

10 let Nagrade Viljema Puticka za
najboljši jamarski dosežek

Jubilejni

GLAS PODZEMLJA

10 let Nagrade Viljema Puticka za
najboljši jamarski dosežek

ob 105. obletnici delovanja
Društva za raziskovanje jam Ljubljana

GLAS
Jubilejni
PODZEMLJA

Jubilejni GLAS PODZEMLJA

10 let Nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek
ob 105. obletnici delovanja Društva za raziskovanje jam Ljubljana
Glasilo Društva za raziskovanje jam Ljubljana

Naslov izdajatelja: Luize Pesjakove 11, 1000 Ljubljana
e-pošta: info@dzrjl.si
Internetna stran: www.dzrjl.si

Spletna izdaja: http://www.speleo.net/glas_podzemlja/

Urednica: Aleksandra Krajnc

Uredniški odbor: Bojana Fajdiga, Tomaž Krajnc, Matija Perne, Nataša Sivec

Avtorji besedil: Jurij Andjelič, Martina Bergant Marušič, Špela Borko, Matt Covington, Jana Čarga, Teo Delić, Matic Di Batista, Matej Dular, Marko Erker, Bojana Fajdiga, Jarvist Frost, Franci Gabrovšek, Andrej Gašperič, Aleksandra Krajnc, Tomaž Krajnc, Andrej Kristan, Matej Kržič, Borivoj Ladišič, Damjan Maček, Lanko Marušič, Marko Matičič, Davor Mesarec, Matjaž Milharčič, Bojan Otoničar, Mitja Prelovšek, Nataša Prestor, Bogomir Remškar, Mihael Rukše, Primož Rupnik, Stojan Sancin, Ivo Sedmak, Rok Stopar, Tomaž Šuštar, France Šušteršič, Jure Tičar, Dušan Tominc, Srečko Vidic

Avtorji fotografij: Jože Avbar, Jana Čarga, Darko Bakšič, Matic Di Batista, Matej Blatnik, Claudio Bratos, Bojana Fajdiga, Martina Frelih, Jarvis Frost, Andrej Gašperič, Peter Gedei, osebni arhiv Uroša Herleca, Borivoj Ladišič, Tomaž Krajnc, Matej Kržič, Uroš Kunaver, Matjaž Milharčič, Iztok Možir, Mojca Otoničar, Matija Perne, Mitja Prelovšek, Simon Primožič, Primož Rupnik, Marko Simić, Srečko Vidic, Matej Zalokar

Tehnična podpora: Matic Di Batista, Matej Blatnik, Špela Borko, Rok Greccs, Uroš Kunaver

Lektorica: Tanja Tomšič

Oblikovanje in prelom: Aleksandra Krajnc

Tisk: Trajanus d.o.o.

Naklada: 150 izvodov

Ljubljana, februar 2016

ISSN 1581-8942

Vsebina

PREDGOVOR	7
NAGRADA VILJEMA PUTICKA ZA NAJBOLJŠI JAMARSKI DOSEŽEK	9
PRIJAVLJENI JAMARSKI DOSEŽKI V OBDOBJU 2005–2014	17
POMEMBNEJŠE RAZISKAVE DZRJL V OBDOBJU 2005–2014	97
NAGRADA VILJEMA PUTICKA V PRIHODNJE	119
SPONZOR NAGRADE VILJEMA PUTICKA ZA NAJBOLJŠI JAMARSKI DOSEŽEK	124

Predgovor

Pred kakšnim letom, ali morda še prej, je Bojana, dolgoletna organizatorica podelitve, prišla na dan z idejo, da bi ob 10. obletnici podeljevanja Nagrade Viljema Puticka pripravili posebno številko Glasu podzemlja. Člani Izvršnega odbora DZRJL smo bili seveda takoj za to. Ker pa priprava zahteva več kot delo enega samega človeka in ker so Bojani bolj kot oblikovanje teksta in razdeljevanje nalog pri srcu vsebine, sem »uletela« v vlogi urednice, oblikovalke besedila, razdeljevalke nalog in tiste, ki bo težila ljudem. Ko sva ugotovili, da se pri delu lepo dopolnjujeva, sva se hitro dogovorili, kakšna bo vsebina in kdo vse bi nama lahko pomagal. Bojana se je lotila pregleda gore prijavnega gradiva in pričela z izbiranjem vsebin, ki bi se vam – jamarjem lahko zdele zanimive. Nalogo zbiranja prispevkov o dosežkih našega društva v zadnjih 10 letih pa sva prepustili Špeli in Maticu, medtem ko so razne podatke o jamah in dodatni slikovni material zbirali: Matej, Uroš in Rok. Dokument se je počasi zapolnjeval in rasel ... in ko je prerasel zastavljene okvire, sva ugotovili, da bo potrebno vsebine krajšati, pri čemer so sodelovali preostali člani uredniškega odbora. Ker je Bojano pri sami organizaciji razpisa in podelitve nagrade v letu 2014 nadomestil Teo, je njemu pripadla čast pisanja zaključnega dela, Tanja je celotno besedilo lektorirala.

Publikacija, ki je pred vami, je rezultat tako našega skupnega dela, kot tudi dela avtorjev posameznih tekstov. Uvodnemu poglavju, kjer poskušamo predstaviti ozadje nagrade, sledi bistvo te številke: predstavitev vseh prijavljenih jamarskih dosežkov preteklih 10 let. Trudili smo se sistematično in, kolikor se je le dalo, enakovredno povzeti posamezne dosežke, pri tem pa v

čim večji meri ohraniti izvirnost prijavljenega gradiva. Žal to zaradi zelo raznolikega gradiva ni bilo vedno mogoče. Teksti o posamezni jami izhajajo najpogosteje iz članka, ki je sestavni del prijavnega gradiva, ali pa iz samega prijavnega gradiva. Ker so bili teksti pogosto predolgi, mi pa omejeni s prostorom, smo si jih drznili skrajšati za vsebine, ki so vsekakor zanimive, vendar za sam opis jame nerelevantne (kot npr.: daljši opisi območij raziskovanj). Posledično so lahko objavljeni deli vzeti iz konteksta, za kar se avtorjem iskreno opravičujemo.

Na tem mestu naj vas povabim v društveno knjižnico, kjer si lahko gradiva ogledate in jih preberete v celoti. Za konec smo dodali še kratke opise dela našega društva v preteklih desetih letih in dodali besedilo razpisa za najboljši jamarski dosežek v letu 2015, ki je sedaj, ko to berete, že uspešno podeljen.

Še enkrat bi poudarila, da teksti, načrti in fotografije niso rezultat samostojnega dela avtorja, ki je naveden ob posamezni objavi, ampak so rezultat dela večje skupine ljudi, ki je raziskovala, merila, fotografirala, risala, pisala in objavljala. Ker se tega dejstva vsi zavedamo, sem se odločila, da bo pri posamezni objavi naveden le glavni avtor, saj bi v nasprotnem primeru večino posameznih strani predstavljalo naštevaje imen in članstev.

Za zaključek se v imenu uredniškega odbora zahvaljujem vsem, ki ste tako ali drugače pomagali pri nastanku gradiva, ki tvori to jubilejno številko.

Ljubljana, februar 2016

Aleksandra Krajnc

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek

Prvih 10 let nagrade

Bojana Fajdiga

Nagrada Viljema Puticka pomeni nagrado za najboljši jamarski dosežek. Zaživela je pred 10 leti, ko je bila prvič podeljena za dosežke, opravljene v letu 2005 – in od takrat se podeljuje vsako leto. pod okriljem Društva za raziskovanje jam Ljubljana (DZRJL).

Prijavitelji morajo do konca januarja tekočega leta prijaviti dosežke, opravljene v Sloveniji v preteklem letu. Dosežek je lahko odkritje nove jame, ali pa so to nove raziskave v že znani jami.

Ideja o nagradi je na društvu vzniknila pri Gregorju Pintarju, ki je ob 95-letnici DZRJL dal pobudo, da bi pripravili izbor za najboljši jamarski dosežek leta. Kot vodji katastra mu ni bil neznan pojav, ko se v jamah v velikem zagonu dela na terenu, težava pa je ponavadi vse to spraviti na papir in prinesiti v kataster. Običajno se rezultati sicer oddajajo, vendar pa preteče kar nekaj vode, da pridejo do katastra. Da bi to pospešili, je bil enoletni razpis, kakršen je dandanes razpis za nagrado Viljema Puticka, kot nalašč. Srečno dejstvo (in vsekakor ne zanemarljivo) pa je bilo tudi to, da je bil Grega s svojim podjetjem pripravljen podariti glavno nagrado.

Sam je povedal: »Razmišljal sem, kako bi ubil več muh naenkrat, dal dodaten zagon raziskavam, dvignil kvaliteto dokumentacije novih odkritij, dal priznanje tistim, ki se trudijo, jim pomagal pri stroških raziskav in ne nazadnje vrnil nekaj sredstev v dejavnost, ki je delno naš kruh. Ob tem pa bi dobil še nekaj reklame za opremo v našem prodajnem programu. Malo sem sicer računal, da bi se projektu priključil še kakšen sponzor, vendar do sedaj ni bilo zanimanja. Upam, da bomo raziskovalne napore lahko podpirali tudi v bodoče!«

Ime je nagrada dobila po Viljemu Puticku (1856–1929), ki je bil eden od pionirjev sistematičnega raziskovanja in dokumentiranja kraškega podzemlja pri nas. Bil je tudi med pobudniki za ustanovitev Društva za raziskovanje jam Ljubljana.

Dobro dokumentiranje jam, s katerim se je izkazal že Putick, je eno od meril za izbor dosežka. Zaokroža in dopolnjuje merila, kot so: pomembnost odkritja v slovenskem in mednarodnem prostoru, dolžina, globina in zahtevnost odkrite jame ali dela jame, trud, vložen v raziskovanje, ter ne nazadnje upoštevanje pravil jamam prijaznega raziskovanja.

O nagradi odloča 5-članska komisija, v kateri so zbrani jamarji z različnih koncev Slovenije ter znanstveniki, ki se s speleologijo ukvarjajo profesionalno, nekateri so tudi na oba načina. Članstvo v komisiji se je v desetih letih, kar trajanja podeljevanja nagrade dvakrat nekoliko spremenilo: v letu 2006 je dr. Martino Bergant in Roka Stoparja nadomestil dr. Bojan Otoničar, v letu 2014 pa je Gregorja Pintarja nadomestil dr. Franci Gabrovšek. Ostali člani komisije ostajajo isti: Bogomir Remškar, Mihael Rukše in dr. Uroš Herlec.

V teh letih je nagrada Viljema Puticka pritegnila zanimanje marsikaterega jamarja, z veseljem pa lahko rečem, da so jo zlasti mlajši jamarji vzeli za svojo. To po svoje ni čudno, saj je prav v mlajših letih želja, da se dokažeš, večja.

Do sedaj prijavljeni dosežki so s področij južne in zahodne Slovenije. Dosežke je prijavilo 15 društev, od tega največkrat Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina (JDDR Ajdovščina) – kar 6 x. Člani društev, ki so pri dosežkih sodelovali, pa prihajajo kar iz 27 društev. Zmagovalnih društev je bilo 9. Največ zmagovalnih dosežkov je uspelo JDDR Ajdovščina, Jamarski sekciji Planinskega društva Tolmin in Imperial College Caving Club London – po 2, ostala društva so dosegla po 1 zmago: DZRJL, Jamarski klub Novo mesto, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna, Društvo ljubiteljev Križne jame, Jamarsko društvo Logatec in Jamarsko društvo Gorenja vas.

V času podeljevanja nagrade se je izkazalo, da tolažilne nagrade zelo pozitivno vplivajo na številčnost prijav, saj so po osamljenih dosežkih v začetnih letih 2007 in 2008 – v letih, ko se je vpeljalo še tolažilne nagrade, na natečaj prispeli po 2–4 dosežki na leto. Kot najbolj iskana tolažilna nagrada pa se je izkazala jamarska vrh.

Ko smo že pri dodatnem nagrajevanju, bi veljalo vpeljati tudi simbolično nagrado za najboljše dokumentirani dosežek, saj ekatere prijave izstopajo s svojo dokumentacijo. Taka nagrada pa, četudi le simbolična, bi verjetno prispevala h kakovosti dokumentacije prijavljenih dosežkov.

Glavno nagrado je vsa leta zagotavljalo podjetje Treking šport, d. o. o. z blagovnimi znamkama Petzl in Tendon, ki je poskrbelo tudi za večino tolažilnih nagrad. Manjši del tolažilnih nagrad je pokrilo DZRJL in eno založba ZRC SAZU. Hvala vsem!

Na začetku je bil razpis odprt za vsa jamarska društva, člani DZRJL so k nagradi pristopili kar z dvema prijavama in nagrado za raziskave v Renejevem breznu za leto 2005 tudi dobili. Društvo je nagrado podelilo sebi in pojavila se je bojazen, da se na razpis druga društva ne bi hotela prijavljati, če bi se to še naprej dogajalo. Z namenom, da bi nagrada čim bolj zaživela tudi izven našega društva ter da bi se na razpis prijavilo čim več zunanjih prijaviteljev, smo se odločili, da naše društvo za enkrat na razpisu ne bo sodelovalo. In tako je ostalo.

Interes za nagrado na društvu, kljub temu da se društvo na razpis ne more prijaviti, ostaja. Podelitev nagrade je priložnost, ko se naši člani lahko srečajo s prijavitelji najboljših jamarskih dosežkov. Da je prireditelj za člane še dodatno mikavna pa, poleg najboljših dosežkov, poskrbi tudi izbrani dosežek leta, ki ga DZRJL, kljub temu da na razpisu ne sodeluje, običajno na prireditvi tudi predstavi. S tem hočemo povedati, kako se tudi na DZRJL jamarsko dogaja.

Organizacijo nagrade smo si podajali od začetkov aktivna Branka Hlad, Matjaž Pogačnik, Gregor Pintar, Bojana Fajdiga in zdaj Teo Deli. Branka je s tedanjim izvršnim odborom imela veliko vlogo pri oblikovanju razpisa, ki se do danes ni veliko spremenil. Matjaž je vodil organizacijo prva leta razpisa, kasneje sem vskočila Bojana Fajdiga. Matjaž je prišel na idejo, da bi bila ustrezna dopolnitev nagrade kipec, ki ostane v trajno last, tako smo se za izdelavo kipca Viljema Puticka obrnili na Natašo Prestor. Organizacija je bila zlasti na začetku izziv, saj se nam je zgodilo, da smo pozabili prinesiti na prireditelj projektor in je kak glineni kipec pri

Bogomir Remškar (JDDR Ajdovščina), Matej Dular (DZRJL), Borivoj Ladišič (JK Novo mesto) in Mitja Prelovšek (DZRJL) – prijavitelji dosežkov za leto 2005.

Avtor fotografije: Marko Simić

Člani JDDR Ajdovščina, prejemniki nagrade za leto 2007 za dosežke v Dol ledenici. Avtor fotografije: Marko Simić

Člani JK Novo mesto, prejemniki nagrade za leto 2008 za dosežke v Čaganki. Avtor fotografije: Marko Simić

Člani DZRJLČ Postojna z gostom – prejemniki nagrade za leto 2009 za povezavo Bojanove jame in Predjame.

Avtor fotografije: Marko Simić

Člani JD Rakek, DL Križne jame (prejemniki nagrade), JD Hrpelje - Kozina in CGEB – predstavniki treh prijavljenih dosežkov za leto 2011. Avtor fotografije: Marko Simić

sušenju zadnji trenutek počil, pozabili smo na zahvalo sponzorju ... Vmes, ko je zmanjkalo moči, je na pomoč priskočila tudi Tanja Tomšič. Dvorni fotografi so bili Marko Simić, Matija Perne in Uroš Kunaver, priložnostno tudi drugi. Alenka Terlep Lenča pa je poskrbela za medijsko podporo. Pri zakuski, ki je bila nekaj časa v rokah članov, je sodelovalo veliko pridnih rok. Ko zaradi prostora tak način zakuske ni bil več mogoč, smo se preselili v lokal, a zakuska je ostala tradicija Putickove prireditve. Zdaj za njo poskrbi kar sponzor glavne nagrade, prostor za prireditev pa nam že vsa leta priskrbi dr. Uroš Herlec, član komisije.

Člani JD Rakek in zmagovalno JD Logatec z gosti – prijavitelji dosežkov za leto 2013. Avtor fotografije: Uroš Kunaver

V teh letih so se pojavile ideje, da bi se pri organizaciji nagrade DZRJL pridružila tudi druga jamarska društva ali jamarska zveza. Ideja ni napačna, s tem bi verjetno med prijave zaobjeli večje število dosežkov, razpis pa bi bil odprt tudi za DZRJL. Je pa vprašanje, kaj to prinese v zameno. Člani so do formalnega povezovanja zaradi negativnih izkušenj iz preteklosti še vedno zadržani. Kakor koli že, potrebna bi bila neka dodatna moč s strani organizatorja za pridobitev variante, ki bi bila širše sprejeta. – Jaz je nisem poiskala, mogoče to uspe Teu.

Kljub vsemu menim, da smo s prijavi in prijavitelji dosežki že do sedaj lahko zelo zadovoljni. Čeprav kakšno leto nismo prejeli vseh dosežkov leta, menim, da nagrada lepo odseva jamarsko dogajanje v Sloveniji. Našim članom pa se po nedruštveni strani lahko približa vrhunska dogajanja v slovenskem jamarstvu in njihovi akterji.

Člani JK Brežice, JD Gorenja vas (prejemniki nagrade) in JDDR Ajdovščina – prijavitelji dosežkov v letu 2014. Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Andrej Fratnik (JSPDT – prejemniki nagrade) in Bogomir Remškar (JDDR Ajdovščina) – prijavitelja dosežkov za leto 2012.

Avtor fotografije: Matija Perne

Viljem Putick in njegov prispevek k tehničnemu vidiku našega jamarstva

France Šušteršič

Saj vemo vse, pa vendar ... Kdo je bil Viljem Putik (Vilelm Puttik, Wilhelm Putick)? – Iz različnih virov, ki jih ni tako malo, izvemo¹, da je bil rojen 7. julija 1856, v Popůvkah² pri Brnu, v češko-nemški družini. Oče, okrožni gozdar³, mu je kmalu umrl. Mladi Viljem se je vpisal na realko v Brnu in 1876 maturiral z odliko. Naslednji dve leti je praktical gozdarstvo v Troubskem⁴, nato pa obiskoval poljedelsko visoko šolo na Dunaju. Tam je med drugimi predmeti poslušal tudi geologijo, mineralogijo in petrografijo. Diplomiral je 28. 7. 1881 in ostal še dva semestra kot pomožni asistent na stolici za opisno in praktično geometrijo. V naslednjih letih je opravil dodatne strokovne izpite in 1. 1. 1885 nastopil službo gozdarskega asistenta na državnem ravnateljstvu gozdnih domen na Dunaju. Prva leta ga je država

pošiljala sem in tja, dokler se ni dokončno ustalil v Ljubljani, kjer je 26. 1. 1929 umrl in je pokopan.

Putika jamarji in speleologi danes poznamo predvsem kot enega od očetov našega podtalnega rovanja⁵, člani DZRJL pa tudi kot enega ustanovnih članov našega društva. Kaj je mlademu Viljemu spodbudilo raziskovalno žilico in ga pritegnilo k zanimanju za kraški svet, posebej za podzemlje? Iz njegovega uradnega življenjepisa razberemo dvoje.

Njegov oče je bil gozdar in že kot otrok se je Viljem v naravi počutil bolj domačega, kot če bi bil npr. rojen Brnčan⁶. Očetova služba je posredno pomenila še precej več. Nedaleč severovzhodno od Brna je za Češko kar obsežen kompleks Moravskega krasa. Predvsem v

¹ Z manjšimi dodatki oz. razlagami podpisanega. Za začetek glej: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi477055/>.

² Popůvki so, enako kot mnoga krajevna imena v našem Prekmurju, množinski samostalnik ženskega spola. Zato je prav pisano »v Popůvkah« in ne kot moški spol, kot se je na pol uveljavilo v Sloveniji.

³ Mogočna smreka, ki jo je posadil Viljemov oče, še stoji. Gozdovi v najbližji okolici Popůvek za naše razmere niso prav »gosti« – vse skupaj je bolj podobno parku.

⁴ Sosednja vas, kjer sta fara in »matična« železniška postaja Popůvek.

⁵ Da ne bo pomote: rov → rovanje.

⁶ Brno je bližnje mesto (ki ima danes okrog pol milijona prebivalcev), že tedaj drugo največje na Češkem in močno gospodarsko središče. Prebivalci sebe imenujejo Brňjaci (ed. Brňjak). Danes Popůvki bolj ali manj spadajo v zunanje obmestje Brna.

Putikova rojstna hiša ob glavni ulici Popůvek. – Stala je natanko na kraju, kjer jo danes prečka avtocesta Praga - Brno. Podrta je bila pred pol stoletja ob cestogradnji. (Avtor neznan. S posredovanjem največjega češkega puticista, prof. dr. J. Matyašeka).

južnem delu je poraščen s precej resnejšimi gozdovi kot okolica Popůvek. Skoraj gotovo je Viljemov oče po službeni dolžnosti zahajal tudi tja, s seboj pa jemal svojega sina.

Prav sredina in druga polovica 19. stoletja, torej njegova mladeniška doba, je bil tudi čas, ko se je strokovno zanimanje⁷ usmerilo v podrobnejše raziskovanje sicer že kar dobro znanega Moravskega krasa oz. njegovega podzemlja. Sodelovali so domači »naturalisti«⁸ iz Brna in dunajska⁹ strokovna elita⁹. Raziskovalno vzdušje je bilo v zraku. – Znani so bili ponori, znan je bil ponovni izvir; treba je bilo vse to samo še povezati¹⁰. Tudi vmes je bilo sicer znanih že precej jam, a se vse zaključijo visoko nad podzemskimi tokovi. Paleontologi so tam odkrivali zanimive kosti, polagoma pa so se postavljala tudi nova vprašanja. Ne samo: kaj?

in kje? – vse bolj tudi: kako? in zakaj? Raziskovalna mrzlica je mladega Viljema, ki je bil očitno zelo ukaželjen, a tudi razmišljujoč, hočeš-nočeš potegnila za seboj. Nehote je vsrkal idejo, da so jame same po sebi »skozenjci«. Če gre potok ali reka nekje noter, mora drugje ven. Če so vmes za človeka slepi fragmenti, to pač mora biti drugotno. In tu vstopa drugi vidik – Putik si je na univerzi pridobil natanko tista strokovna znanja, ki ji resnejši raziskovalec kraškega podzemlja pač mora imeti.

Vendar med pomembnejšimi raziskovalci Moravskega krasa njegovega imena ne bomo našli. Prezgodaj je odšel drugam. Je pa dobro sledil dogajanju. Ne samo, da bi ob branji časopisnihotic podoživljaj opoj novih odkritij. Dobro je sledil tudi razvoju jamarske tehnike¹¹. V času Putikove mladosti se je na Moravskem

⁷ Čisto jamarsko-športnega v današnjem smislu besede tedaj še ni bilo.

⁸ Brno je od Dunaja oddaljeno le dobri dve uri vožnje z vlakom – za tiste čase tako rekoč na pragu cesarske prestolnice.

⁹ Malo kasneje je tja pritegnilo tudi Putikovega sodobnika in znanca E. Martela.

¹⁰ To je potapljačem (žal so bile med njimi tudi smrtne žrtve) uspelo šele v preteklih desetletjih.

¹¹ O njenih osnovnih vidikih sem že večkrat pisal in povzemam samo bistvo. Gre za tri stopnje. Na prvi so raziskovalci s skrajnimi tehničnimi naporij najete delovne sile v podzemlje samo podaljševali »navadne«¹¹ poti, svetili pa so si predvsem z baklami ali oljenkami. »Veličasten«¹¹ primer takega raziskovanja so Škocjanske jame. Na drugi stopnji jamarji uvajajo metode in opremo, ki je že na tržišču in razvita v jamskim razmeram v primerljivih, npr. rudarskih okoljih. Na tretji stopnji je oprema popolnoma prilagojena specifičnim jamarjevim zahtevam, enako pa se jamam čim bolj prilagaja jamar sam. S pojavom vrhne tehnike in čelnih LED svetilk so to prinesla šele zadnja desetletja.

krasu končevala prva faza in je prehajala v drugo. K temu so raziskovalce prisilile predvsem razmere v Slopsko-Šošuvskih jamah, ponoru Sloupskega potoka na severnem obrobju Moravskega krasa. Voda se na kratko razdaljo manj kot 200 m od stika apnenčeve gmote z nekrasom spusti malodane 100 m globoko. Kdor je hotel vedeti, kaj je »tam«, je hočeš-nočeš moral poseči po drugačnih tehničnih sredstvih. Nič več na čisto silo in s »posiljevanjem« podzemlja.

V nam bližjem Trstu so jamarji na prehodu iz prve v drugo fazo začeli uporabljati vrvne ladijske lestve¹², razsvetljava pa je bila včasih kar bizarna. V rudarsko razviti Moravski, daleč od morja, pa so uvajali opremo, razvito tam. Zdi se, da je druga polovica 19. stoletja na Moravskem čas, ko so domačini (vsekakor v tesnem stiku z Dunajem) tako rekoč samostojno razvili za tisti čas vrhunsko jamarsko opremo in tehniko. Putiku to pač ni moglo uiti. (op.: Še moja generacija jamarjev je v svoji začetniški dobi uporabljala rudarske karbidke in »železne« lestve.)

Če drugega ne, ko se je društvo šele ustanavljalo, je Putik natanko vedel, kaj je na »tržišču« in kako se uporablja¹³. Imel pa je za seboj tudi nekaj desetletij lastnih izkušenj na krasu v južni Sloveniji. Drugo veliko ime začetne društvene dobe je Tržačan I. A. Perko, ki je tudi že imel svojo jamarsko »težo«. Izkušnje je pridobival tako rekoč na domačem pragu, to se pravi v okolici Trsta, in se priučil domačim metodam. Vendar je obveljala Putikova in naši društveni predniki so takoj usvojili naprednejše severnjaške metode. Mednje sodi tudi iskanje dihalnikov. Znamenita dihalnika Mestikad¹⁴ in Cykanska propast¹⁵ na odprtem polju sredi Moravskega krasa sta domače raziskovalce dobesedno izzivala že v Putikovem času. Ključ je stari Viljem

uporabil pri iskanju podzemske Ljubljance. Odkril je Lipertovo in verjetno na isti način tudi Najdeno jamo.

Putikov neposredni ali posredni vpliv se kaže še v enem vidiku. Kljub deklariranemu iskanju podzemske Reke, je proti koncu stoletja tržaško – predvsem italijansko – jamarstvo kraške votline obravnavalo vse bolj individualno. Kakor da so »zavezani žaklji«, kot se je posrečeno izrazil pokojni E. Pretner. K temu jih je prisilila izkušnja – razen Škocjanskih in Kač(n)je jame so jame matičnega Krasa daleč nad gladino podtalnice in sorazmerno kratke. Prekmalu jih zadelata siga ali ilovica. Putik je z Moravske prinesel drugačno izkušnjo – vsaj »vodoravne« jame so v bistvu dolgi sistemi, ki jih je pač treba nekako »zložiti« skupaj. Da pa bi to šlo, je potrebno imeti dobre načrte, da sploh veš, kaj naj bi spadalo skupaj in kje »pritisniti«. Enako filozofijo je zaznati tudi pri njegovih »učencih«, namreč Drenovcih.

Putik je bil vsestranski raziskovalec krasa. Predvsem ga poznamo kot – danes bi rekli – vodogradbenika in speleologa. A to ni tema Glasu podzemlja. Putik je v svojem zanimanju tudi krepko prestopil mejo med utilitarnim in čistim – »za svojo dušo« – raziskovanjem kraškega podzemlja. V naše kraje je uvedel uporabo, v tedanji dobi najsodobnejše, jamarske opreme in mladim jamarjem vbil v glavo, da mora tam, kjer se pozimi sneg ne obdrži, spodaj biti večji jamski prostor. Na bolj »doktrinarni« ravni je v društvo vnesel miselnost, da (»vodoravne«) jame niso votline kar tako, ampak da so človeku dostopni samo delci večjih spletov. In tisto najvažnejše, kar je tudi njegova osebna nota: Poskušaj na vse načine, preglej vse luknje, a to počni sistematično in s premislekom.

Da pa je postal jamarsko božanstvo, ni več zadeva tehnologije, temveč teologije. Gulp!

¹² To se je zavleklo še v prvih desetletjih 20. stoletja.

¹³ Drenovci so bili izvorno alpinisti in so poznali le sočasno alpinistično in smučarsko tehnologijo.

¹⁴ Kjer si je »jamarske zobe« polomil K. Absolon.

¹⁵ Kjer je pred pol stoletja vendarle uspel največji prodor do podzemskega toka Bila, voda – Sloupski potok – Macocha. Danes je to Amaterska jeskyne, daleč najdaljša na Češkem.

Komisija in komentarji nekaterih članov komisije za podeljevanje Nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek

Martina Bergant Marušič – Bina, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, članica komisije v letu 2005

Ko sem bila povabljena v komisijo, je bil natečaj za Putickovo nagrado še čisto na začetku. Biti član te komisije sem jemala kot čast in prijetno dolžnost. Na začetku je bilo kar težko prepričati aktivne raziskovalne jamarje, da bi pripravili tudi potrebno dokumentacijo. Dosežki so že bili, spraviti vse skupaj v neko obliko, pa se je zdelo težje od samih raziskav. Nagrada se je sčasoma razvijala in vključevalo se je vedno več jamarskih društev in skupin jamarjev. Enega večjih dosežkov te nagrade pa vidim prav v spodbujanju sistematičnega dokumentiranja in predstavljanja jamarskih dosežkov zainteresirani javnosti.

Avtorica fotografije: Bojana Fajdiga

Avtor fotografije: osebni arhiv

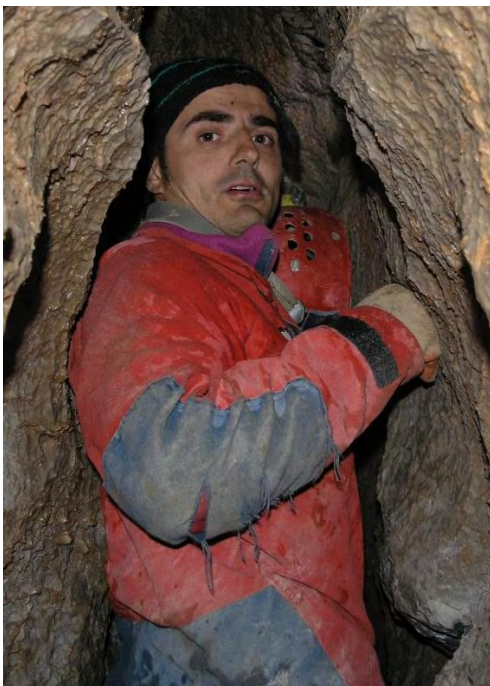
Uroš Herlec, Univerza v Ljubljani, Naravoslovnotehniška fakulteta, Odsek za geologijo, član komisije v letih 2005–

Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Gregor Pintar, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, član in neuradni predsednik komisije v letih 2005–2013

Bogomir Remškar, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, član komisije v letih 2005–

Avtor fotografije: Claudio Bratos

Ideja DZRJL o podelitvi nagrade za najboljše jamarsko odkritje leta mi je bila takoj všeč. Že prvo leto smo za nagrado tudi kandidirali. To smo potem počeli skoraj vsa naslednja leta. Mislim, da je bil na začetku pri številnih jamarskih društvih zadržek, ali naj se na nagrado sploh prijavi. – DZRJL je namreč nekaj let prej izstopil iz JZS. Spori in zamere okrog tega še niso bile pozabljene. – Zato mislim, da je prav naše društvo pomagalo prebiti led.

Kmalu za tem so me povabili v komisijo za podelitev. Delo, če temu lahko tako rečemo, je zelo prijetno. Dobiti v pregled načrte in zapisnike novih jam! To so ja želje vsakega speleoholika. Res sem se včasih znašel v hecni vlogi, saj sem bil hkrati ocenjevalec in kandidat. Lahko pa rečem, da pri tem nikoli nisem imel dilem, ker sem dolžino in globino vzel kot glavna kriterija.

Že na začetku sem predlagal, da bi k podelitvi nagrade pristopila tudi JZS, saj bi s tem nagradi dali večjo težo. A na žalost ideja ni naletela na plodna tla. – Mogoče pa je za to še vedno čas.

Mislim, da je edina šibka točka nagrade premajhna medijska odmevnost. Vsekakor bi se veljalo potruditi in nagrado in nagrajence bolje predstaviti v vodilnih slovenskih medijih.

Mihael Rukše, Jamarski klub Novo mesto, član komisije v letih 2005–

Povabilo, ki mi ga je namenil DZRJL, me je presenetilo. Nekaj let pred tem se je DZRJL razšlo z JZS. Dogodek je zaznamoval jamarstvo in jamarje.

Videl sem priložnost, da se ta rana nekoč zaceli – majhen in neznaten korak sodelovati v komisiji za Putikovo nagrado. Ideja mi je blizu in predstavitev jamarskih dosežkov v Sloveniji za preteklo leto je nekaj, kar bi potrebovali že leta prej. V začetku skromna udeležba, oblikovanje pravil, najbolj pomembna je predstavitev dosežkov jamarjev v Sloveniji.

Vsako leto smo dobivali bolj kvalitetne zapiske, predstavitve in dosežke jamarjev. Nagrada se je usidrala med jamarje in pomeni nagrado za najboljše delo.

Žal ta nagrada še vedno ni popolna, vsako leto izpade društvo, ki veliko prispeva v slovensko jamarstvo. Želim in upam, da se bo spremenilo in bodo kmalu vsa društva imela enake možnosti, tudi DZRJL.

Na koncu se zahvaljujem vsem članom komisije, društvu, ki organizira vsako leto, in slovenskim jamarjem, da lahko leto za letom prebiram njihova dela, ki so vrhunska, vredna nagrade in spoštovanja.

Avtor fotografije: Peter Gedei

Rok Stopar, Jamarsko društvo Dimnice Koper, član komisije v letu 2005

Ideja za Putickovo nagrado je bila v mojih očeh že na samem začetku zanimiva novost z namenom promocije raziskovalne dejavnosti med slovenskimi jamarji. Posebej pomembno dejstvo je tudi spodbujanje celovitosti prikaza raziskovalnega dela z izdelavo kvalitetne dokumentacije. Potrebno je tudi poudariti, da je ideja za tako nagrado prišla, ampak ne iz vrst krovne organizacije, temveč iz »baze« oz. društva, ki niti ni član te organizacije. Putickova nagrada potrjuje dejstvo, da nas, ne glede na društvene barve, združuje želja po krepitvi tiste osnovne jamarjeve dejavnosti, to je raziskovanje in dokumentiranje jam – po možnosti čim globljih in dolgih.

Odziv v vseh teh letih kaže, da je našla svoje osrednje mesto na slovenski jamarski sceni. Hkrati dokazuje visoko aktivnost slovenskih jamarjev z zavidljivimi raziskovalnimi rezultati.

Avtor fotografije: Darko Bakšič

Bojan Otoničar, Inštitut za raziskovanje krasa, ZRC SAZU, član komisije v letih 2006–

Glede na odlično osnovno idejo Putikove nagrade bi med okoli 200 novo odkritimi jamami na leto v Sloveniji pričakoval nekoliko večji odziv na razpis. Morda bi bilo vredno razmisliti o spremembi razpisnih pogojev in/ali drugačnem načinu podeljevanja nagrade, morda v obliki vsakoletnega simpozija o novo odkritih jamah in njihovih delih, kjer ne bi bili v ospredju le najpomembnejši jamarski dosežki po sedaj veljavnih kriterijih, temveč tudi dosežki v posameznih »kategorijah« (najboljši zapisnik, najboljša predstavitev jame, največ vloženega dela pri odkrivanju ...). Opaziti je, da so verjetno zaradi omejenega časovnega okvira raziskav iz kandidature izpadla tudi nekatera najpomembnejša odkritja, verjetno ne samo zaradi počasnosti jamarjev pri obdelavi podatkov ali nezainteresiranosti za nagrado.

Avtorica fotografije: Mojca Otoničar

Franci Gabrovšek, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, član in neuradni predsednik komisije v letih 2014–

Vsak, ki je v jamarstvu našel svoj element, ve, da zanj ne potrebuje korenčka. Motivacije je dovolj, edini problem pa je, kako jamarji odrezati kar največji kos časovne pogače. V jamarstvu ni medalj, podijev in ostalih manifestacij za samopotrditve – no, z izjemo žimarjenja na silose in mostove, ki nekako spada v domeno jamarstva, a je za večino bolj zabava, za nekatere pa morda zdravilo za zastarele travme. Jamarje praviloma izpolnjujejo novoodkriti rovi, načrti, prijateljstvo in zadovoljstvo ob tem, ko iz težke jame spraviš rit na plano.

A jamarji smo le samo ljudje in tudi nam ugaja, če naše delo ne ostane neopaženo – po možnosti celo namerno neopaženo, saj vemo, kje živimo. Skratka, v iskanju svoje prečke na kurji lojtri družbene hierarhije, lahko tudi jamarstvo pride prav ... Ampak Putickova nagrada vam pri tem ne bo pomagala, vam pa ponuja marsikaj drugega: da uredite misli, načrte, zapisnike, poročilo o raziskovanju ... in vse skupaj na enem mestu predstavite kolegom – jamarjem. In od tam po možnosti odnesete še praktično nagrado, občudovanje prisotnih in kanček ponosa. Le kaj bi hoteli več?

14 Kot član komisije se sprašujem, zakaj ni več prijavljenih projektov. Ja mar krivo to, da nagrada poteka pod patronatom društva, ki ni član Jamarske zveze? Kljub temu da društvo ne more kandidirati in vem, da nikakor ne vpliva na odločitev komisije? Morda je problem v tem, da večina večjih raziskav poteka več let in je težko izbrati leto dosežka? Tudi to je mogoče in tu bi morda veljalo še naprej razmišljati o pravih natečaja.

Nekaj izjemnih odkritij zadnjih let ni nikoli prišlo na natečaj. Akterjev teh raziskav ne moremo obtoževati, lahko jih samo spodbujamo k sodelovanju. Na drugi strani pa je kar nekaj društev, ki redno sodelujejo. Včasih imajo pokazati več in poberejo katero od nagrad, včasih pač ne. In pri slednjem ne vihajo nosu, ampak se spet prijavijo naslednje leto. Prijavljeni projekti in predstavitve so zelo raznoliki, saj avtorji prihajajo iz različnih okolij – enim so predstavitve in predavanja del vsakdana, drugim ekskurzija v neznan svet. Ampak vsi se potrudijo v okviru svojega znanja in zmožnosti – iz vseh veje strast do raziskovanja in vseh smo veseli.

Avtor fotografije: Martina Freljih

Upanje umre zadnje, zato upam, da bo Putickova nagrada našla mesto v zavesti vseh slovenskih jamarjev in postala ime in kraj, kjer bomo svoje delo »postavljali na ogled« in ji kličem: Še na mnoga leta!

Kipci Viljema Puticka

Nataša Prestor

Živim z družino v značilni notranjski kmečki hiši v Lazah pri Logatcu. Po krajšem študiju etnologije in slovenščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani sem se povsem posvetila delu s keramiko in kiparstvu. V letu 2012 sem končala visokošolski študij in diplomirala iz slikarstva na Šoli za risanje in slikanje v Ljubljani. Od Ministrstva za kulturo sem prejela naziv: unikatna oblikovalka in mojstrica za ohranjanje kulturne dediščine.

Izdelujem malo lončeno plastiko v smislu nadaljevanja tradicije slovenskih lončarjev – oblikovalcev figuralne keramike (z deli: Kralj Matjaž, Sveti Jurij ubija zmaja, Koline, Pivci, Slovenske kmečke noše po Valvasorjevih bakrorezih, Maske in čarovnice s Cerknice, Žena s košaro, Orač, Trobentač, Harmonikar ...) in uporabno keramiko, kot so: svečniki, razni podstavki, solnice, kropivniki, različna posoda itn.).

Oblikovanje ljudske keramike opiram na študij slovenskega ljudskega izročila, pri čemer sodelujem z etnologi, muzealci in drugimi strokovnjaki. Gradivo iščem tudi po: arhivih, fotografijah, literaturi, z obiski specializiranih predstav in prireditev ter po terenu. Izhodišča za oblikovanje najdem tudi na: motivih s panjskih končnic, lesenih piščalih; ob: narodnih nošah, ljudskih kmečkih, podeželskih opravih, šegah in oblačilih, pravljicnih in ljudskih motivih, oblikah ljudske dekoracije ter v človekovih različnih življenjskih obdobjih.

Med različnimi tehnikami, ki jih uporabljam, me predvsem zanima pri nas zanemarjena majolika (fajansa). Delam doma v Lazah, v svoji keramični delavnici. Prav tako sva z možem pri nas ustvarila vaški muzej in galerijo, v kateri prirejamo različne razstave in

delavnice, srečanja z različnimi umetniki, strokovnjaki, mojstri, ljubitelji. Z možem poleg tega nadaljujemo delo staršev in vzdržujemo poznobaročno, vrhlevno Severjevo hišo, kulturni spomenik v Polhovem Gradcu. V njej razvijamo uporabni, živi muzej. Hiša ima izvorno črno kuhinjo. Prav tako ohranja tudi vse ostale predmete ter skrbiva, da se uporabljajo še dandanes.

O oblikovanju keramike tudi redno poučujem: ali doma v Keramični delavnici v Lazah ali v Severjevi hiši v Polhovem Gradcu ali pa na gostovanjih.

V krajih, kjer živim, je deloval tudi Putick. Tu, na Planinskemu polju, smo navajeni živeti z letnimi časi in vplivi narave. Za izdelavo kipcev dobivam ideje iz narave. Vsako leto ima kakšno svojo značilnost (kot so npr.: huda suša, ogromne količine snega in dežja, poplave, žledolom, vročina...). Podeljeni Putick ponazarja značilnosti leta, v katerem je bil dodeljena nagrada, kar je prikazano s podrobnostmi na kipu. – Npr.: za leto 2013, ko so Planinsko polje prizadele visoke poplave, Putick sedi na vedru; letošnji, za leto 2015, sedi na deblu, ker so zaradi žledoloma veliko sekali. Klobuk drži v naročju, ker je bilo vroče poletje. – Izdelani Putiki imajo vse: od brk, frizure, zalizcev, oblačila z ovratnikom, obutve, nahrbtnika in vrvi. Oblikovani so na način, ki ponazarja opravo in skromno opremo takratnega jamarja. – Za inženirja Putika je bila značilna izredna urejenost. Iz starih fotografij je razvidno, kako je tudi, ko je šel v jamo, nosil kravato in belo srajco. – Delo s kipi Puticka je del mojega raziskovalnega delovanja. Vse skulpture so izdelane v tehniki poslikana terakota, včasih tudi glazirane.

Vhod v Brezno ostrega kamina. Speleološke raziskave na planoti Radoha v letu 2005.
Avtor fotografije: Borivoj Ladišič

Prijavljeni jamarski dosežki v obdobju 2005–2014

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2005

Za leto 2005 so na razpis prispeli 4 dosežki:

- Raziskave na planoti Radoha, Jamarski klub Novo mesto
- Brezno pri lepih žlebičih (L-60), Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
- Bela griža 1, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
- Renejevo brezno, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Najboljši jamarski dosežek leta 2005 je:

- Renejevo brezno, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
-

Raziskave na planoti Radoha

Jamarski klub Novo mesto

Raziskave na planoti so del dlje trajajočih raziskav, v letu 2005 so jamarji raziskali 29 jam v skupni dolžini 760 m in globini 587 m.

Planota Radoha je podaljšek Gorjancev jugozahodno od prevala Vahta, kjer se pobočje v zakraselih stopnjah postopno znižuje proti Uršnim selom in Novem mestu. Še najbolj je Radoha znana po izkoriščanju gozdov in predvojni ozkotirni gozdni železnici, ki je z dolžino 47 km preprežala Radoho in njene gozdove.

Januarja 2005 smo začeli v Jamarskem klubu Novo mesto sistematično raziskovati območje Grajske hoste, kasneje pa smo se premikali naprej proti hrbtu Radohe.

Na območju Grajske hoste smo raziskali dve manjši jami, odprli smo tudi nekaj dihalnikov. Le v enem smo prišli tako daleč ali globoko, da je po dimenzijah zadoščal za registracijo. Jame smo poimenovali Jama 1, 2 in 3 v Grajski hosti.

Sledile so raziskave številnih jam in brezen v osrednjem delu Radohe. Tu smo raziskali 14 objektov, odprli smo ter raziskali in registrirali tudi štiri dihalnike, ki jim tukaj domačini rečejo polšne. To so majhne luknje v tleh, ki se pogosto razširijo v večje podzemeljske prostore.

Domačini so tudi nekatera brezna z manjšimi vhodi zaprli tako, da so prvotne vhode v brezna, dovolj široka za vstop jamarja v notranjost, zožili na slabih deset centimetrov širine ter jih prilagodili nastavljanju pasti za lovljenje polhov. Ugotovili smo, da so bile tri polšne umetno zaprte in sicer Jama zavitih stalaktitov, Robijev vodnjak in Vidicov vodnjak, Polšna na Nadbučarju pa je imela naraven majhen vhod.

Raziskali smo tudi kras nad vasjo Pribišje ter tako prišli onstran Peščenika na slabo raziskano območje proti semiški rebri. Tu smo na manjšem območju odkrili štiri objekte, ki smo jih poimenovali: Kukarca, Robidovka, Brezno štanga, ki je razširjeni dihalnik ter Gobanovo brezno.

V drugi polovici novembra in v decembru leta 2005 smo raziskali več objektov, s katerimi smo uspešno zaključili letošnje raziskovalne uspehe na Radohi. Prišli smo do nekaterih pomembnih odkritij, ki izstopajo iz povprečja ostalih jam na Radohi. To je vsekakor brezno Krojačevka, ki je bila registrirana že pred leti, do sedaj pa še neizmerjena. Z doseženo globino 70 m je to najgloblji objekt na Radohi.

Vhodna vertikala je mogočno brezno, globoko 45 m. Spustimo se na dno manjše dvorane, ki je zasuta z odpadki. Med smetmi je tudi nekaj min iz druge svetovne vojne. Iz dvorane se nadaljuje meander, kjer se menjavajo manjše dvoranice in ozke pasaže. Na koncu meandra doseže brezno globino 70 m.

Večjo globino smo dosegli tudi v izgubljenem breznu – tu je globina 50 m.

Največje presenečenje pa nas je čakalo v odkopanem Požiralniku pod Peščenikom, kjer smo naleteli na podzemni vodni tok, kar je izjemni primer na celotnem območju. Raziskali smo še nekaj manjših objektov: Brezno pri križišču, Brezno jelenovega roga, Izgubljeno brezno.

V letu 2005 smo vsega skupaj na Radohi raziskali in registrirali 29 novih objektov. Po številu izstopajo brezna – teh je bilo 22, od tega 18 enostavnih brezen ter 4 stopnjasta brezna. Odkrili smo le eno vodoravno jamo, pač pa je bilo več poševnih jam, teh smo raziskali 6.

Brezna se po globini ne razlikujejo od že prej raziskanih. Skupno število raziskanih jam na območju Radohe se je tako povzpelo na 79.

Borivoj Ladišič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Ladišič B., 2007. Raziskave na Radohi. Dolenjski kras 2007/5, str. 36–41.

Katastrska številka	Ime jame	Tip jame	Dolžina (2005)	Globina (2005)	Nadmorska višina vhoda
8557	Jama 1 v Grajski hosti	5.6 – stopnjasto brezno	14 m	11 m	295 m
8558	Jama 2 v Grajski hosti	5.3 – poševna jama	18 m	78 m	295 m
8559	Jama 3 v Grajski hosti	5.3 – brezno z jamo	15 m	7 m	295 m
8563	Polšna na Nadbučarju	5.5 – brezno	12 m	12 m	408 m
8555	Jama zavitih stalaktitov	5.3 – poševna jama	16 m	7 m	290 m
8554	Brezno spečega zmaja	5.5 – brezno	18 m	1 m	285 m
8561	Brezno ostrega kamina	5.5 – brezno	42 m	22 m	410 m
8560	Brezno dveh zanimivih kapnikov	5.6 – stopnjasto brezno	49 m	22 m	415 m
8562	Robijev vodnjak	5.5 – brezno	24 m	17 m	380 m
8571	Brezno nevarne skale	5.5 – brezno	12 m	11 m	385 m
8570	Vidicov vodnjak	5.5 – brezno	20 m	17 m	415 m
8568	Jama polžjih hišic	5.3 – poševna jama	33 m	10 m	360 m
8573	Smrdljivka	5.5 – brezno	20 m	12 m	295 m
8569	Brezno izgubljenega svinčnika	5.5 – brezno	25 m	16 m	270 m
8572	Brezno nad Bolnico	5.5 – brezno	21 m	8 m	452 m
8667	Brezno v klopovi gošči	5.5 – brezno	25 m	22 m	458 m
8668	Brezno na Velikem placu	5.5 – brezno	35 m	31 m	440 m
8666	Brezno žabje družine	5.5 – brezno	12 m	12 m	455 m
8665	Brezno pozabljenega karabina	5.5 – brezno	16 m	16 m	580 m
8664	Brezno pod bukviyo	5.5 – brezno	14 m	14 m	668 m
8669	Jama Cesar	5.2 – vodoravna jama	16 m	16 m	580 m
8678	Kukarca	5.5 – brezno	31 m	21 m	625 m
8677	Gobanovo brezno	5.5 – brezno	15 m	15 m	473 m
8676	Brezno štanga	5.5 – brezno	27m	14 m	472 m
8675	Robidovka	5.3 – poševna jama	19 m	9 m	430 m
8746	Brezno pri križišču	5.5 – brezno	12 m	12 m	588 m
8747	Brezno jelenovega roga	5.3 – brezno z jamo	15 m	8 m	569 m
8749	Izgubljeno brezno	5.6 – stopnjasto brezno	50 m	50 m	578 m
8748	Požiralnik pod Peščenikom	2.4 – brezno občasni ponor	25 m	14 m	590 m
5597	Krojačevka	5.6 – brezno z jamo	109 m	70 m	521 m

Sodelujoča društva v letu 2005: Jamarski klub Novo mesto

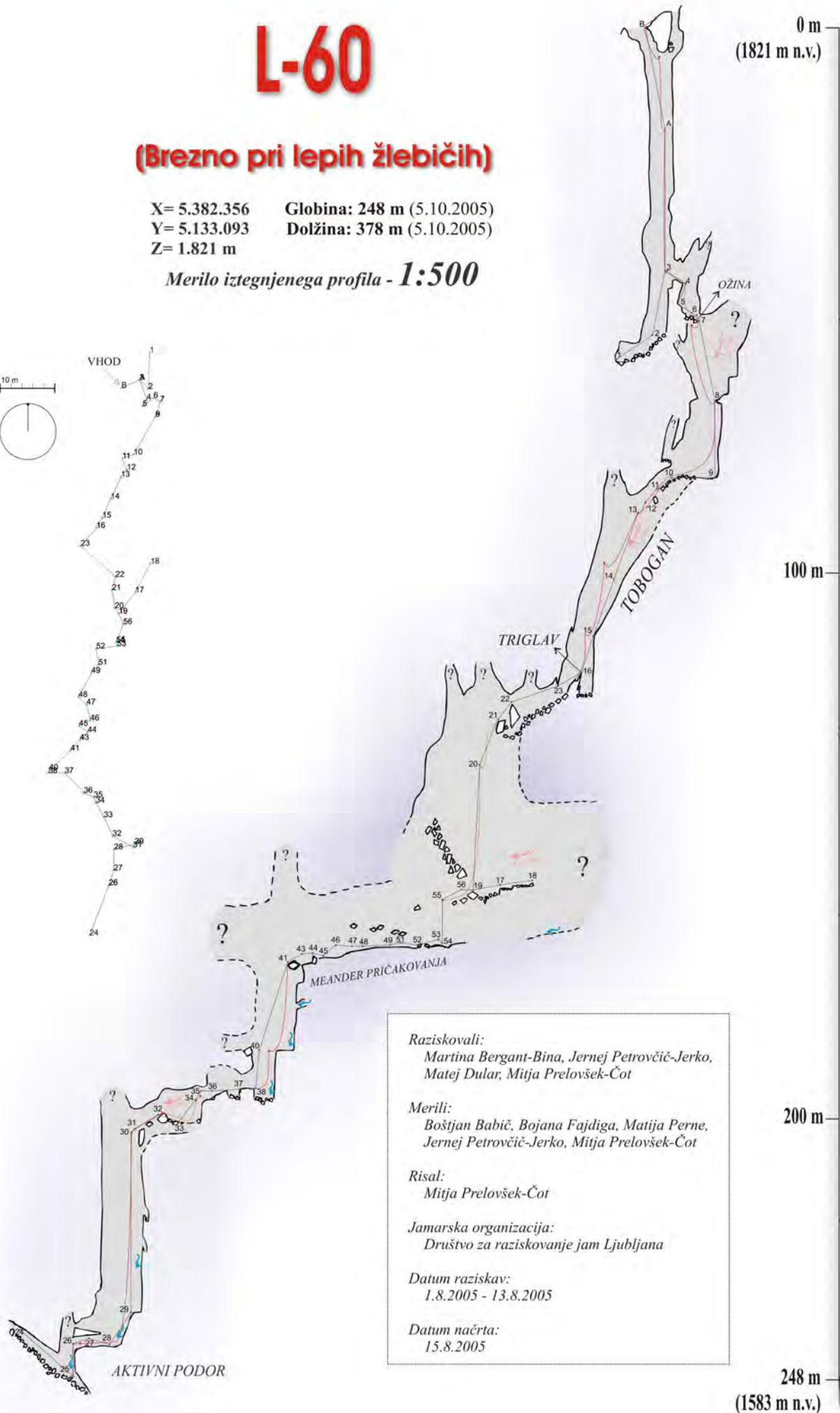
Udeleženci akcij v letu 2005: Srečko Vidic, Robert Ribič, Mihael Rukše, Adam Malič

L-60

(Brezno pri lepih žlebičih)

X= 5.382.356 Globina: 248 m (5.10.2005)
Y= 5.133.093 Dolžina: 378 m (5.10.2005)
Z= 1.821 m

Merilo iztegnjenega profila - 1:500

Raziskovali:

Martina Bergant-Bina, Jernej Petrovčič-Jerko,
Matej Dular, Mitja Prelovšek-Čot

Merili:

Boštjan Babič, Bojana Fajdiga, Matija Perne,
Jernej Petrovčič-Jerko, Mitja Prelovšek-Čot

Risal:

Mitja Prelovšek-Čot

Jamarska organizacija:

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Datum raziskav:

1.8.2005 - 13.8.2005

Datum načrta:

15.8.2005

248 m
(1583 m n.v.)

Brezno pri lepih žlebičih (L-60)

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Katastrska številka	8834
Dolžina (2005/2015)	400 m / 400 m
Globina (2005/2015)	248 m / 248 m
Nadmorska višina vhoda	1821 m

Jamarji so odkrili 248 m globoko alpsko brezno na Kaninu.

Bilo je sončno poletno dopoldne, ko smo štirje jamarji pregledovali manjše pode na južnem pobočju Ruše in Babanjskih Skednjev, nekaj deset minut oddaljene od baze jamarskega tabora. Kljub bližini ni bilo na omenjen območju registrirane skoraj nobene jame, kar lahko na taki lokaciji pomeni dvoje: na to območje še ni stopila jamarska noga, ali pa to območje ni prav bogato z jamami. Zato je bil cilj tega dneva odkriti čim bolj perspektivno brezno, ki bi ga raziskali popoldne. V GPS sprejemnik smo imeli že vnešenih nekaj koordinat, ko je klic Martine Bergant - Bine v daljavi oznanil, da je našla nekaj zanimivega.

Ne prav imponanten vhod v brezno se je odpiral na strmem, močno žlebičastem pobočju. Pod njim je zijala vsaj 10-metrška navpična stena. Ni bilo lahko priti tja, a prav zaradi tega je brezno ostalo skrito očem poprejšnjih raziskovalcev, ki so tako kot mi verjetno sprva sledili močnejšim razpokam ter korozijskim razširitvam ob njih. Zaradi lege smo brezno L-60 še isti dan poimenovali z bolj domačim imenom: Brezno pri lepih žlebičih.

Še isti dan, to je 1. avgusta 2005, sta se v brezo prva spustila Jernej Petrovčič in Matej Dular. Vrvi je bilo dovolj, da sta v globini 57 m pristala na gruščnatem dnu, ki se je spuščal proti zasutemu meandru. Okno z nadaljevanjem v manjšo dvoranico se je odpiralo 10 m višje in tam sta začutila tudi manjši prepah od vhoda v globlje dele brezna. Iz dvoranice sta skozi ožino pod seboj zaznala 30 m globoko brezno. Tega dne smo torej brezno raziskali do globine 60 metrov.

Da bomo naslednji dan v eni raziskovalni akciji porabili vso razpoložljivo vrvi v dolžini 100 m, si nismo obetali. V globini 80 metrov nas je začel oblivati močan tok zraka, ki se je spuščal po neznanem kamenu globlje v jamo. Ker je imel zrak temperaturo blizu ledišča, smo pravilno domnevali, da se spušča z višje ležečega snežnega brezna. Smer prepaha bi lahko kazala, da je jama povezana z Malo Boko, zato se je raziskovalna vnema še povečala. Dno 30-metrškega brezna s prepahom je sprva oblikovano v živi apnenčasti skali z lepimi megalodontidnimi školjkami, kasneje pa preide v z gruščem zasut meander. Pod gruščem se meander

nadaljuje. Po nekaj metrih prestopanja po grušču se meander odpre in prevesi v poševno brezno. Zaradi naklona, gladkosti in izpranosti od vode smo ga poimenovali Tobogan, nižje ležečo skalno lusko pa zaradi troglavega vrha Triglav. Prek dvorane z ostrimi luskami smo se sprehodili do roba novega brezna. Ta dan smo brezno s 17 vizurami tudi izmerili do globine 124 metrov.

Naslednji dan v jamarskem taboru zaznamuje močan severni veter, ki nam skorajda odpihne streho nad glavo. Sprva je bilo lepo gledati vetru kljubujoče šotore, ko pa se je okreplil in jih skupaj s ponjavo »jedilnice« začel lepiti od tal ... Ne spomnim se, koliko časa smo se borili z njim, vem le, da smo se povsem mokri prekleto dolgo obešali na cerado ter jo pritiskali čim bližje k tlom. Morda smo kljubovali kakšno uro, ne vem – takrat je verjetno vsakemu posebej čas tekkel po svoje, vsem pa počasi. Tudi to je Kanin! – Okrevanje je bilo dolgotrajno in šele naslednji dan smo se lahko znova spustili v brezno.

Takoj, ko je bilo mogoče, se je Jerko lotil preopremljanja Tobogana z električnim vrtalnikom, Bojana Fajdiga, Matija Perne in Mitja Prelovšek - Čot pa prevzamemo fotografiranje in merjenje jame. Tega dne smo pod seboj prvič zaslišali aktivni vodni tok, ki izginja v vijugastem meandru. Pritočni del, v katerem je zaradi ozkosti potrebno prvič sneti plezalno opremo, raziščemo le v dolžini 11 m, kjer se nadaljuje z nekajmetrskim breznom. Na načrtu lahko narišemo le vprašaj, saj je odtočni del bolj zanimiv. Po njem skupaj z vodo odteka tudi mrzel zrak. Do vode kljub vsemu ne moremo, saj nam zmanjka opreme za izdelavo pritrdišč. Kljub vsemu iz brezna odžemarimo z lepo opremljenih, raziskanih in izmerjenih 158 m globine.

Preko 10-metrške stopnje se Jerko in Čot naslednji dan spustiva v odtočni meander, ki sprva zavija okoli 20 m, konča pa se nad robom okoli 30 m globokega brezna s slapom. V tem delu postane brezno vse lepše, bolj izprano od vode, bolj aktivno, a hkrati terja opremljanje vertikal zaradi izogibanja vodnim curkom več napora. Na dnu brezna s slapom izgine voda v gruščnato dno, soliden, a že nekoliko oslabljen, prepah

pa v 30 cm ozek meander. Kratak fosilen in nekoliko blaten meander se v obliki okna prevesi v brezno, katerega dno se nahaja 10 m nižje. Po fiksiranju zadnjih 20 m vrvi se prek podornega kamena sprehodiva na rob po oceni 40–50 m globokega brezna. – Prepah ostaja, žal pa se zaradi pomanjkanja opreme po 6 urah vrneva iz jame.

Le kdo si je na začetku obetal, da se bomo morali ob koncu jamarskega tabora iz Brezna pri lepih žlebičih posloviti zaradi pomanjkanja opreme! Brezno smo ob koncu tabora zapustili na globini 210 m, pred nami pa se je odpirala vsaj 40-metrška vertikala.

Radovednost, kaj se skriva pod 40-metrskim breznom, ni trajala dolgo. Že teden dni po koncu tabora se na Kanin na dvodnevno jamarsko ekskurzijo odpraviva z novo 100-metrsko devetko. Pristaneva na dnu brezna, ki ga tvori en sam velik aktivni podor. Zadeva izgleda precej brezupno, saj se skale z vrha podora rušijo že ob manjšem dotiku. Kmalu nama je

jasno, da je nastal ob zelo močnem prelomu z vpadom ploskve pod kotom 53° proti vzhodu (azimut 90°).

Če prelom prenesemo na površje, je več kot očitno, da ločuje Mali Babanjski Skedenj od Ruše. V podor izginja del prepaha, drugi del pa se domnevno izgubi v višji meander v dvorani s slapom. Razmere izgledajo na videz brezupne, a višji prehodi, ki smo si jih do sedaj le označevali na načrtu, ostajajo upanje na prihodnje nadaljevanje. Končne meritve pokažejo globino 248 m ter blizu 400 m rovov.

Kaj lepšega se ti kot visokogorskemu jamarju še lahko zgodi, kot da najdeš in raziskuješ perspektivno jamo s prepahom na pol poti med vodnim kolektorjem Renetovega brezna in izvirov Boke. Tudi Mala Boka ni nedosegljiva – Milenijske galerije v njej in L-60 bi lahko povezali z 900 m dolgim in 650 m globokim rovom pod Rušo. – Seveda pa se bo za to potrebno še pošteno potruditi!

Mitja Prelovšek

Luska Triglav, Brezno pri lepih žlebičih 2005. Avtor fotografije: Mitja Prelovšek

Sodelujoča društva v letu 2005: Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Udeleženci akcij v letu 2005: Martina Bergant - Bina, Jernej Petrovčič - Jerko, Matej Dular, Mitja Prelovšek - Čot, Boštjan Babič, Bojana Fajdiga, Matija Perne

Bela griža 1

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Katastrska številka	7937
Dolžina (2005/2015)	1652 m / 2054 m
Globina (2005/2015)	795 m / 884 m
Nadmorska višina vhoda	1214 m

V jami na Trnovskem gozdu so raziskali več nadaljevanj, tudi na globini 546 m. Dosegli so globino 795 m in tako jamo poglobili za 249 m.

Jame Trnovskega gozda so raziskovali že v 19. stoletju, predvsem zaradi iskanja ledu. V času prve svetovne vojne je zahodni del raziskoval Pavel Kunaver pod okriljem vojske. Iskali so vodo in jame, primerne za bivanje. Po prvi vojni so okrog 25 jam raziskali italijanski jamarji, pri tem so jim pomagali številni domačini. Po drugi vojni so tu raziskovali jamarji z Inštituta za raziskovanje krasa iz: Logatca, Ljubljane, Tolmina in Idrije. Prav sistematično pa se raziskovanja obsežnega področja ni lotil nihče.

Vhod v brezno je na jugozahodnem pobočju precej globoke vrtače oziroma dola. Pobočje je strmo in poraslo z redkim listnatim drevjem. Vhod je 1 m široka in 5 m visoka razpoka v pobočju, ki se poševno 30° spusti proti jugu za 9 m. Nato je v breznu zagozdena skala. Prepričan se tu lepo čuti. Pod zagozdeno skalo se odpre 70-metrsko brezno.

Z dna vhodnega brezna vodi ozek prehod v sosednjo dvorano. Med skalami se stlačimo v meander. V tem ozkem in visokem rovu se nato prek večjih stopenj in ožin spustimo do brezna Prva gajba. Brezno Prva gajba se nekje na polovici zoži in nekaj metrov nižje ponovno razširi. Voda na dnu teče v preozek rov. Dvignemo se po rovu navzgor, kjer je na koncu meandra razširjeni del. Skozi ta del se spustimo v 21 m globoko brezno. Po meandru nadaljujemo prek dveh stopenj (4 m in 34 m) do 160 m globokega brezna Trst je naš. Na njegovem dnu se odpre velika dvorana ovalnega tlorisa s premerom 65 x 50 m. Njen najgloblji del je na globini 347 m. V dvorano pada s stene in stropa nekaj manjših slapov. Dno pokrivajo veliki skalnati bloki. Iz dvorane se jama nadaljuje z breznom, zatem sledi rov z vodo in nato dve zaporedni brezni, kjer smo na globini 400 m naleteli na podor. Skozi podor smo se prebili do dveh novih brezen. Ponovno smo prišli do vode, ki pada v slapu v novo brezno. Za tem se jama razdeli na vodni in suhi del. Ob vodi se spustiš v novo brezno (15 m). Sledi zelo ozek meander in za njim je novo brezno. Zaradi ozkega meandra in vode smo se odločili, da bomo najprej raziskali suhi del. V suhem delu po krajšem vodoravnem in blatnem delu sledijo štiri brezna (32 m, 10 m, 90 m), kjer smo v

naslednjih treh akcijah dosegli globino 589 m. Tu je stena, zgrajena iz breče. Dno zadnjega brezna je podor. Skozi luknjo v podoru smo se prebili do novega brezna, kjer smo dosegli globino 615 m. Voda izgine tu v ozko razpoko. Nekaj metrov nad dnom bi se sicer dalo z nekaj dela izsiliti nekaj metrov nadaljevanja.

V vodnem kraku se 30 m dolg in mestoma zelo ozek meander prevesi v 230 m globoko vertikalno Pradano cau lečastega prereza. Na dnu se med bloki odpira več nadaljevanj. V jugozahodnem delu se po nizu treh brezen (8 m, 42 m, 35 m) znajdemo pred ozko blatno razpoko, kjer je nadaljevanje nemogoče. V severnem delu brezna voda pada v brezno. V isto brezno lahko pridemo skozi ozek prehod pod vzhodno steno. Sledi 40 m vertikale. Iz dna tega brezna se med bloki stlačimo v rov, kjer ponovno teče voda. Ta voda nato pade v še neraziskano brezno.

Jama je nastala v zgornjeh debeloplastovitih apnencih. Debelina plasti je ponekod 1 m in več. Zgornji del jame je nastal v prelomu smer 100/80. Vpad plasti je v smeri 198 in pod naklonom 30°. Kamnina med 300 m in 450 m globine vsebuje več lapornatih plasti, zato so tam nastale večje podorne dvorane. Pod 500 m kamnina ni več plastovit apnenec, ampak apnenčasta breča. Treba je poudariti, da je dokaj kompaktna in ne krušljiva. Tudi v Paradni cau je ponekod breča. V kamnini so tudi tanke plasti laporja. Poskus s kisom je pokazal, da so nekatere plasti dolomitizirane. – Ampak le nekatere. Druge na kis ne reagirajo.

Nekateri kamini in širše stopnje v meandru so nastali na mestih, kjer se sekajo glavni in manjši prelomi. Skozi ves gornji del jame se ponavlja isti vzorec: pod stopnjo voda uide v, za človeka preozek, rov, prehoden rov pa se nadaljuje v smeri vode, vendar se dviguje. Temu vzponu sledi stopnja, ki se nato spusti nižje, kot je bilo dno zadnje stopnje. Taka oblika rova je nastala zato, ker se stopnja oziroma slap neprestano umika nazaj, istočasno pa se pogloblja tudi dno.

Že na globini 70 m se v jami pojavi studenček. V zgornjem delu jame voda poleti ne teče. Se pa studenček vse leto obdrži pod globino 120 m. Led se pozimi tvori do globine 120 m. Pod dvorano Trst je naš se pojavi nov vodni tok. Pretok vode je po oceni okrog 20–30 l. Predvidevamo, da voda teče v izvire Hublja, mogoče pa je, da odteka tudi v kakšen drug izvir. Voda izgine na dnu Speleoholikov v podor in se nato ponovno pojavi nad Križiščem. Ta voda nato pada v Krvavo grižo in zatem v Paradano cau. Na dnu te vertikale se voda raztoči v več smeri. Večji del jo pade v del, imenovan Jota. Od tu voda teče v Klopko ZZ. Na dnu tega brezna izgine v neprehodno ožino. Na vodo v sifonu naletimo na dnu Blatnika na globini 884 m, ki je 330 m nad morjem., kar je 80 m višje od sifonov v Hubeljskih jamah. Divje jezero pa ima nadmorsko višino 332 m. V suhem kraku se nekje na globini 500 m pojavi druga voda. Vendar jo je precej manj.

V jami smo večkrat videli netopirje. Opazili smo jih v vhodnem breznu na globini 100 m in na vrhu brezna Trst je naš na globini 200 m. Bili so večje živali, zato skoraj gotovo niso bili podkovernjaki. V zgornjih suhih delih meandra je videti tudi netopirjeve iztrebke. Na globini 80 m in v breznu Trst je naš smo videli pajka. Na globini 450 m smo našli dva manjša hrošča z dolgimi, tankimi nogami. Z nogami skupaj sta merila 1 cm. Trup sta imela dolg 2–3 mm. V dvorani smo slikali hrošča neke druge vrste. V zgornjem meandru smo našli lobanjo podlasice ali kune.

Potek raziskav

22. 2. 2002 sem pregledoval teren nad Otlico. Na področju Bela griža sem našel tri brezna. Zadnji vhod, ki sem ga našel ta dan, je obetal največ. Kamen je padel precej globoko. V brezno je vlekel tak prepah, da sem najprej mislil, kako je začela pihati burja. Šele ko sem splezal iz vhodnega dela brezna, sem videl, da vetra sploh ni. Prepah, ki je najboljši pokazatelj, da gre za veliko jamo, nam ni dal spati.

Že 27. 2. 2002 smo se prvič spustili v brezno. Za 70 metrsko vhodno vertikalo se začne ozek in visok rov, ki mu jamarji rečemo meander. Višina rova je 20–30 m, širina pa od 20 cm do 3 m. Na dnu rova teče voda. Meander se je na globini 80 m zožil do neprehodnosti.

V naslednji akciji, 8. 3. 2002, smo našli prehod v nižje dele. Na globini 90 m se je rov ponovno zožil. V treh akcijah smo meander v sredini širili.

12. 5. 2002 sva z Markom Peljhanom nameravala nadaljevati s širjenjem. Premislila sva si in se spustila na dno meandra do vode. Nekaj metrov dalje se je slišal slap. Skozi zelo ozek prehod sva se tlačila proti slapu. Takrat pa sva v rovu zagledala okno. Za oknom je bilo brezno. S kladivom sva okno razširila in se spustila v 7 m globoko brezno, ki se je nadaljevalo z meandrom.

Na naslednji akciji, 15. 5. 2002, sva se po 30-metrskem breznu spustila do globine 127 m. Imenovala sva ga Prva gajba. Ime prihaja od običaja, da za vsakih novih 100 m globine predsednik »časti« zabojo piva. Na žalost se je na dnu rov ponovno zožil na vsega 20–30 cm. Kamen pa je padel precej globoko. Za ožino se je ponovno slišal slap. Bila sva trdno odločena, da bomo tudi to ožino prebili. V naslednjih 9 bolj ali manj uspešnih akcijah smo poskušali izsiliti prehod na dnu ob vodi. Prebili smo se okrog 10 m dalje, a meander je bil še vedno presneto ozek. Ožino smo zato poimenovali Anoreksija. Nato pa so se začele težave z vrtalnikom, naslednjič so zatajili akumulatorji, nato je zapadlo 1 m snega. V eni od zimskih akcij smo do jame potrebovali 4 ure in nazadnje v jamo sploh nismo šli, ker smo bili preveč utrujeni. Takrat je Robert Rehar nameraval v jamo oblečen v neopren. Ob povratku ga ni slekel. Kljub -10°C bi mu kmalu odpovedalo srce zaradi pregretosti. Volja je z vsako neuspelo akcijo kopnela.

Spomladi 2003 sva bila z Robertom v Katastru jam v Ljubljani. Tam sva srečala Stojana Sancina iz JO SPD Trst. Povabila sva ga k sodelovanju v Beli griži 1. Takoj je bil za. Kar nekaj mesecev je preteklo, preden smo se časovno uskladili in izvedli skupno akcijo. Stojan Sancin in Claudijo Bratos sta bila po prvi akciji, ki je bila 21. 9. 2003, navdušena. Prepah in meander je tudi njiju prepričal, da se jama mora nadaljevati. Nato pa je prišla zima z obilico snega in delo smo prekinili.

Maja 2004 smo nadaljevali s širjenjem. Na tretji akciji, 13. 6. 2004, je Claudijo po glasnem pogovoru z ožino (kričanju WOW WOW WOW) napovedal, da pridemo naslednjič skozi. Temu sem oporekal in padla je stava – pica in pijača za vse udeležence akcije. Ker pa sem še vse stave v življenju izgubil, sem upal, da bom tudi to.

V naslednji akciji, 8. 8. 2004, smo se res prebili skozi ožino do širšega brezna. Pod njim se je meander nadaljeval do novega brezna. Prvikrat sem bil vesel, da

sem stavo izgubil. V naslednjih 5 akcijah smo raziskali brezno do globine 400 m, kjer nas je zaustavil podor.

V akciji 19. 11. 2004 smo se prebili skozi podor in se po dveh brezni ustavili na globini 440 m nad novim breznom, v katerega je padal slap. Ta del jame smo poimenovali Dvorana Mašinista. V zahvalo Dušanu Tomincu, ki nam je pomagal pri transportu akumulatorjev.

3. 12. 2004 smo raziskave nadaljevali in prišli še okrog 50 m globlje. Na globini 450 m se brezno razcepi. Robert in Marko sta sledila vodi. Ta pa je izginila v ožino. Skoznjo se je uspel stlačiti le Marko. Znašel se je nad breznom, ki ga nista raziskala.

12. 12. 2004 smo raziskave raje nadaljevali po suhem delu in prišli do globine 494 m, kjer smo se ustavili nad breznom.

29. 12. 2004 smo izmerili jamo do globine 546 m, vendar dna brezna nismo dosegli.

15. 4. 2005 smo dosegli globino 589 m. Napredovanje je ovirala nezahtevna ožina. To smo v naslednji akciji razširili. Za ožino je bilo manjše brezno,

na njegovem dnu pa nova ožina, zato smo raziskave preusmerili v vodni del. Tu smo v juliju in avgustu za ozkim meandrom raziskali 230 m globoko brezno Paradana cau. Na dnu se brezno razdeli.

V septembru 2005 smo raziskali del, kjer ni bilo vode. Po nizu dveh stopenj smo dosegli globino 795 m. Tu se jama konča z ožino.

5. 11. 2005 smo pregledali drugo možnost na dnu Paradne cau. V luknjo, kamor pada voda, pa se nama ni dalo spustiti. Rehar se je nato pod steno prekopal skozi podor do prehoda v brezno. Tisto v katerega pada voda. Nato sva se spustila na dno 40 m globokega brezna, ter nato prišla v rov z vodo, ki kmalu nato pada v novo brezno. Tu, na globini 740 m, sva se obrnila.

Raziskave v breznu še potekajo. Nadejamo se novih globinskih metrov in dolžinskih kilometrov. Globinski potencial jame je okrog 900 m. V dolžino pa ni omejitev. Seveda so nas leta jamarstva naučila, da se jama lahko za prvim ovinkom tudi konča.

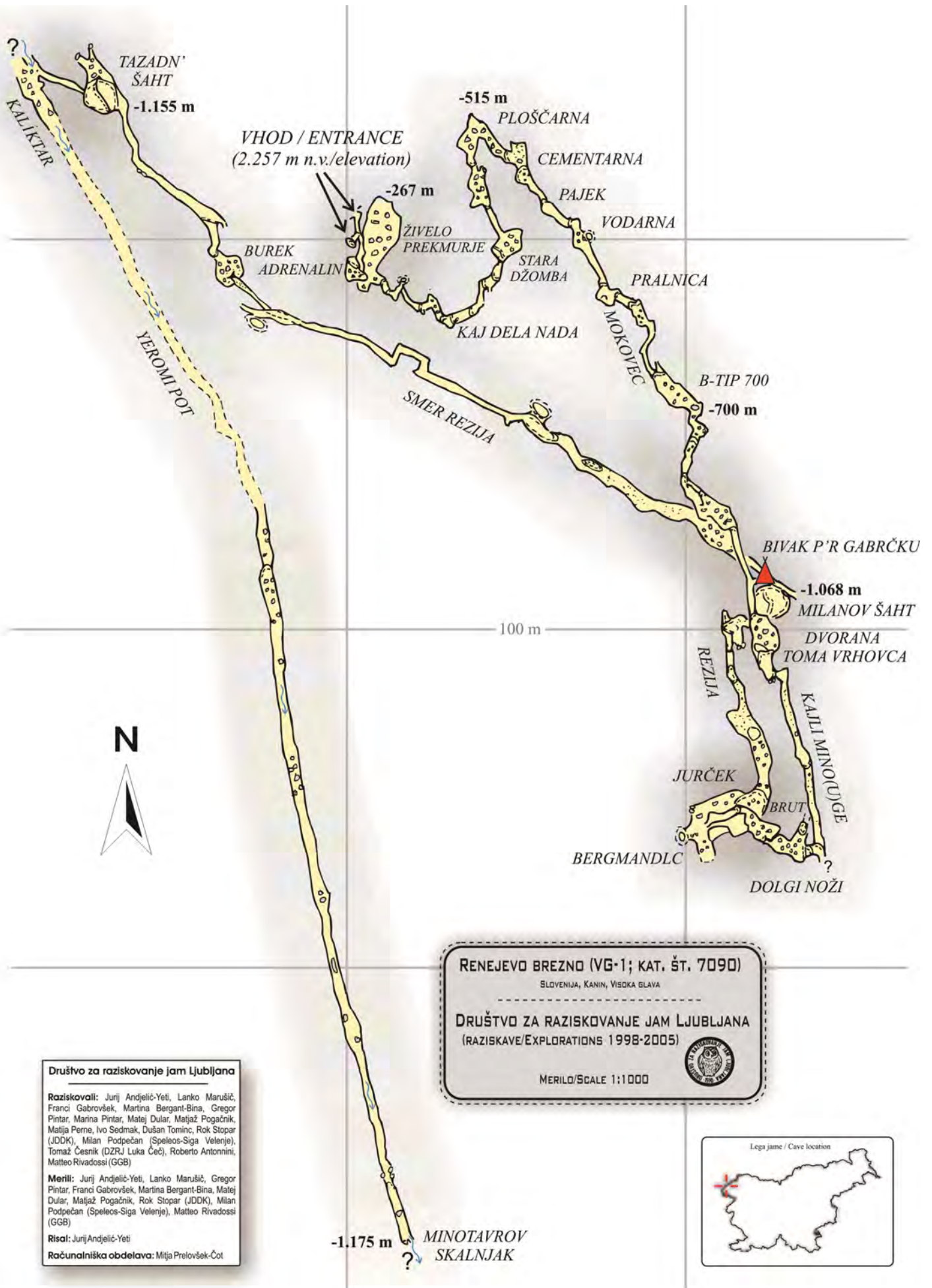
Bogomir Remškar

Sodelujoča društva v letu 2005: Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Jamarsko društvo Dimnice Koper, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Jamarsko društvo Sežana

Udeleženci akcij v letu 2005: JDDR Ajdovščina: Marko Peljhan, Robert Rehar, Bogomir Remškar, Mitja Benčina, Dušan Koren, Ivan Čuk, Bogdan Pregelj, Sandi Mislej, Igor Benko; JOSPD Trst: Stojan Sancin, Claudio Bratos; JD Dimnice Koper: Rok Stopar; DZRJL: Dušan Tominc, Jurij Andjelić - Yeti; JD Sežana: Andrej Peca

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Remškar B., 2008. Bela griža 1. Jamar 2008/1, str. 18–22.
- Remškar B., Rehar R., 2009. Raziskave na področju Bele griže v letu 2008. Jamar 2009/1, str. 14–15.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Raziskovalci: Jurij Andjelič-Yeti, Lanko Marušič, Franci Gabrovšek, Martina Bergant-Bina, Gregor Pintar, Marina Pintar, Matej Dular, Matjaž Pogačnik, Matija Perne, Ivo Sedmak, Dušan Tominc, Rok Stopar (JDDK), Milan Podpečan (Speleos-Siga Velenje), Tomaž Česnik (DZRJ Luka Čec), Roberto Antonnini, Matteo Rivadossi (GGB)

Merili: Jurij Andjelič-Yeti, Lanko Marušič, Gregor Pintar, Franci Gabrovšek, Martina Bergant-Bina, Matej Dular, Matjaž Pogačnik, Rok Stopar (JDDK), Milan Podpečan (Speleos-Siga Velenje), Matteo Rivadossi (GGB)

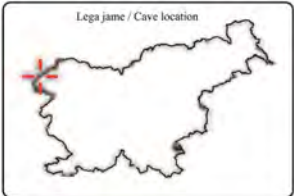
Risal: Jurij Andjelič-Yeti

Računalniška obdelava: Mitja Prelovšek-Čot

RENEJEVO BREZNO (VG-1; KAT. ŠT. 7090)
 SLOVENIJA, KANIN, VISOKA GLAVA

DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA
 (RAZISKAVE/EXPLORATIONS 1998-2005)

MERILO/SCALE 1:1000

Renejevo brezno

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Katastrska številka	7090
Dolžina (2005/2015)	1700 m / 3586 m
Globina (2005/2015)	1175 m / 1250 m
Nadmorska višina vhoda	2257 m

V jami na Kaninu so na globini 1160 m odkrili približno 400 m dolg vodni kolektor.

Jama je bila odkrita na poletnem taboru DZRJL avgusta 1998. V prvem letu so člani društva v nekaj akcijah premagali 234 m vertikalno Adrenalin. Na poletnem taboru leta 1999 se je prebilo ožino nad breznom Cukrček na globini 300 m, nato pa se je v dobrem letu do oktobra 2000 brez večjih težav padlo do globine 1016 m. Jama se je obrnila v smer severozahod. Jeseni istega leta je bil na globini cca 740 m postavljen bivač, ki je omogočil daljše raziskovalne akcije, raziskanih pa je bilo slabih 200 m horizontalnega dela jame z aktivnim vodnim tokom na dnu in fosilnimi galerijami nekaj višje. Dlje ni šlo, saj je nadaljevanje zapirala ožina z zagozdno lusko, globina pa je bila ves čas tam nekje okoli 1070 m. Septembra 2003 se je Martini Bergant uspelo preriniti mimo luske in ožina je dobila ime Binina pasaža. Eno leto je ostala edina, ki ji je to uspelo, dokler Jurij Andjelič in Rok Stopar jeseni 2004 po 5 urnem delu nista izvlekla luske in za silo razširila slavne ožine. Po dveh breznih je na globini 1114 m zopet čakala neprehodna ožina.

Po dveh letih poletnih taborov na Bavšici je bil poletni tabor DZRJL zopet na Kaninu. Tudi vreme je bilo lepo in intenzivne raziskave Renejevega brezna so se nadaljevale. Tipične so bile tridnevne akcije z dvema bivakiranjema na bivaku. Prva ekipa v sestavi Martina Bergant, Ivo Sedmak in Dušan Tominc se je v jamo spustila že dan pred začetkom tabora in nekoliko razširila končno ožino. Po dobrih 20 metrih vijugastega plazenja so prišli do brezna. Akcija je bila očitno naporna, saj niso imeli volje, da bi se spustili v brezno. Ker se je izkazalo, da je to brezno zadnje pred bolj ali manj vodoravnim vodnim kolektorjem, je brezno kasneje dobilo ime Ta zadn' šaht.

Prvi ekipi je po njihovi vrnitvi sledila druga ekipa v sestavi Blaž Bezek, Bojana Fajdiga in Matija Perne. S sabo so imeli jamski radio Nicola, ki ga je po francoskih načrtih izdelal Ivo Sedmak in katerega doseg naj bi preverili (taisti radio smo želeli preizkusiti že avgusta leto poprej, a se je takrat ekipa zaradi neugodnih vodnih razmer obrnila na globini 360 m). Radio se je dobro obnesel, saj je bila zveza s površjem uspešno vzpostavljena z globine 740 m. Žal ponovna vzpostavitev zveze kasneje ni bila mogoča. Po vrnitvi

druge ekipe se je v jamo proti koncu jamarskega tabora spravila tretja v sestavi Blaž Bezek, Matej Dular in Franci Gabrovšek. Ekipa se je spustila do Ta zadn'ga šahta, ga opremila in raziskala. Brezno je v zgornjem delu zanimivo lečasto-lijakaste oblike s simpatičnim balkončkom, v spodnjem delu je v njem podest iz zataknenih ogromnih podornih blokov, na dnu pa je prav tako nagradena večja količina manjših podornih blokov. Vsega skupaj ima okoli 40 m, med podornim skalovjem na dnu pa se da zlesti še nekaj niže. V brezno se je stekalo 1-2 l/s vode, ki je po povsem v dno vrezanem meandru odtekala v smeri 300°. Nadaljevati so poskušali po težavni razpoki nad vodo, vendar dlje od nekaj metrov niso prišli. Nadaljevanje po ožini s tekočo vodo se je zdelo iluzorno, pa tudi fosilni žep sredi brezna je bilo treba še pregledati, zato so fantje zapustili dno brezna. Če bi vedeli, kako blizu odkritju so bili ... Fosilni žep se sicer na več straneh zaključuje s podornimi zamaški, vrh katerih bi se morebiti celo dalo splaziti v kako luknjo in priti do kolektorja od zgoraj, vendar bi bilo potrebnega več metrov zahtevnega plezanja. Ekipa se je torej odpravila iz jame in to še toliko hitreje, ko sta ji na bivaku prišla nasproti Jurij Andjelič in Rok Stopar z novicami o bližajočem se slabem vremenu. Računi so pokazali globino: 1155 m.

23.–25. september 2005 ... Če se je jama poleti nekako trapasto končala v špranjah prehodnih samo za vodo 1155 m globoko in bi bilo po Gabrovškovem mnenju potrebno prečiti Ta zadn' šaht še za kakšno morebitno varianto, smo se v dogovoru z Geološkim zavodom odločili da jamo še pobarvamo. Morda pa voda v meandru, glede na severozahodno smer rova, odteka proti izvirov v Reziji.

In smo šli barvat. Akcija brez bivaka. V petek popoldne smo pritrogali barvo in opremo do jame. Spanje zunaj pred vhodom. Zvezdna noč, kot že velikokrat prej. Naslednji dan zgodaj dopoldne prtelovadijo z D-postaje še Rok, Milan in glej ga zlomka še 'famous Pota'. Našim ne bo prav vseč. Sicer pa gremo tako ali tako samo barvat.

Spust poteka hitro. Na bivaku se nalijemo s toplo tekočino v obliki čajev in juh, pa urno nadaljujemo.

Malo pred Binino pasažo v aktivnem delu pustimo barvo. Barvali bomo ob povratku. Sedaj pa še ogled jame do konca. Na dnu Bureka poberemo še macolo in špico. Milan pravi: za vsak primer. V Ta zadnem šahtu zgineta Rok in Pota na dno. Z Milanom pa poskušava prečiti šaht. Ne najdeva nobenega nadaljevanja. Pridruživa se fantoma na dnu. Pota štema špranjo nad vodo in kaže celo da bo šlo. Prepričan je že taprav. Rok se brez pasu nekako zbaše skozi. Naprej je zopet ozko. Nekaj prekladanja kamenja, udarci s kladivom in ni ga več. Dolgo ga ni, potem rjovenje. Zdi se mi, da ujamem besede nadaljevanje, kolektor. Potem se pojavi. Gremo. Nabasal sem na rov z ogromno vode. Za nas ostale je še preozko. Nekoliko še razširimo svinsko ozek prehod. Naslednji se zbaše Pota. Z Milanom poskušava še bolj razširiti prehod. Zlomiva štil od mace. Potem basanje. Kar malo sem že pozabil kaj so taprave ožine. Pa sem le skoz. Tumbam naprej po ozkem nožastem meandru in se splazeč čez večje bloke znajdem pred ogromno vodno gmoto, ki se vali pod bloki proti meni. Ampak to je pritok. Kje se gre navzdol? Po kratki obnovi tečaja orientacije se le znajdem v pravem rovu. Ja prav smotan dostop.

Kaj bi govoril naprej. Z Milanom nisva šla prav daleč saj je povsod nekaj pršelo in teklo s stropa. Milan je naredil nekaj fotk, Rok in Pota pa sta tudi kmalu prišla nazaj rekoč, da sta se ustavila pred manjšo stopnjo, spodaj pa je bučala voda. Kakih 200 l/s smo jo ocenili.

Povratek. Preklinjam Binino pasažo. Kar dolga je. Potem barvanje. Ura je okoli desete zvečer. Za sabo pustimo ogabno zeleno jezero, ki se le počasi bistri. Pošteno zdelan se privlečem na bivak. Tudi drugi niso prav spočiti. Kako prijetno brni kuhalnik. Po zaužitju obveznih toplih tekočin se nekoliko oddahnemo v ležečem stavu, vendar se moramo zaradi mraza začeti premikati. Še 740 m višinske. Več kot 20 ur. Zunaj je nedeljsko jutro. Počasi prihaja za nami, kaj smo pravzaprav odkrili. Sledi klasika, peš do žičnice in pica v Srpenici. Domov se pripeljem z zobotrebci med vekami...

Omenil bi še, da je bilo po barvanju organizirano vzorčenje vode pri vseh okoliških glavnih izviri: Boka, Glijun, Žvika ter v Reziji in pod Nevejskim sedlom. Vzorci nikjer niso dali pozitivnih rezultatov. Prvi vzorec je bil pobran šele 12 ur po barvanju in možno je, da je vsa obarvana voda v Boko pritekla že v nekaj urah, torej ponoči pred prvim vzorčenjem. To se niti ne zdi tako malo verjetno, saj voda v kolektorju, kolikor smo ga raziskali, teče zelo hitro. Od kolektorja do Boke je še

cca 400 m višinske razlike in torej dovolj padca, da bi voda lahko vseh teh nekaj kilometrov tekla podobno hitro. Boka pa je tako in tako znana po hitrih odzivih na padavine. Barvanje nameravamo ponoviti ob prvi priložnosti pri nadaljevanju raziskav.

14.–16. oktober 2005 ... Spet smo pred kolektorjem. Ista ekipa. Tokrat smo prespali na bivaku, pa nas je Rok že ob enih ponoči vrgel iz spalk. Presenetil me je Milan, ki je ne da bi komu kaj omenil zlomljeno macolo zadnjič odnesel ven, jo doma sveže nasadil in prinesel spet sem dol. Res lepo. Tokrat raziskujemo naprej po kolektorju in vse bo potrebno tudi izmeriti.

Kanjonček je lep. Sprane stene ob prelomu sever jug, tekoča voda ki jo je za kakšnih 50 l manj kot prejšnjikrat, napredujemo med podornimi bloki, ki ponekod zapirajo rov. Spustimo se prek stopnje kjer se je Rok ustavil zadnjič. Okoli 12 m globoka stopnja, kjer se čez podor zopet spustimo do tekoče vode. Vodni tok je hiter. Prosto plezamo nad vodo, ki je ponekod globoka tudi čez en meter. Smer rova je ves čas ista. Ponekod je ožji, drugje se razširi na dobre tri metre. Stropa ni videti, veliko je zagodenih blokov. Dolgo pot poimenujemo Yeromi pot, kar predstavlja zloženko iz imen Yeti-Rok-Milan, pot pa seveda po četrtemu udeležencu Poti. Po približno 400 m se ustavimo pred skalnim podorom, ki zapira rov. Voda odteka pod podorom, neumorni Rok se zbaše v podor. Več kot pol ure ga ni. Sledim mu, vendar kmalu ne vidim več ris, ki jih puščajo njegovi škornji. Prestavljam skale in sledim njegovemu glasu. Po zvoku sva že blizu, vendar to ni isti dostop. Skupno kopljeva. Vsak z ene strani. Ne vem kako, da se vse skupaj ne podre na glavo. Končno je odprto. Smo v podorni dvorani, ki se nadaljuje v podoru. Rok se trudi z basanjem. Ne gre več, treba bo tudi kaj odstreliti. Zadaj se sliši voda. Zabili smo kar nekaj ur v podoru, ki ga poimenujemo Minotavrov skalnjak. Res je en pravi labirint. V dvoranici pustimo vrvi in ostalo opremo ter začnemo meriti izpod podora nazaj. Gre veliko časa, čeprav merimo v dveh parih. Po 23 urah smo nazaj na bivaku, kjer se druga ekipa (Dular, Sedmak, Tominc) ravno pripravlja na svojo akcijo. Sledi vse ostalo, le spanja je samo tri ure. Zunaj smo po 48 urah in doseženi globini 1175 m ...

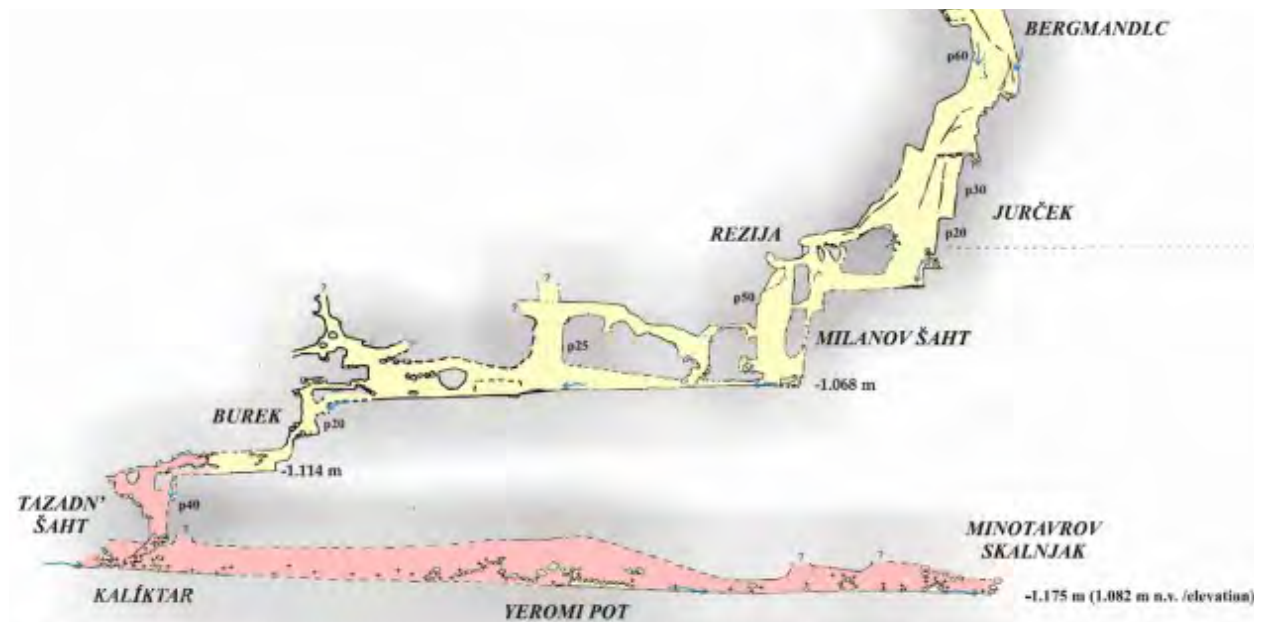
Medtem je druga ekipa v sestavi Matej Dular, Ivo Sedmak in Dušan Tominc prišla v jamo s popolnoma določenim ciljem razširiti kljub avgustovskemu širjenju še vedno kritično ozko ožino pred Ta zadnim šahtom, ter malo manj kritično, a vendarle zelo ozko ožino na

dnu Tomovine. Oboje je lepo uspelo in nekaj moči bo bodočim raziskovalcem zagotovo prihranjeno. Druga ekipa se je spustila še do kolektorja namočiti prst v bistro kolektorsko studenčnico, a se v njem zaradi pomanjkanja časa ni predolgo mudila. Imela je sicer namen nekoliko raziskati pritočni del kolektorja, pa ga zaradi nesporazuma ni našla. Spleti tam doli so pač precej zamotani in dokler situacije ne vidiš, tudi podrobna verbalna navodila predhodnikov niso nujno dovolj.

Kljub temu, da nadaljevanje po kolektorju trenutno ni prehodno, smo optimisti in predvidevamo, da bo z nekaj kopanja in širjenja dalo priti skozi podor Minotavrovega skalnjaka, za katerim je slišati tekočo

vodo. Kakšen bo kolektor v nadaljevanju, lahko samo ugibamo. Poleg tega se v kolektorju odpira množica stranskih pritokov, ki so vsi še neraziskani. V vsakem primeru bo zaradi čedalje več vode raziskovanje težavno, jama pa lahko postane v primeru obilnih padavin tudi nevarna. Za raziskovanje skrajnih delov bi bilo potrebno postaviti nov bivak ali pa premakniti zdajšnjega globlje v jama, a zaenkrat nimamo ogledanega nobenega primernege mesta, kjer bi bilo dovolj prostora, kjer ne bi bil izpostavljen padajočim skalam, kjer bi bil varen pred vodo, a bi vendarle imel blizu tekočo vodo.

Jurij Andjelić, Matej Dular, Mitja Prelovšek, Ivo Sedmak, Dušan Tominc

Sodelujoča društva v letu 2005:	Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Jamarsko društvo Dimnice Koper, Koroško Šaleški jamarski klub »Speleos - Siga« Velenje, Gruppo Grotte Brescia »Corrado Allegretti«
Udeleženci akcij v letu 2005	DZRJL: Jurij Andjelić - Yeti, Matej Dular, Martina Bergant - Bina, Dušan Tominc, Matija Perne, Ivo Sedmak, Blaž Bezek, Bojana Fajdiga; JD Dimnice Koper: Rok Stopar; Speleos - Siga Velenje: Milan Podpečan; GBCA: Matteo Rivadossi - Pota

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Gabrovšek F., 2002. Renetovo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Glas podzemlja 2002, str. 37–41.
- Gabrovšek F., 2002. Renejevo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Naše jame 42/2002, str. 112–118.
- Andjelić J., Dular M., Sedmak I., Tominc D., 2006. Odkritje kaninskega vodnega kolektorja v Renejevem breznu. Glas Podzemlja 2006, str. 15–20.
- Privšek A., 2006. Poletna tabora DZRJL Bavščica 2004 in Kanin 2005. Glas Podzemlja 2006, str. 37–39.
- Perne M., 2011. Raziskave v Renetovem breznu 2006–2010. Glas Podzemlja 2011, str. 6–10.
- Staut M., 2011. Messner ima prav! Jamar 2011/1, str. 44–46.
- Prelovšek M., 2011. Potop v končnem sifonu Renejevega brezna na globini -1242 m. Jamar 2011/2, str. 6.
- Prelovšek M., Gabrovšek F., Covington M., 2014. Raziskave v Renetovem breznu 2011–2012. Glas Podzemlja 2014, str. 8–12.
- Prelovšek M., 2015. Renejevo brezno 2014 - deep, deep dive. Jamar 2015/1, str. 36–38.

Heliktiti in aragonitni ježki, Brajerjeva jama, 2006.
Avtor fotografije: Jože Avbar

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2006

Za leto 2006 sta na razpis prispela 2 dosežka:

- Brajerjeva jama, Jamarski klub Novo mesto
- Bela griža 1, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Najboljši jamarski dosežek leta 2006 je:

- Bela griža 1, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
-

Brajerjeva jama

- foto načrt

Grč vrh

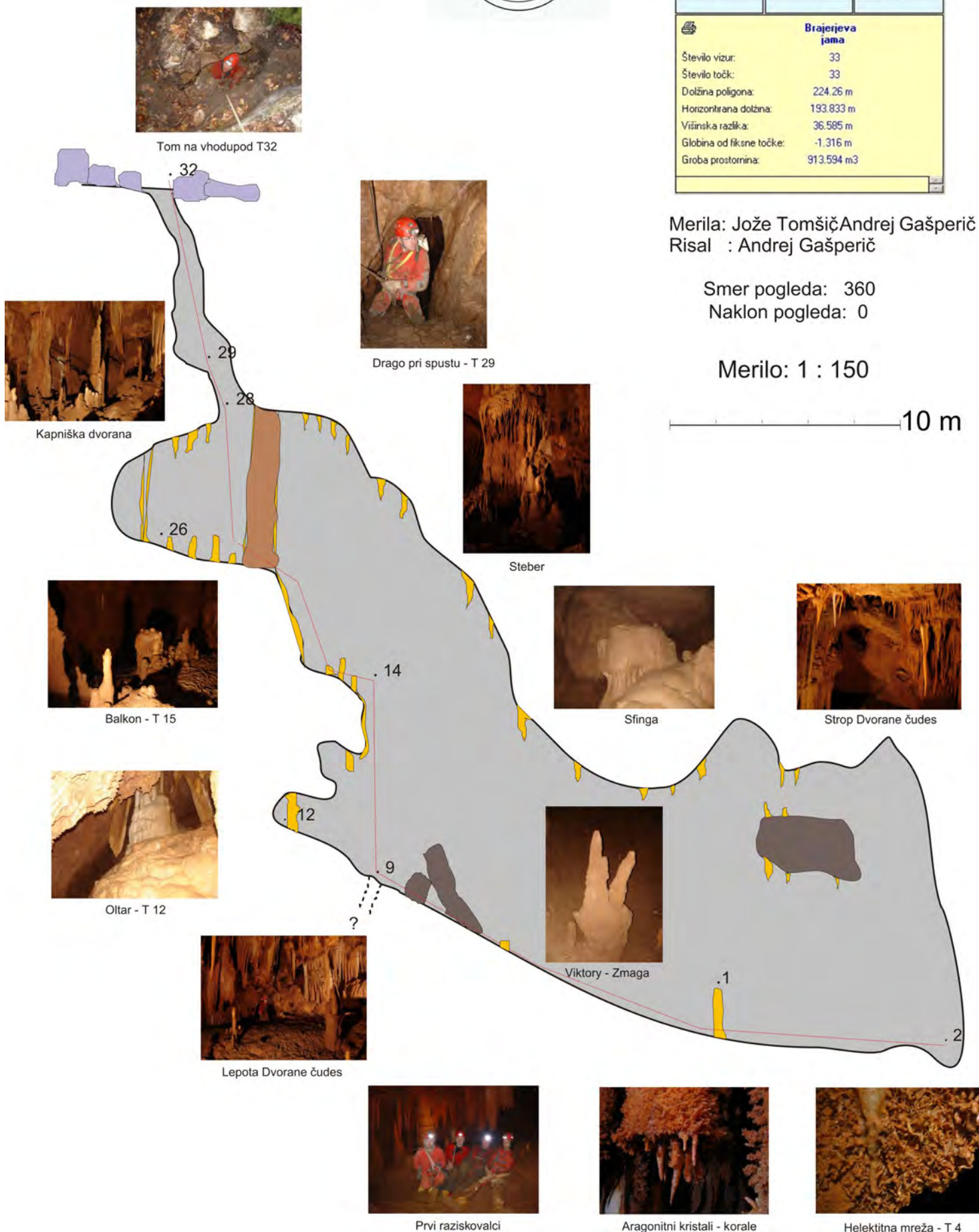
C:\Program Files\Speleolit\Brajerjeva jama.csp		PITHT
Brajerjeva jama		
Število vizur:	33	
Število točk:	33	
Dolžina poligona:	224.26 m	
Horizontirana dolžina:	193.833 m	
Višinska razlika:	36.585 m	
Globina od fiksne točke:	-1.316 m	
Groba prostornina:	913.594 m ³	

Merila: Jože Tomšič Andrej Gašperič
Risal : Andrej Gašperič

Smer pogleda: 360
Naklon pogleda: 0

Merilo: 1 : 150

10 m

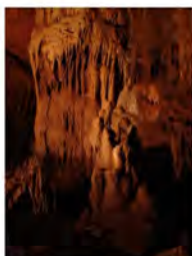
Tom na vhodpod T32

Drago pri spustu - T 29

Kapniška dvorana

Steber

Balkon - T 15

Sfinga

Strop Dvorane čudes

Oltar - T 12

Viktory - Zmaga

Lepota Dvorane čudes

Prvi raziskovalci

Aragonitni kristali - korale

Helekitna mreža - T 4

Brajerjeva jama

Jamarski klub Novo mesto

Katastrska številka	8967
Dolžina (2006/2015)	70 m / 86 m
Globina (2006/2015)	37 m / 40 m
Nadmorska višina vhoda	345 m

V Grč vrhu so raziskali 70 m dolgo in 37 m globoko jama, polno prelepih kapniških tvorb z aragonitnimi kristali in s helikiti.

Prvi raziskovalec v Grč vrhu, ki je v klubu zabeležen, je bil Borivoj Ladišič, ki je leta 1997 izmeril in dokumentiral mogočno vdorno jama Malisnico (domačini ji pravimo Malisnca). Žal po mnenju katastra JZS ni zadovoljevala kriterijev za registracijo in zato nima katastrske številke. Jaz sem takrat šele dobro začel svojo jamarsko pot in sem se prvič »profesionalno« seznanil s tem področjem šele leta 2002, ko mi je lovec Slavko Orehek pokazal jama na južnem koncu Grč vrha nad Petelinjekom. Kasneje sva si jo s Tomom tudi ogledala, žal je premajhna za registracijo.

Resneje smo se tega področja lotili leta 2003, ko so v klubu začeli resneje delovati novi člani z mirnopedškega konca, ki so se klubu pridružili v letu 2002. Začeli smo s pregledovanjem terena. Predvsem smo se osredotočili na udorno jama Malisnico, za katero nam je domačin Pungerčar govoril, da je njegov oče prišel v nek stranski rov in prišel precej daleč. Pregledali smo jo po dolgem in počez, a omenjenega rova nismo našli nikjer. Območje pregledovanja smo začeli širiti na celotno področje Grč vrha. Na severni strani Malisnega hriba smo našli dve (do vrha s smetmi polni) jami in eno malo manj onesnaženo. Na novo smo našli Pungerčarjevo jama, ki sva jo s Tomom 26. 11. 2002 toliko razširila, da se da noter – žal se hitro zapre, ni pa še dokumentirana.

Pozimi leta 2003 smo začeli z iskanjem dihalnikov in jih tudi nekaj našli. Še najobetavnejši je bil dihalnik z delovnim imenom D 1 oz. Moj dihalnik, kot smo ga poimenovali. (Ime Moj dihalnik je dobil zaradi nesoglasja med članoma glede dokumentiranja neke druge jame. Da do tega ne bi prihajalo v bodoče, smo ga poimenovali s tem imenom. – Kdor ga izgovori, od tistega je jama.) Našel sem ga zahodno od Malisnice in že čez nekaj dni smo začeli s kopanjem. Do sedaj je bilo opravljenih 13 kopaških in 4 ogledne akcije, nakopalo pa se je kar nekaj kubikov materiala – kamenja in zemlje. Zelo malo nam je bilo »prišparanega« od skupno pridelane globine cca. 15 m, le kakih 6 m.

Malisnico smo uredili v plezalni vrtec, saj so njene stene zelo primerne za učenje tako vrvene tehnike kot tudi reševalnih tehnik. V njenih stenah smo naučili plezati že kar nekaj tečajnikov, pa tudi »ta starim« prav pride za kondiciranje in nadgrajevanje tehnik. Do letošnjega leta je bila močno onesnažena, zato smo jo 1. 4. 2006 ob pomoči Občine Mirna Peč in Lovske družine Mirna Peč tudi očistili. Pospravili smo za 15 m³ raznih odpadkov, predvsem kosovnih.

Sledilo je še nekaj iskalnih akcij, na katerih nismo našli nič posebnega. Tako je naposled prišlo prelomno leto 2006, ko sva se s Tomom ponovno podala iskat dihalnike. Predvsem sva pregledovala Malisen hrib, okolico Malisnce ter jugozahodno in zahodno pobočje Grč vrha, ki se spušča proti južnemu koncu globodolske doline. Našla nisva nič posebnega – pod pričakovanji – in sva skoraj že obupala, pa je nazaj grede Tom našel predihani polšni, za kateri je že slišal, ni pa bil prepričan, kje sta. Nadaljevala sva nazaj proti Malisnici, kjer sem na južnem robu vrtače, ob kateri je na nasprotni strani le-te tudi Moj dihalnik, kakih 100 m JZ od Malisnce našel med skalami golo zaplato z vlažnim listjem. Zdela se mi je nekaj posebnega, tolikokrat smo že šli mimo pa je do danes ni bilo. Nametal sem snega čez, da vidimo, kaj bo čez kak dan.

Čez tri dni sva se po službi, okrepljena z Dragom in Borivojem vrnila pogledat. Kazalo je dobro – kljub precej pod ničlo je bila zaplata kopna in listje vlažno. Pogledali smo si še Tomovi polšni, tudi ti dve sta bili predihani. Veseli nad rezultati smo še malo pogledali naokoli. Borivoj pa je Tomu in ostalim razložil, kako je nastal preval med Golobinjekom in Grč vrhom in kako je nastala Slugova jama. (»Nekoč je bilo globodolsko polje polno vode – se pravi da je bilo jezero. Na sedlu med Golobinjekom in Grč vrhom je menda najnižja točka, pa se je voda prelivala čez v mirnopedško dolino. Pa se je enkrat odprla Slugova jama, kot bi potegnil čep iz banje, in je posrkala vso vodo. Tako je nastalo sedlo med omenjenima vrhovoma in Slugova jama.« He, he, he.)

S Tomom sva že kar nekaj časa vedela, da se v tem hribu skriva nekaj lepega, sanjskega. Sanjarila sva, da je to Moj dihalnik z lepim globokim breznom na dnu in dvorana z ogromnim jezerom ter kapniškimi okrasjem, da mu ni para. Prišel je tako težko pričakovani dan D, za katerega nismo vedeli, kdaj bo – vedeli pa smo, da bo.

4. 3. 2006 sva se, vsa naveličana vsakdanjega dela in težav, spravila kopat novi dihalnik, ne vedoč, da najine sanje zares obstajajo. Ker je bil najin namen samo malo sprostiti „odvečno“ energijo in nisva pričakovala, da bo kaj več od kopanja, sva se odpravila pozno popoldne in brez opreme.

Že med kopanjem se je kmalu slišalo, da kamen pade kar precej globoko. Vse bolj naju je prevzemala kopaška vnema in zagnanost. V dveh urah je bil prehod nared. Kaj pa zdaj? Ni opreme, le en »kilavi štrikec«. Vseeno bova pogledala, kolikor bova pač lahko. Tom me je varoval, jaz pa sem se počasi spuščal. Kmalu sem bil čez ozki del in se znašel v malo večjem prostorčku podolgovate oblike, ki se je nagibal proti odprtini in naprej v brezno oz. dvorano. Videl sem tudi nekaj kapnikov in dno dvorane v medli svetlobi. Poročal sem Tomu, kaj vidim in se počasi spravil nazaj proti izhodu. Tom me je kar preveč vlekel, zato sem ga malo bremzal. Zunaj sva se zmenila, da pospraviva orodje, greva domov, napolniva akumulator, se najeva in

prideva nazaj. – Pač, to je treba raziskati še danes. – Rečeno, storjeno.

Vrnila sva se v popolni »bojni« opremi za naskok jame. Prva dvorana naju je fascinirala in naju spravila v skoraj hipnotično stanje. Sledilo je huronsko vpitje in veselje. Tom je šel obvestit še ostale sotovariše in klicu sta se odzvala Čoki in Miha. Jamo smo si podrobno ogledali ter jo srečni in veseli ob enih ponoči zapustili, da si odpočije.

Sledilo je še kar nekaj akcij, predvsem z namenom fotografiranja in dokumentiranja jame.

11. 3. 2006 smo jamo izmerili, vendar nam ena vizura ni šla v »lajšto«, zato smo kasneje merjenje ponovili. Jamo smo tudi osvetlili z reflektorji, da smo lažje fotkali in snemali okrasje.

Zaradi izjemne vsebine smo jamo zavarovali z rešetko na vhodu, predvsem pa zato, da ne bi doživela usode bližnjih jam, ki so polne smeti. Ob vsej dokumentaciji, ki smo jo pridobili, smo pripravili tudi predstavitev jame v OŠ Mirna Peč za medije in pozneje še za uslužbence Adrie Mobil v Novem mestu ter ob občinskem prazniku še za občane Občine Mirna Peč.

To odkritje nam je dalo novi zagon in upanje na nadaljevanje jame in na podobna odkritja v bližnji ter tudi daljni okolici Brajerjeve jame.

Andrej Gašperič

Sodelujoča društva v letu 2006: Jamarski klub Novo mesto

Udeleženci akcij v letu 2006: Jože Tomšič - Tom, Mihael Rukše, Jože Avbar, Drago Primc, Matej Ajdič, Anže Tomšič, Anton Tramte, Borivoj Ladišič, Matic Jaklič, Frenk Jenkole, Filip Avbar, Andrej Gašperič

Več o jami lahko preberete v naslednjih člankih:

- Žnidaršič M., 2006. Presenetila lepota kapniških tvorb: člani Jamarskega kluba Novo mesto v začetku marca odkrili novo jamo na območju Grč Vrha: posebnosti Brajerjeve jame so helektiti in aragonitni ježki. Dolenjski list 2006/19, str. 40.
- Gašperič A., Tomšič J., 2007. Barjerjeva jama. Dolenjski kras 2007, št. 5, str. 47–52.
- Zupan Hajna N., 2007. Brajerjeva jama – siga in njena sestava. Dolenjski kras 2007, št. 5, str. 53–58.

Bela griža 1

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Katastrska številka	7937
Dolžina (2006/2015)	2054 m / 2054 m
Globina (2006/2015)	884 m / 884 m
Nadmorska višina vhoda	1214 m

Na področju Trnovskega gozda so meritve prvotno 794 m globoke jame dopolnili za globino 89 m in za dolžino 402 m. Brezno je najgloblja jama v Sloveniji, ki ni v Alpah. Opis brezna in raziskav do leta 2005 se nahaja med dosežki prejšnjega leta. Sledi opis rovov odkritih v letu 2006 (prvi del) in opis raziskav opravljenih 2006 (drugi del).

Na dnu brezna voda odteka skozi zelo ozek rov. Za ožino se jama razcepi na zgornjo ozko blatno razpoko, ki se nato spusti. Rov se sicer še nadaljuje navzdol, a je zelo ozek in blaten. Ta del bomo morali še pregledati.

V spodnjem vodnem kraku sledita še dve ožini, nato pa pridemo do 100 m globokega brezna, imenovanega Klopka za Zagora. Prerez brezna ima obliko leče (7 x 3 m). Stene brezna so čiste sprane. Na globini 872 m voda teče okrog 10 m vodoravno. Na zgornjem pritočnem koncu izgleda kot sifon (vse skupaj je majhno 1,5 x 0,5 m). Na odtočnem koncu voda teče v zablateno ožino v smeri proti severovzhodu. Zadaj je slišati, kot da je voda globlja.

V Klopki za Zagora na globini 815 m je okno, ki vodi v blatni rov, imenovan Blatnik. Ta je 1–1,5 m širok. Višina se spreminja od 0,5 m do 3 m. Od vhoda 27 m skozi rov pridemo do 51 m globokega stopnjastega brezna. Nato se rov nadaljuje malo navzdol in nato navzgor ter ponovno navzdol do luže. Nad lužo se odpira kamin. Kamin se dvigne okrog 10 m. Nato se rov ponovno zravna in razcepi. En krak se prevesi v brezno, drugi se nadaljuje z globoko lužo užete vode. Brezno je za razliko od ostalih delov Blatnika lepo čisto. Za 13 m globokim breznom se jama nadaljuje s poševnim blatnim rovom, ki se kmalu konča s sifonom. Premer sifona je okrog 1 m. Dna sifona se ne vidi. Stene sifona so na debelo obložene z blatom. Sifon se nahaja na globini 884 m. To je na nadmorski višini 330 m. Sifoni v Hubeljskih jamah pa so na nadmorski višini 250 m.

V nasprotno smer od zadnjega brezna se rov dvigne do globoke luže. Za to je še ena. Drugo je nemogoče prečiti suh. Te dele bomo pregledali v naslednjih akcijah.

V naslednji akciji, 4.–5. 2. 2006, so Rakovčani: Mršek, Štrukelj in Matičič na dnu Paradane cau postavili bivak, midva z Robertom pa sva se prebila skozi 3 ekstremno ozke ožine do brezna Klopka za Zagora. Štrukelj se je za tem spustil okrog 30 m globoko v Klopko ZZ, kjer nam je zmanjkalo opreme. 26.–27. 5. 2006 smo: Ostanek, Šajtegel, Rehar in jaz dve od treh ožin razširili in se spustili v Klopko ZZ do globine okrog 850 m. Na Sledeči akciji 28.–29. 6. 2006 smo s Šajtegelom in Reharjem razširili še trejo ožino in nadaljevali z raziskovanjem Klopke ZZ. Dosegli smo dno z ožino in vodo na globini 872 m. 12.–13. 7. 2006 sva z Robertom pregledala okno na globini 815 m v Klopki ZZ. Okno je vhod v blatni rov Blatnik. Iz Blatnika vodi stopnjasto brezno do položnega rova na globini 874 m. Tu sva splezala v kamin, ki nas je pripeljal do rova z vodo in novega brezna. 4. 11. 2006 smo se (Mršek, Matičič, Rehar in jaz) spustili v brezno, kjer sva se na zadnji akciji obrnila. Dosegli smo sifon na globini 884 m.

Raziskave v breznu še potekajo. Sifon je lahko znak, da smo dosegli nivo kraške vode. Mogoče pa je, da je le ujeta voda. Upamo na slednje. V breznu je še veliko neraziskanih delov, zato nas čaka še veliko dela.

Bogomir Remškar

Sodelujoča društva v letu 2006: Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Jamarsko društvo Rakek, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna, Koroško Šaleški jamarski klub »Speleos - Siga« Velenje

Udeleženci akcij v letu 2006: JDDR Ajdovščina: Robert Rehar, Bogomir Remškar, Klemen Cigoj; JD Rakek: Mitja Mršek, Aleš Štrukelj - Klamfa, Marko Matičič; DZRJ Luka Čeč Postojna: David Ostanek; Speleos - Siga Velenje: Boris Šajtegel

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

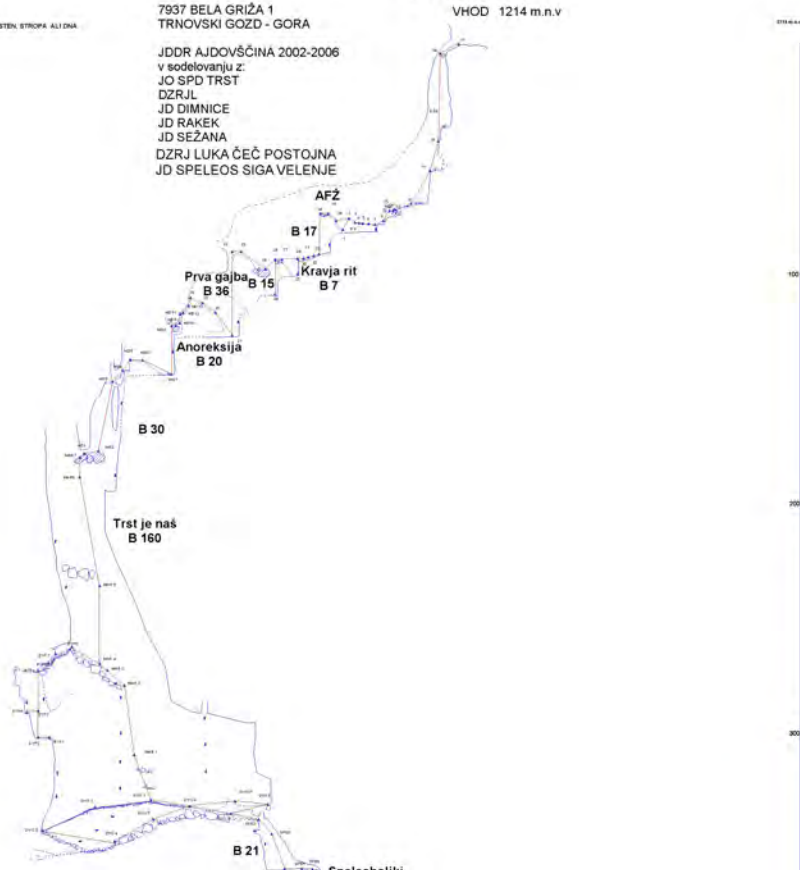
- Remškar B., 2008. Bela griža 1. Jamar 2008/1, str. 18–22.
- Remškar B., Rehar, R., 2009. Raziskave na področju Bele griže v letu 2008. Jamar 2009/1, str. 14–15.

LEGENDA: ——— PREHODNI MERIDIAN
 - - - - - NEKONVENCIONALNO ODRŽEVANJE POTEN, STEN, STROPA ALI DNA

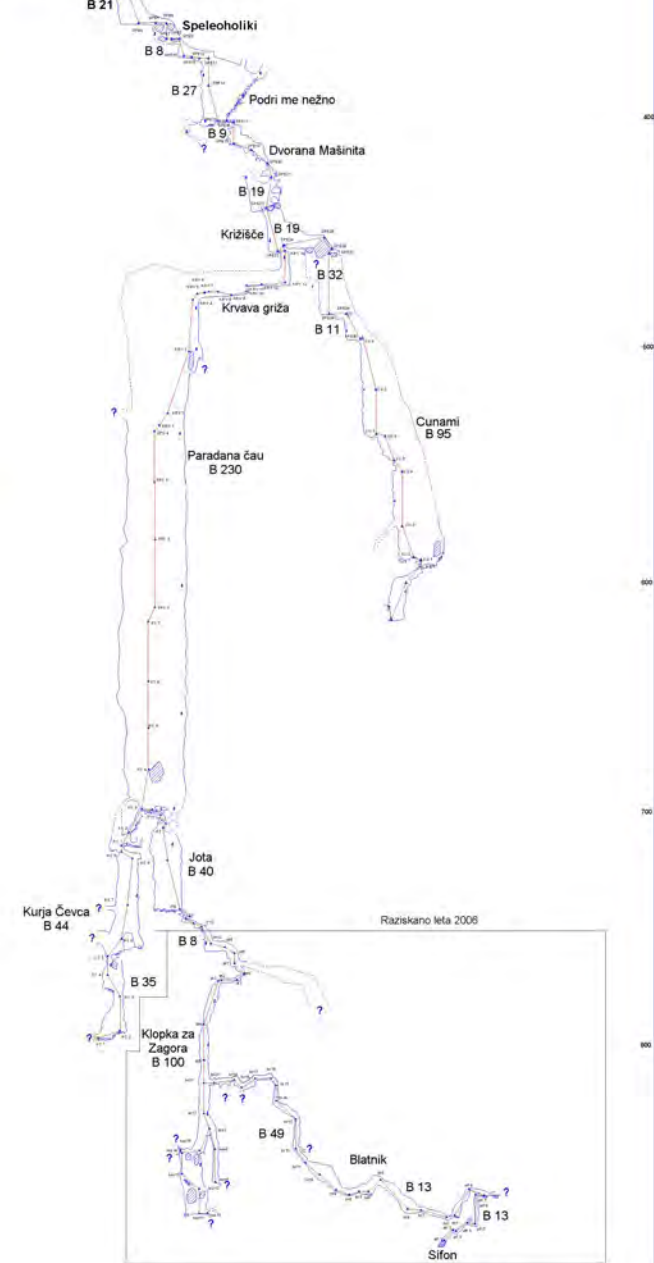
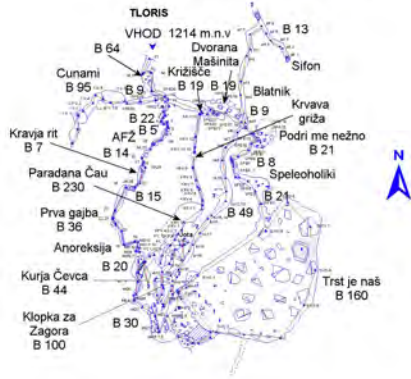
IZTEGNJENI PREREZ

7937 BELA GRİŽA 1
 TRNOVSKI GOZD - GORA
 VHOD 1214 m.n.v

JDDR AJDOVŠČINA 2002-2006
 v sodelovanju z:
 JO SPD TRST
 DZRJL
 JD DIMNICE
 JD RAKEK
 JD SEŽANA
 DZRJ LUKA ČEČ POSTOJNA
 JD SPELEOS SIGA VELENJE

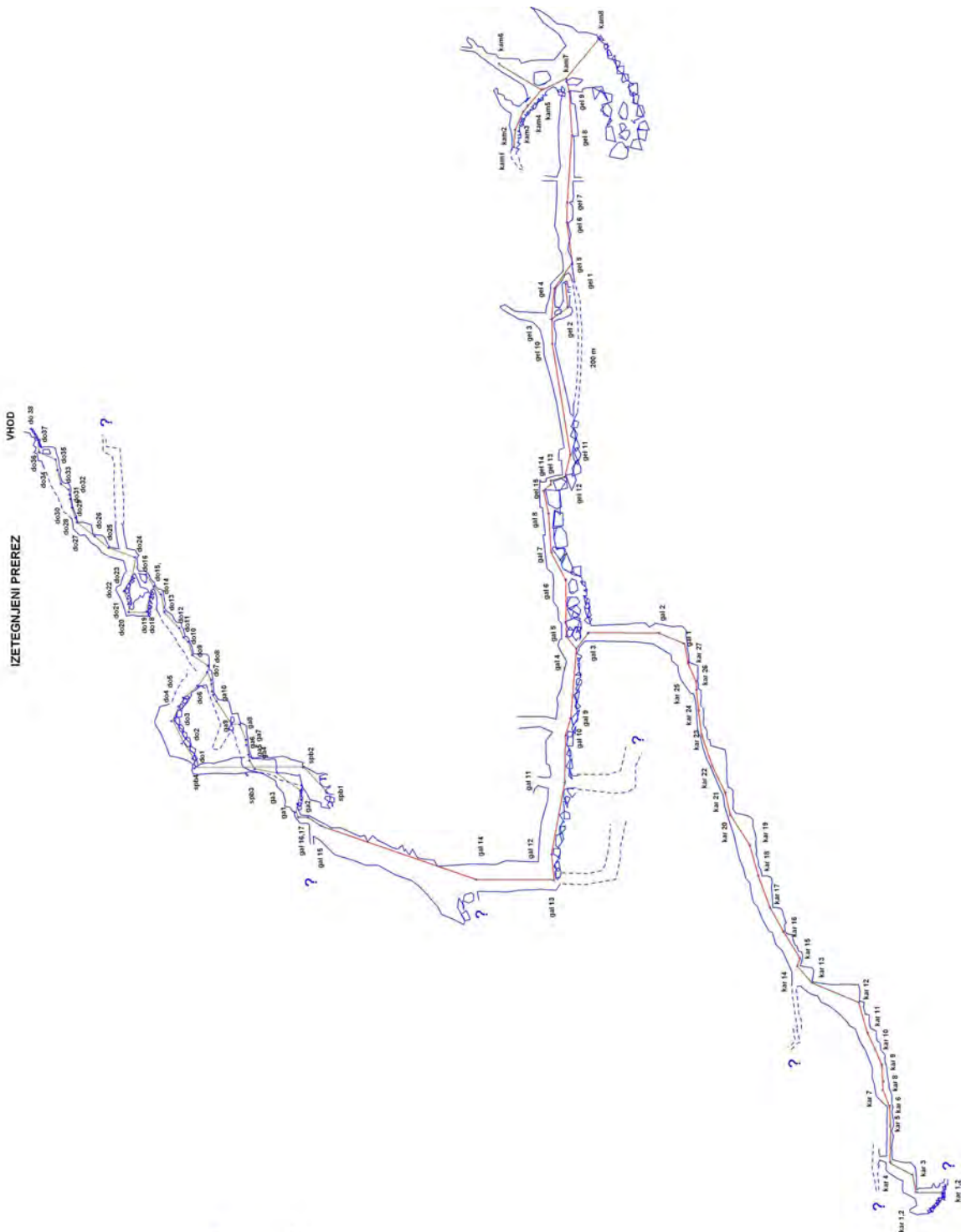
7937 BELA GRİŽA 1
 TRNOVSKI GOZD - GORA
 JDDR AJDOVŠČINA 2002-2006
 v sodelovanju z:
 JO SPD TRST
 DZRJL
 JD DIMNICE
 JD RAKEK
 JD SEŽANA
 DZRJ LUKA ČEČ POSTOJNA
 JD SPELEOS SIGA VELENJE

TLORIS

IZETEGNjeni PREREZ

Dol ledenica, 2007.
Avtor fotografije: Claudio Bratos

Avtor fotografije: Marko Simić

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2007

Za leto 2007 je na razpis prispel 1 dosežek:

- Dol ledenica, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Najboljši jamarski dosežek leta 2007 je:

- Dol ledenica, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
-

Dol ledenica (Jamona)

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Katastrska številka	9112
Dolžina (2007/2015)	778 m / 1672 m
Globina (2007/2015)	237 m / 411 m
Nadmorska višina vhoda	1100 m

Na Trnovskem gozdu so na nadmorski višini 1100 m jamarji razširili vhod in raziskali ter izmerili 778 m dolgo in 237 m globoko jamo.

Jamo smo raziskali že leta 1999 – v času, ko smo raziskali 130 m globoko vertikalno Brezno nad Dol ledenico. Jama se nahaja na Trnovskem Gozdu nad vasjo Otlica na severni strani grebena blizu brezna Bela Griža 1. Vhod leži na dnu vrtače pod manjšo steno. Širina vhoda je 5 m, višina pa okrog 2 m. Rov se poševno spusti proti jugu. Deli rova so pokriti z ledom. Na koncu se rov nadaljuje med podornimi bloki, nato pa se zoži do neprehodnosti. V tem delu rova je nekaj hlodov. Ta del je bolj ali manj okovan v led, odvisno od letnih časov. Približno 10 m nad spodnjim vhomom je 15 m dolg zgornji rov, ki se prav tako konča v podoru. Jugovzhodno nad spodnjim vhomom je iz gruščja pod steno močno pihalo. Dihalnik sem pokazal Claudiu Bratosu in Stojanu Sancinu jeseni 2006. Claudio je takoj rekel: »Tu bo velika jama, kaj jama, jamona«. Doma je Stojan pregledal svoj VG kataster in izkazalo se je, da so jamo raziskali že pod Italijo, niso pa kopali na mestu dihalnika. Jama je imela številko VG 584.

Claudio in Stojan sta pričela z delom 23. 4. 2007. Gozdna cesta, ki pripelje skoraj do jame, jima je močno olajšala dostop. Skozi podor sta se prekopala nekaj metrov in prišla do meandra, ki ima smer jug-jugovzhod. Le-ta se po 10–15 m zoži. Tu je bilo potrebno rov ponovno malce razširiti. Na eni izmed štirih akcij sem se jima pridružil tudi sam. Potrebovala sta me bolj za družbo kot za delo, ker sta tako uigran tandem, kot bi gledal kirurga in asistenta. Za 5 m dolgo ožino je sledilo stopnjasto brezno z globino 20 m.

18. 6. 2007 smo se Stojanu in Claudiu pri raziskovanju pridružili člani ajdovskega jamarskega društva: Klemen Cigoj, Robin Merklej, Robert Rehar in jaz. Pod 20-metrskim breznom se z vzhoda priključil rov, ki gre navzgor in še ni raziskan do konca, proti jugu pa se meander nadaljuje. Po manjših, prosto preplezljivih stopnjah sledi 5-metrška stopnja. Tu se rov spet razcepi. Po podoru lahko nadaljujemo navzgor v, z malimi sigovimi tvorbami pokrite, rove, ki se za ožino prevesijo v brezno. Ob vodi navzdol prek dveh stopenj pridemo do ozkega meandra, ki se prevesi v brezno. Tu smo se obrnili. Nazaj grede smo jamo izmerili.

Vsi »zagreti« smo šli v akcijo 27. 6. 2007. Sprva smo: Cigoj, Rehar in jaz nameravali raziskati brezno, Sancin in Bratos pa naj bi nadaljevala po aktivnem meandru. Rehar je zaslutil, da se brezno po 46 m konča med podornimi bloki, zato je zapustil našo skupino in se pridružil Sancinu in Bratosu. Vsi trije so se za manjšim breznom znašli pred podorom. Skozi podor so se prebili do 57 m globoke vertikale z vodoravnim rovom na dnu. Tik pod spodnjim pritrdiščem je na dnu rova ozko brezno, ki se po nekaj metrih zoži do neprehodnosti. Prerez glavnega rova meri 3–5 m širine in 2–3 m višine. Na začetku vodi proti jugu, po 20 m rov zavije proti severozahodu, proti jugu pa se odpre brezno. Freatični, skoraj vodoravni rov vodi 40 m v smeri severozahod. Dno rova pokrivajo večji in manjši bloki. Ponekod so debelejšje plasti blata. Po 30 m postajajo bloki vse večji in že skoraj zaprejo rov. Za tem znižanjem stropa se rov obrne proti severu, kjer ga je po 10 m podor popolnoma zaprl. Prepričan skozi razpoke je kazal možnosti za nadaljevanje. Vsi navdušeni smo se vrnili ven, saj je vodoravni rov na Trnovskem gozdu redkost, prepričan pa nam je dajal še veliko upanja.

23. 7. 2007 so: Sancin, Bratos in Rehar razširili ožino na koncu galerije in raziskali nadaljevanje. Med blokom in steno so se spustil nekaj metrov nižje, kjer se je rov razširil na 3–4 m. Prek podornega kamenja in nato prek sige se rahlo vzpne. Tu se en krak prek manjše stopnje spusti ter nato zaključi z neprehodnimi ožinami. Drugi krak zavije ostro levo, kjer se zniža in prek sigove kope spusti za nekaj metrov proti jugozahodu. Tu se rov znova zviša na 3–4 m in razširi, nato pa zavije proti severozahodu. Na tem mestu ga preseka ozko, neprehodno, aktivno brezno. Po nekaj metrih je rov spet zapiral podor. Marko Peljhan in jaz sva raziskala tretje brezno, ki se odpira v severnem oz. desnem robu vodoravnega rova. 20 m globokemu breznu sledi ozek, počasi spuščajoč se meander, ki je na debelo oblepljen s karfijolicami. Te so obrnjene po prepihu, torej proti izhodu, kar je zelo zopno, saj se ti ves čas zatikajo v opremo in kombinezon. Poimenovali smo ga v Peklensko karfijolo. Rov se nekajkrat zelo

zoži. Skozi najožji del sva morala brez pasov. Nato se meander prevesi v brezno. Nad breznom je zanimiv freatičen rov, lečastega prereza (1 x 0,5 m), ki se počasi spušča. Zadeva je podobna toboganu. Nadaljuje se okrog 30 m, potem se obrne navzgor. Tu sem se obrnil, čeprav bi šlo s težavo tudi še naprej.

8. 8. 2007 sva s Peljhanom preopremila 50-metrsko brezno in izmerila galerijo od prvega do drugega podora. Pri tem preopremljanju se mi je odlomil kamen, za katerega sem se zapel pri izdelavi prečke. Odnoslo me je več metrov ter me pri tem na srečo zasukalo, da sem z nogami zaustavil prvi udarec. Kljub temu sem s hrbtom močno udaril v steno. Kako močan je bil udarec, sem začutil šele, ko je popustil adrenalin. Ob vračanju sem se komaj vlekel skozi meander.

24. 8. 2007 smo: Sancin, Bratos, Cigoj in jaz razširili drugo ožino v podoru na koncu galerije. Zadaj se je odprlo manjše brezno, v katerega se lahko prosto spustimo. Med podornimi bloki se jama spusti še malo globlje, vendar se nato konča. Preprih prihaja od zgoraj, kjer se vidi vhod v kamin oziroma rov. Upali smo, da bomo višje našli nadaljevanje galerije.

8. 9. 2007 sva z Markom Matičičem iz JD Rakek splezala v kamin. Na vrhu podora je še en slep kamin. Med kamenjem se je videlo možno nadaljevanje. Dovolj obetavno za še en poizkus.

3. 10. 2007 so poizkusili srečo: Sancin, Bratos in Nicola Fosso iz kluba Lindner (It). Prekopali so se skozi ožino v podoru v kaminu na koncu galerije. Rov se kmalu znova zapre s podorom. Vodoravno galerijo očitno preseka brezno oz. prelom in prekine nadaljevanje tega res lepega fosilnega rova, od

katerega smo si vsi obetali kilometre rovov. V jami je bilo še kar nekaj nepregledanih rovov. Ti so nas vabili na novo akcijo.

2. 11. 2007 smo se: Rehar, Peljhan in jaz spustili do galerije in nato v ozek meander porasel z karfijolami. Pred tem sta Marko in Robert šla do konca galerije, kjer smo zadnjič pustili macolo in špico. Z njima naj bi razširili najtežje dele Peklenske karfijole, vendar se je izkazalo, da so orodje odnesli ven na zadnji akciji. Med tem sem se sam boril z odvajalnimi posledicami kefirjevega zajtrka. Z optimističnimi 100 m vrvi in mašinerijo smo se prebili do brezna, kjer sva z Markom obstala julija.

Jama se po 11 m globokem breznu nadaljuje z vodoravnim meandrom, ki vodi proti jugovzhodu. Sledi prosto preplezljiva stopnja in nato 6-metrsko brezno. Tu meander preseka prelom s podorom. Ob prelomu se vidi še nekoliko naprej, a prepriha ni. Tu je najnižji del jame, 237 m pod vhomom. Nad prosto preplezljivo stopnjo je kamin, ki vodi v zgornje etaže meandra. Tu se čuti preprih, ki izgine v ožino. Zadaj se vidi razširitev.

Ob vračanju smo Peklensko karfijolo izmerili. Reharju se je pri tem odlomila 50-kilogramska skala, a ga je na srečo le oplazila po nogi. Ne vem, kako bi prilezel ven, če bi mu padla na stopalo. Jaz sem se še enkrat soočil z diuretičnimi učinki skisanega mleka. Izvedel sem slačenje pasu brez odvitja hitre vponke. 150 m meandra ti vzame toliko energije kot 300 m brezna. Izrisani poligon je pokazal, da smo se že zelo približali Beli Griži 1. – To nam vliva veliko upanja pred novimi akcijami.

Bogomir Remškar

Sodelujoča društva v letu 2007: Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Jamarsko društvo Rakek, Lindner (It)

Udeleženci akcij v letu 2007: JOSPD Trst: Claudio Bratos, Stojan Sancin; JDDR Ajdovščina: Robert Rehar, Klemen Cigoj, Robin Merklej, Marko Peljhan, Bogomir Remškar; JD Rakek: Marko Matičič; Lindner: Nicola Fosso

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Remškar B., 2008. Dol ledenica. Jamar 2008/1, str. 23–24.
- Remškar B., Rehar, R., 2009. Jamar Raziskave na področju Bele griže v letu 2008. 2009/1, str. 14–15.
- Remškar B., 2011. Jamona – Dol ledenica. Jamar 2011/2, str. 20–21.
- Remškar B., 2015. Slepa stara mačka v Jamoni. Jamar 2015/1, str. 13.

Detajl iz jame Čaganke, 2008.
Avtor fotografije: Andrej Gašperič

Avtor fotografije: Srečko Vidic

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2008

Za leto 2008 je na razpis prispel 1 dosežek :

- Čaganka, Jamarski klub Novo mesto

Najboljši jamarski dosežek leta 2008 je:

- Čaganka, Jamarski klub Novo mesto
-

Čaganka

Jamarski klub Novo mesto

Katastrska številka	9500
Dolžina (2008/2015)	958 m / 1308 m
Globina (2008/2015)	244 m / 319 m
Nadmorska višina vhoda	690 m

Na Poljanski gori so jamarji odkrili najglobljo dolenjsko jamo, globoko 244 m.

Po dveletnih raziskavah na Židovcu in Poljanski gori, kjer smo raziskali 38 jam, sta se odkritelja Borivoj Ladišič in Srečko Vidic preselila na sosednji hrib Čaganka. Že prvi dan sta raziskala 3 jame in našla brezno, ki nas je presenetilo v vseh pogledih. Vhodni del sprva ni obetal globokega nadaljevanja, toda po nekaj akcijah nam je postalo jasno, da imamo opravka z izjemno jamo, ki je presenetila tako z lepoto kot tudi z globino. Bolj kot sama globina so nas fascinirala jezera, ki se bohotijo na vsakih 30 premaganih globinskih metrih.

Najdba tako mogočnega brezna, kot je Čaganka, ni naključje, saj je plod načrtnega in vztrajnega raziskovanja. Jamo smo odkrivali in razkrivali postopoma na 12 akcijah. Kronološki potek dogajanja je bil naslednji:

20. 7. 2008 – Odkritje vhoda v Čaganko. Raziskava do globine 56 m.

30. 7. 2008 – Nadaljevanje raziskav in merjenje.

10. 8. 2008 – V jami dosegli in presegli 100 m. Zmanjkalo vrvi!

24. 8. 2008 – Približali smo se globini 200 m. Zmanjkalo vrvi! V globini in temi je bilo slišati šumenje vode.

31. 8. 2008 – Dosežena in presežena globina 200 m. V nadaljevanju ogromne dvorane. Spet zmanjkalo vrvi.

7. 9. 2008 – Množična klubska akcija. Doseženo dno v dvorani Game over na globini 244 m. Merjenje jame in risanje načrta.

13. 9. 2008 – Nadaljnje meritve jame in risanje načrta. Iskanje možnih nadaljevanj.

21. 9. 2008 – Na globini 160 m našli vzporedno brezno (Klepčevo nadaljevanje) ter prodrli do ožine na globini 222 m. Za njo se sliši pretakanje vode. Se nadaljuje ...

5. 10. 2008 – Nadaljnje širjenje ožine v Klepčevem nadaljevanju na globini 220 m. V jami precej vode, ki otežuje delo. Ožina še ni prebita. Potrebna bo nova akcija ...

26. 10. 2008 – Razopremljanje prvih 130 m brezna zaradi umazanosti vrvi. Jama bo prezimila brez jamarjev. Nadaljevanje raziskav šele spomladi 2009.

14. 12. 2008 – Merjenje in fotografiranje. V Južnem in Severnem rovu dve koloniji velikih podkovnjakov.

26. 12. 2008 – Širjenje ožine v Južnem rovu, nad veliko dvorano našli novo, lepo zasigano dvorano.

Najbolj odmevna in najštevilčnejša je bila akcija 7. 9. 2008, ko je devetim raziskovalcem uspelo priti do rekordne globine 244 m. Občutki so bili nepopisni. Vsi smo se zgnetli na dnu in vneto iskali prehod v še nižje dele – toda brezuspešno. Kljub temu smo bili zadovoljni z doseženim, saj smo v klubsko zgodovino dodali še en uspeh več.

Jama je tudi zelo bogata z jamskim življenjem. V vhodnem breznu smo opazili kobilice, suhe južine, metulje iz družine pedicev in pajke, pa tudi nekaj malih podkovnjakov. V nižjih delih jame, kjer ni več čutiti zunanjega vpliva, smo zasledili dvojnonoge, veliko drobnovratnikov, malih podkovnjakov, ki so raztreseni po celotni jami, do kolonij velikih podkovnjakov, v letnem času se zadržujejo više v Kapniški dvorani, prezimujejo pa v najnižjih delih jame – Južnem in Severnem rovu.

Vode je v jami precej. Do globine 120 m so to predvsem jezera, ki jamarja pri napredovanju ne ovirajo preveč. Še najbolj moteče v tem delu je pršenje vode – še posebej ob močnejših padavinah med Četrtrim in Šestim jezerom. Od Šestega jezera pa praktično do dna je jama precej suha. Najbolj suh del jame je meander takoj za Šestim jezerom. Z večjimi količinami vode se zopet srečamo v osrednjem in spodnjem delu Klepčevega nadaljevanja, kjer nas pošteno namoči. Precej vode pa prši tudi s kamina nad Game over.

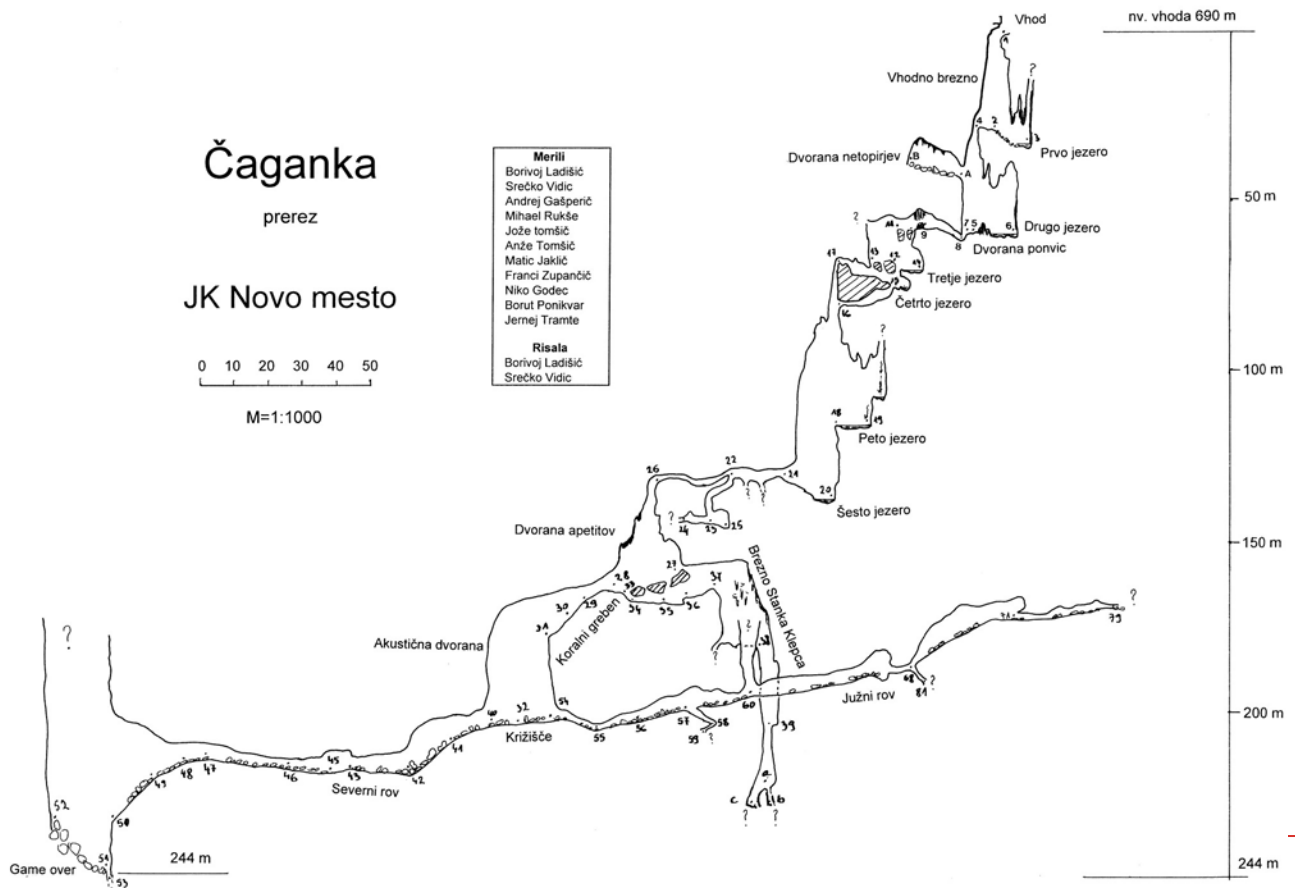
Najbolj nenavadne oblike sigastega okrasja najdemo v meandru pod Dvorano apetitov in Koralnem grebenu. Že ime pove, da gre za sigaste »izrastke« v obliki koral oz. karfijol. Njihova posebnost je, da rastejo precej navpično (pod kotom 45° in manj) glede na steno ter v dolžino tudi do 5 cm in več. Vmes pa je tudi nekaj skoraj okroglih izrastkov svetlejših barv.

V spomin na legendarnega belokranjskega jamarja Stanka Klepca, ki je umrl prav v času, ko smo v

Čaganki odkrili nadaljevanje, smo se odločili, da novo odkrite dele poimenujemo po njem. S svojim delom je v preteklosti z raziskovanjem in dokumentiranjem ogromno pripomogel k prepoznavanju belokranjskega in dolenskega kraškega podzemlja.

Jama s svojo lepoto, razvejanostjo pa tudi zahtevnostjo raziskovalce prevzame in jim nudi ogromno jamarskih užitek. Pričakovanja so velika in upamo, da se bomo v prihodnje še veselili pri raziskovanju in odkrivanju lepot Čaganke.

Andrej Gašperič

Sodelujoča društva v letu 2008: Jamarski klub Novo mesto

Udeleženci akcij v letu 2008: Miha Bregar, Andrej Gašperič, Niko Godec, Matic Jaklič, Borivoj Ladišič, Borut Ponikvar, Robert Ribič, Mihael Rukše, Jože Stopar, Anže Tomšič, Jože Tomšič, Jernej Tramte, Srečko Vidic, Franci Zupančič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Vidic S., 2008. Čaganka. Jamar 2008/2, str. 28–29.
- Fajdiga B., 2008. Čaganka – najboljši jamarski dosežek leta 2008. Jamar 2009/1, str. 11.
- Šinigoj D., 2010. Čaganka pozimi – malo drugače. Jamar 2010/1, str. 16.
- Šinigoj D., 2011. Blatneži. Jamar 2011/1, str. 16.
- Bukovec T., 2012. 50 let JK Novo mesto na 60 let podlage. Jamar 2012/1, str. 14–16.
- Šinigoj D., 2012. Prvih -300, Jamar 2012/1, str. 17.
- Šinigoj D., 2012. Rojstni dan. Jamar 2012/2, str. 18.
- Šinigoj D., 2014. Čaganka, prva petletka, -400 m. Jamar 2014/1, str. 4–5.
- Šinigoj D., 2014. Domač teren. Jamar 2014/1, str. 20.
- Šinigoj D., 2015. Dilema. Jamar 2015/1, str. 23.
- Šinigoj D., 2015. Ime mi je Čaganka, jama Čaganka. Jamar 2015/1, str. 24–29.

Širjenje prehoda med Bojanovo jamo in Jamo pod Jamskim gradom , 1. 5. 2009.
Avtor fotografije: Matjaž Milharčič

Avtor fotografije: Marko Simić

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2009

Za leto 2009 so na razpis prispeli 3 dosežki:

- Čolniči, Društvo ljubiteljev Križne jame
- Šumeča polšna, Jamarski klub Novo mesto
- Bojanova jama – Jama pod Jamskim gradom, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna

Najboljši jamarski dosežek leta 2009 je:

- Bojanova jama – Jama pod Jamskim gradom, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna
-

Čolniči (Obrh Čolniči)

Društvo ljubiteljev Križne jame

Katastrska številka	9964
Dolžina (2009/2015)	699 m / 2700 m
Globina (2009/2015)	13 m / 61 m
Nadmorska višina vhoda	550 m

V izvorni jami na jugovzhodnem obrobju Cerknškega jezera, ki je ob običajnih vodostajih zalita, so raziskali 699 m ro-
vov.

Začetek odkrivanja Čolničev sega v sušno obdobje poleti 2007. Člani DLKJ smo ob pregledovanju območja kraških izvirov na JV robu Cerknškega polja v bližini vasi Gorenje Jezero odkrili vhod v, do tedaj še neznano, jamo. Številni raziskovalci Cerknškega polja so v preteklosti opisovali te izvire in jih tudi raziskovali, a vhoda v podzemlje niso našli. Mi smo imeli srečo. V nekaj urah smo odmaknili podorno skalovje in kamenje nad enim od številnih kraških izvirov na območju JV roba Cerknškega polja in se spustili v novo odkrito jamo. Že 60 m od vhoda je nadaljnje raziskave prekinilo sifonsko jezero in jama je ostala nedostopna. V letu 2008 ni bilo dovolj sušnega obdobja. Vhod v jamo je bil celo leto zalit z vodo in nedostopen. Vhod v jamo smo zaradi varnostnih razlogov prekrili z železnimi palicami in večjimi skalami. Po bližnjem kolovozu in gozdu hodi veliko sprehajalcev, ki bi lahko padli skozi vhod. Železne palice nimajo ključa, tako da je vhod dostopen vsem jamarjem.

Suša v letu 2009 se je bližala rekordni suši v letu 2003. Člani DLKJ Alojz Troha, Matej Kržič - Kržo in Maša Švegelj smo se ponovno odpravili skozi ozki vhod. V začetnih delih jame je bilo vse tako, kot smo predvidevali. Suho. Tako kot ob prvem vstopu pred 2 leti smo opazili »boksarske vreče«. Korenine starih gabrov in maklenov so se prebile skozi tanek jamski strop in se v rovu razvile v obliki vreč. Suša je trajala dovolj dolgo, da smo prvopristopniki skupaj z člani DLKJ: France Kandare, Rajmund Sterle, Ciril Mlinar - Cic in Špela Bavec v več akcijah vse dostopne dele jame raziskali izmerili in fotografirali.

Jama ima široko padavinsko zaledje, zato je ob vstopu vanjo kljub suši potrebna izjemna previdnost. Že manjša lokalna nevihta v Javornikih lahko jamo v dobri uri popolnoma zalije in jamarju onemogoči vrnitev.

Vhodni deli jame potekajo v smeri S-J. Menjujejo se vodoravne in navpične ožine, ki so nastajale ob razpokah in lezikah. Vhodni del je v običajnem vodostaju stalno zalit z vodo. Temu primerne so tudi oblike rovvov in sten. Prevladujejo fasete, skalne zajede, skalni noži, žlebiči in kotlice. V tem delu jame smo opazili veliko število jamskih živali. Po 50 m ozkih rovvov

preidemo v veliko širše in višje rove. Raziskovalec ima vtis, kot bi z avtomobilom zavil z regionalne ceste na avtocesto.

Na južni strani se rov konča z dvorano večjih dimenzij. Strop te dvorane je vsaj občasno suh, saj se na njem pojavljajo prve kapniške oblike, ki jih opazimo v jami. Ta dvorana nima dostopnega nadaljevanja, saj leži že v bližini zunanjih izvirov. Na V dvorane se jama nadaljuje v labirint rovvov, ki potekajo na vsaj treh višinah. Prevladujejo rovi, nastali ob lezikah. Med seboj se prepletajo in vodijo en v drugega. Večina rovvov je brez sedimentov. V tem »Labirintu« prevladujejo ostre oblike: skalni noži, fasete, draksle, kotlice. Labirint se po 60 m združi v enoten širši rov, ki se nadaljuje v smeri proti JV.

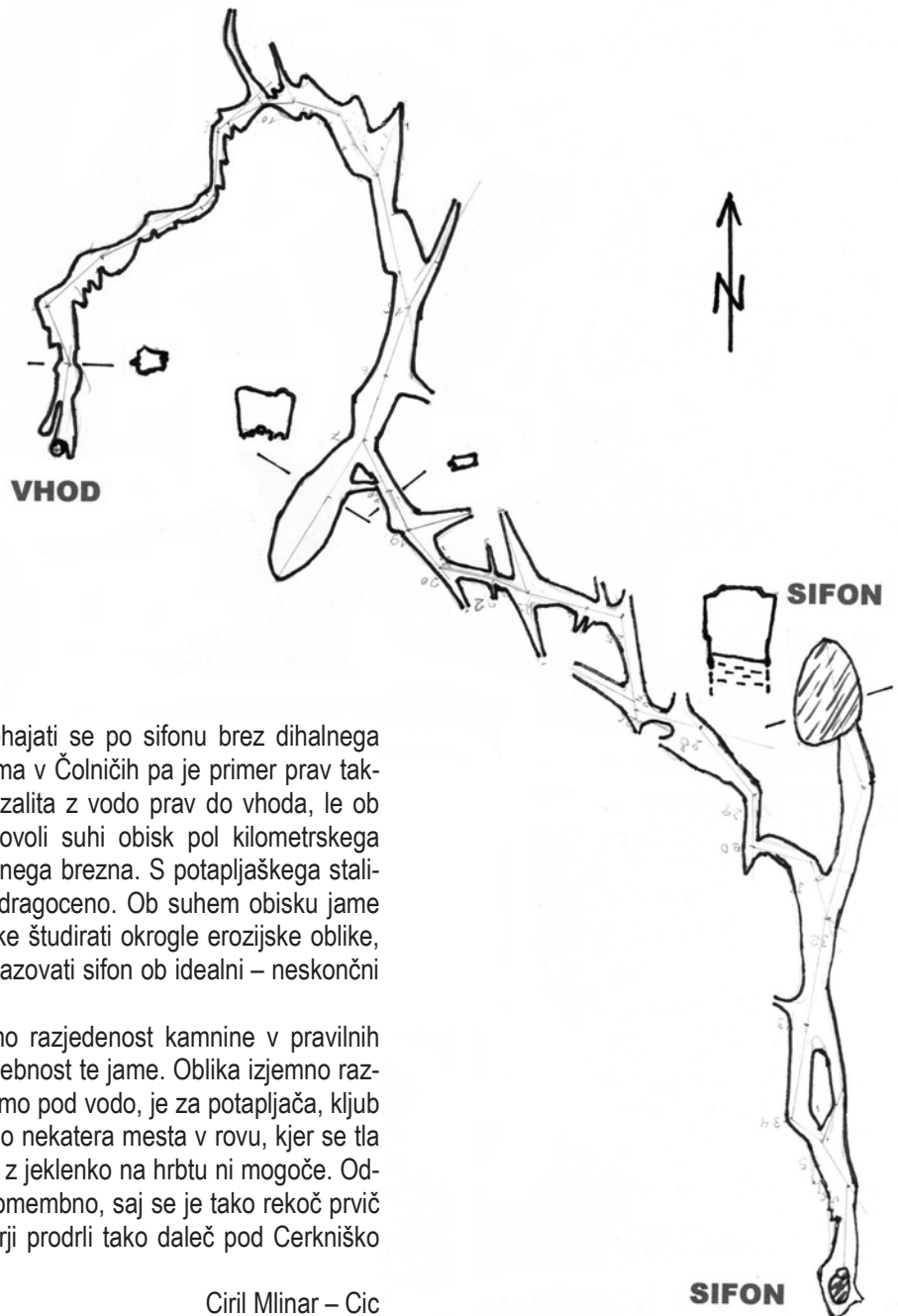
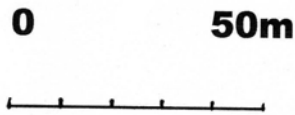
Vtis »prijoda na avtocesto« se še zadnjič ponovi ob prihodu v končne dele do sedaj poznanih rovvov v Čolničih. Rov, ki ga lahko imenujemo Glavni rov, je veliko večjih dimenzij, kot ostali deli jame. Je okroglo elipsaste oblike in močno fasetiran. Na severnem in južnem delu se konča s sifonom.

Globine pritočnega sifona nismo mogli določiti. Ocenili smo jo na več kot 30 m. Iz tega sifona verjetno prihaja večina vode na območje izvirov Obrha in Cemuna, konkretno pod izvir Okence, ki je najbolj Z od izvirov Cemuna. Zemljevid raziskanih rovvov smo prenesli na karto površja. Ugotovili smo, da smo pod zemljo prišli z območja izvirov Obrha v območje izvirov Cemuna. Glede na znane podatke ob raziskovanju Čolničev lahko tako domnevamo, da so izviri območja Obrha le »odduški«, stranski izviri ob povišanem vodostaju in povišani gladini kraške podtalnice na območju JV dela Cerknškega polja. Raziskave še niso končane. Treba bo čakati na naslednjo izredno dolgotrajno sušno obdobje in nadaljevati raziskave za sifoni. Možnosti dostopa v Snežniško-Javorniški tok in območje med Loškimi in Cerknškim poljem so se z odkritjem Čolničev povečale. V jami smo našli lupine školjk neznane vrste. Vzorca nam ni uspelo prinesiti iz jame, saj nismo imeli ustrezne opreme za prenos krških lupinic skozi dolge ožine vhodnega dela.

Matej Kržič

ČOLNIČI

M 1 : 1000

»Nimamo pogosto priložnosti sprehajati se po sifonu brez dihalnega aparata in potapljaške opreme. Jama v Čolnicah pa je primer prav takšne jame – sifona. Večino leta je zalita z vodo prav do vhoda, le ob izjemno nizkem vodostaju nam dovoli suhi obisk pol kilometrskega vodnega rova vse do širokega vodnega brezna. S potapljaškega stališča se mi zdi odkritje še posebej dragoceno. Ob suhem obisku jame imamo možnost brez časovne stiske študirati okrogle erozijske oblike, skalne nože fantastičnih oblik in opazovati sifon ob idealni – neskončni vidljivosti.

Po vsej dolžini rova lahko opazimo razjedenost kamnine v pravilnih okroglih oblikah, ki je vsekakor posebnost te jame. Oblika izjemno razgibanega rova, če si ga predstavljamo pod vodo, je za potapljača, kljub majhni globini, zelo zahtevna, saj so nekatera mesta v rovu, kjer se tla in strop tako približata, da plavanje z jeklenko na hrbtu ni mogoče. Odkritje Jame v Čolnicah je izjemno pomembno, saj se je tako rekoč prvič po Valvasorju zgodilo, da so jamarji prodri tako daleč pod Cerknjsko jezero.«

Ciril Mlinar – Cic

Sodelujoča društva v letu 2009: Društvo ljubiteljev Križne jame

Udeleženci akcij v letu 2009: Matej Kržič - Kržo, Maša Švegelj, Alojz Troha, France Kandare, Rajmund Sterle, Ciril Mlinar - Cic, Špela Bavec

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Kržič M., 2010. Obrh Čolnici – vodoravna jama med Loškim in Cerknjskim poljem. Jamar 2010/1, str. 8.
- Bavec Š., 2010. Hidrogeološka analiza izvirov v jugovzhodnem predelu Cerknjskega polja: diplomsko delo/Hydrogeological analysis of the southeastern springs of Cerknjsko polje: graduation thesis
- Prelovšek M., 2011. Čolnici – jama podzemnega Obrha. Jamar 2011/2, str. 22–27.

Šumeča polšna

Jamarski klub Novo mesto

Katastrska številka	9724
Dolžina (2009/2015)	516 m / 516 m
Globina (2009/2015)	166 m / 166 m
Nadmorska višina vhoda	633 m

Na Poljanski gori so jamarji razširili polšno in prišli v 166 m globoko in 516 m dolgo jamo, ki je postala 5. najgloblja jama na Dolenjskem.

Potek raziskav

19. 7. 2009 – Domačin Franc Turk nama z Gregorjem pokaže mesto, kjer naj bi bila polšna. V njenih globinah naj bi se po njegovem pričevanju pretakala voda. Vhod nekaj časa neuspešno iščemo. Slednjega Gregor vendarle najde po naključju nekaj metrov stran. Sprva so bili občutki mešani oz. prej negativni. Ko se izkaže, da je zadeva preprihana, negativni naboj izgine.

26. 7. 2009 – Z Gregorjem se lotiva celodnevnega širjenja vhoda v Šumečo polšno. Sledi poskusni spust vanjo. Vhodni del je še preozek, zato bo potrebna še ena delovna akcija.

2. 8. 2009 – Tega dne se naposled le prebijeva v nedrje brezna, ki obeta. Preprih, kateremu sva bila priča, naju je navdajal z upanjem, da sva morebiti na pravi poti do nečesa ogromnega. Sprva niti ni kazalo tako, kajti jama se nikakor ni hotela odpreti. Potem pa je sledilo presenečenje. Dvorane so se nizale ena za drugo, vsaka lepša, vsaka večja. Sprva niti nisva dojela, da je to res, da nama je končno uspelo. Na trenutke sva samo strmela v temo in sanjerala. Jamo sva v grobem pregledala in prišla do zaključka, da je to dejansko šele začetek nečesa velikega, kajti nadaljevanja z brezni in etažami so se kar ponujala. Pri povratku na površje sem seveda po telefonu ostalim nemudoma sporočil dobro novico. Spomnim se, da je bila prav v tem času ena ekipa iz našega kluba na Kaninu. Imel sem srečo, da so bili člani te ekipe pri kosilu in da je veter iz Bovca prav vlekel navzgor, tako da je informacija stekla. Več o odkritju s prvimi fotografijami sem kasneje posredoval v elektronski obliki.

9. 8. 2009 – Na tej akciji so se nama z Gregorjem pridružili še ostali člani kluba: Jože Tomšič - Tom, Franci Zupančič - Frenk, Damijan Šinigoj - Šini, Klemen Mihalič - Klemi ter Davor Kacin. Frenk na globini 57 m najde okno, za katerim kamen po oceni pade okoli 50 m. Kaj veliko se pri oceni globine nismo ušteli. Glede na to, da sem opremiljal, sem bil pozoren na vse morebitne stranske rove, kamine in podobne reči. Tako

sem na globini 90 m, namesto da bi nadaljeval do dna, zavil poševno, v stransko brezno, ker se mi je nekako po občutku zdelo bolj perspektivno, sploh zaradi dejstva, da moram slediti vodi. Kasneje smo tisti del nepregledanega brezna, ki je ostal od glavnine, poimenovali Pozabljena štirna. – 100 m globine je bilo torej doseženih in preseženih. Moram priznati, da je takrat vse vrelo iz mene, v prvi vrsti adrenalin. Za menoj so kmalu prišli še ostali in skupaj smo se veselili izjemnega dosežka. Toda veselje ni trajalo dolgo, kajti na -112 m je naše napredovanje zaustavila neprehodna ožina, za katero je kamen lepo poskakoval, rekvizitov za širjenje pa nismo imeli s seboj. Tako smo po kratkem posvetu sklenili, da je bilo za ta dan dovolj in da nadaljujemo prihodnjič.

15.–16. 8. 2009 – Vest o ogromni jami se je hitro razširila med nami in privabila še ostale člane in članice. Ker je zadeva postajala vse daljša in globlja, smo se odločili, da postavimo tabor. Glede na to, da se nas je kar veliko nabralo, smo formirali več ekip. Od udarne, opremljevalne, merilne in tako naprej. Andrej Gašperič in Jože Tomšič sta se lotila ožine, ki je bila pretirno zalagaj na predhodni akciji. Skozi razširjeno ožino so nadaljevali poleg Andreja še Anže Tomšič, Jože Stopar ter Jernej Tramte in se v podobnem vrstnem redu na 155 m globine zaustavili pred novo neprehodno ožino. Tom se je medtem vrnil na površje, da bi pripravil prostor za bivanje in dostavil opremo, ki je še ostala na obračališču. V večernih urah sta se taboru pridružila Miha in Tanja Rukše, naslednji dan navsezgodaj pa še: Borut Ponikvar, Davorin Dobaj, Mateja Luzar, Gregor in jaz. Po obilnem zajtrku smo se odpravili v jamo. Vajeti je v roke prevzel Miha, ki se je otovorjen z macolo in »majzлом« napotil proti dnu. Sledil mu je Borut, jaz in Gregor pa sva se lotila meritev. Anže ter Tanja, ki sta bila v tretji ekipi, sta se odločila, da bosta kar se da natančno preiskala veliko kapniško dvorano z mogočno 50 m vertikalo sredi nje. Mihi in Borutu je uspelo prodreti še 11 m globlje od točke, na kateri so se dan prej ustavili predhodniki. Nekoliko kasneje sem se jima pridružil še jaz. Na veliko presenečenje se je jama v globini 166 m zaprla z ozkim meandrom in krušljivim, nestabilnim materialom. Na

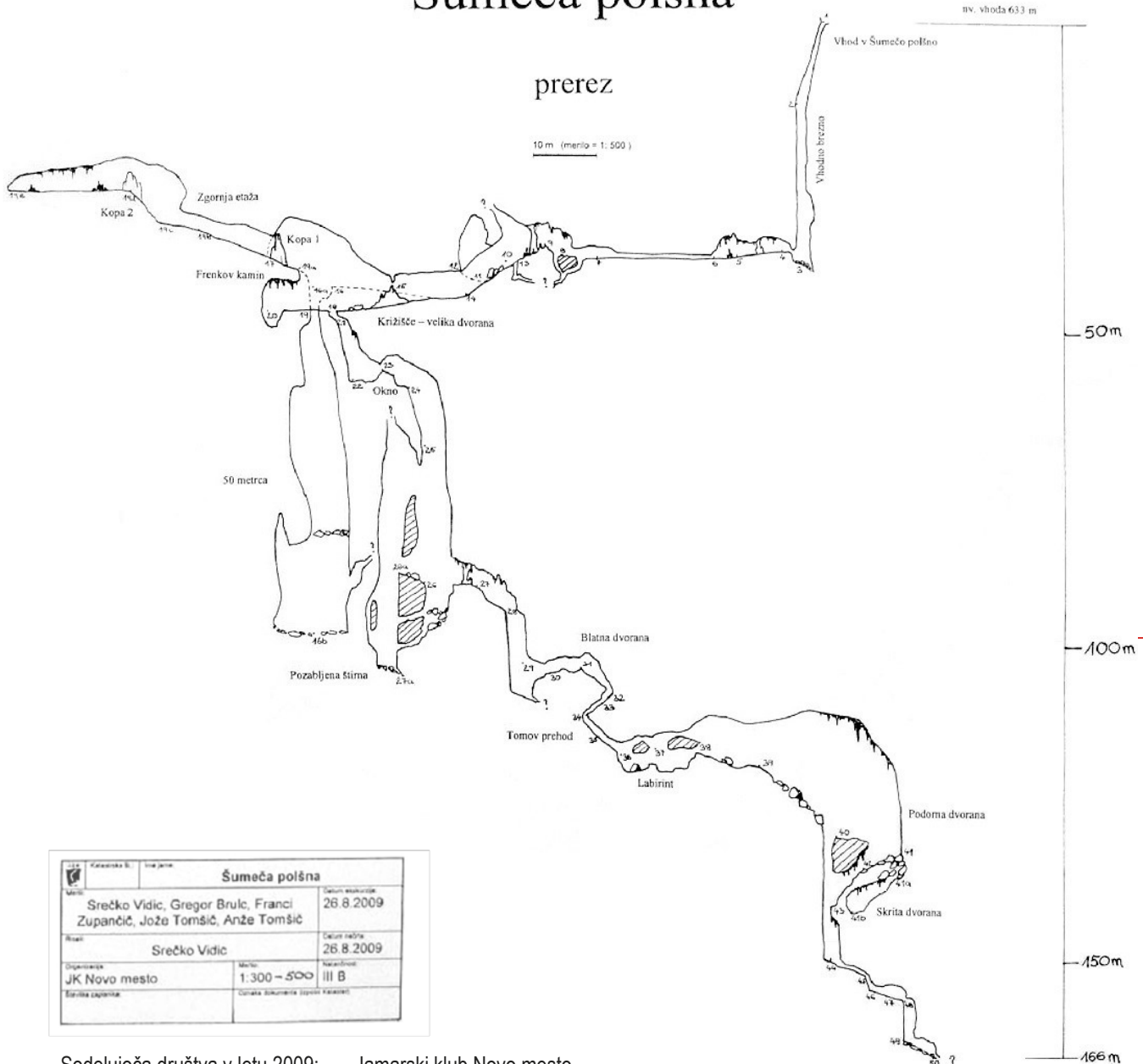
tem mestu smo torej zaključili. Podoben scenarij sta doživela Anže in Tanja.

22. 8. 2009 – Na zadnji akciji, ki se je začela s prvimi sončnimi žarki in končala v poznih večernih urah, smo jama do konca raziskali, izmerili in jo v sklepnem dejanju razopremili. Tokrat sta delovali dve ekipi. V prvi sva Frenk in jaz potegnili meritve do

konca, v drugi (Tom, Anže, Šini, Klemi) pa še zadnjič preiskali možnosti za nadaljevanje in pričeli z razopremljanjem. Slednjemu sva se pridružila še s Frenkom. Pozno popoldne je bilo 400 m blatne vrvi zunaj in s tem jama razopremljena. Zgodba o majhni polšni, ki je postala velika, se je zaključila.

Srečko Vidic

Šumeča polšna

Sodelujoča društva v letu 2009: Jamarski klub Novo mesto

Udeleženci akcij v letu 2009: Gregor Brulc, Jože Tomšič - Tom, Anže Tomšič, Damijan Šinigoj - Šini, Klemen Mihalič - Klemi, Franci Zupančič - Frenk, Andrej Gašperič, Mihael Rukše, Tanja Rukše, Jože Stopar, Jernej Tramte, Borut Ponikvar, Davor Kacin, Mateja Luzar, Davorin Dobaj, Srečko Vidic

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Vidic, S., 2009. Šumeča polšna. Jamar 2009/2, str. 26–27.
- Vidic S., 2012. Šumeča polšna. Dolenjski kras 2012/6, str. 53–56.

Bojanova jama – Jama pod Jamskim gradom

Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna

Jamarji so povezali Bojanovo jama, nekdanji dihalnik, s Predjamskim sistemom (katastrska številka 734), ki je s tem presegel dolžino 14 km.

Jama pod Jamskim gradom velja v letu 2009 za drugi najdaljši jamski sistem v Sloveniji. O njenem nastanku je bilo povedanega že veliko. Nesporni dejstva, da jo je izoblikovala ponikalnica Lokva in da so podzemne vodne poti neposredno povezane z Vipavsko dolino. Povezava med Jamo pod Jamskim gradom in Vipavsko jama (izviri reke Vipave) je bila domnevno ugotovljena že v 19. stoletju s pomočjo lesne žagovine, po drugi svetovni vojni pa so z uporabo strokovnih metod to povezanost tudi dokončno potrdili.

Izjemen podzemni potencial Predjame z zaledjem privlači številne generacije slovenskih jamarjev, ki njeno nedrje raziskujejo že več kot sto let. Pri teh raziskovanjih smo pomembno vlogo odigrali tudi postojnski jamarji, zbrani v Društvu za raziskovanje jam Luka Čeč. Sistem Jama pod Jamskim gradom obsega 13 km podzemnih rogov, z novimi odkritji v letu 2009 pa z gotovostjo trdimo, da sistem presega 14 km. V mesecu marcu 2009 smo tako člani DZRJ Luka Čeč po več letih raziskovanj povezali Bojanovo jama z Jamo pod Jamskim gradom.

Vhod v Bojanovo jama se nahaja 740 m severno od Jamskega gradu. Do odkritja te povezave so nas pripeljale večletne raziskave, ki jih na tem območju izvajamo od leta 2005 in so že botrovale k odkritju bližnje Lenčkove jame. Prav odkritje Lenčkove jame nas je vzpodbudilo k temu, da smo pozornost usmerili v iskanje povezav okoliških jam s Predjamskim sistemom. Raziskave v Lenčkovi jami so se po letu 2005 nenadejano zaustavile, saj nismo našli nadaljevanja, kakršnega je obetal prepah na vhodu v jama. Zaradi neuspešnih raziskav v Lenčkovi jami smo se stvari lotili na drugem koncu, in sicer v Zahodnem rovu (Predjamski sistem), ki se nahaja približno 150 m vertikalno pod Lenčkovo jama. S plezanjem kaminov smo se skušali prebiti "od spodaj navzgor" in povezati obe jami. Po nekaj poskusih plezanja kaminov, ki so se vsi zaključili z neprehodnimi ožinami, smo po namigu Jurija Hajne, našega člana, pričeli s plezanjem kamina v novo raziskanem rovu, ki se nahaja tik pred Zavito dvorano. Kamin se je že v začetku zdel obetaven, saj

se je v njem čutilo strujanje zraka. Marca leta 2006 smo pričeli s tehničnim plezanjem. Po dveh mesecih plezanja (v vikend akcijah) smo dosegli skupno višino 110 m. Glede na položaje novih rogov, ki smo jih določili s pomočjo krožnih anten in jamskega radia Nicola, smo sklepali, da se nahajamo približno 30 m pod površjem in hkrati 150 m vzhodnje od Lenčkove jame. Upanja, da bomo medsebojno povezali obe jami, je bilo takrat konec. To bridko spoznanje, če temu lahko tako rečemo, pa je botrovalo novi najdbi. V gozdu (nad rovi Predjame) se namreč nahaja že znana obetavna luknja s prepahom.

Poletje 2006 je minilo v znamenju napornega kopanja dihalnika (Bojanova jama), ki je bil sprva le 4 m globoka luknja, kasneje pa se je jama odprla in vpadli smo v 30 m globoko brezno. V zgornji polovici brezna je bilo videti večjo dvorano in horizontalni razvoj rogov. Dolgo časa smo potrebovali, da smo našli nadaljevanje jame, nato pa smo vendarle zaznali prepah, ki je vlekel izza blatnega podora na koncu dvorane in pričeli smo z odkopavanjem kamenja. Celo leto 2007 smo potrebovali, da smo se prebili skozi ta skalni podor, ki se je izkazal za prelom, vzdolž katerega se je razvijala jama. Na začetku leta 2008 smo prešli horizontalne rove in se med ogromnimi skalnimi bloki pričeli strmo spuščati v globino. Do konca leta smo se prek nekaj vzporednih brezen in s številnimi vmesnimi kopanji uspeli prebiti do končne globine 135 m. Nadaljevanje Bojanove jame smo našli na začetku lanskega leta, ko smo s cigaretnim dimom zadimili njene zgornje dele in odkrili pihajočo špranjo. Od tam naprej smo nato dobra dva meseca marljivo kopali in se prebijali vzdolž že znanega preloma. Konec februarja, ko je kopanje rova zaradi potencialne zrušitve postajalo čedalje bolj nevarno in ko smo bili z moralo že čisto na dnu, smo sklenili izmeriti poligon jame. Na našo srečo se je izkazalo, da smo se s kopanjem zaustavili nekaj metrov stran od preplezanih delov v Predjami.

21. marca 2009 smo se razdelili v dve ekipi, ki sta se v podzemlje podali vsaka iz svoje smeri. Kričanje iz kamina v Predjami je bilo slišati tudi v Bojanovi jami,

skozi špranjo med skalami pa smo se uspeli celo rokovati! Tako smo po večletnih prizadevanjih končno povezali Jamo pod Jamskim gradom z novo Bojanovo jamo.

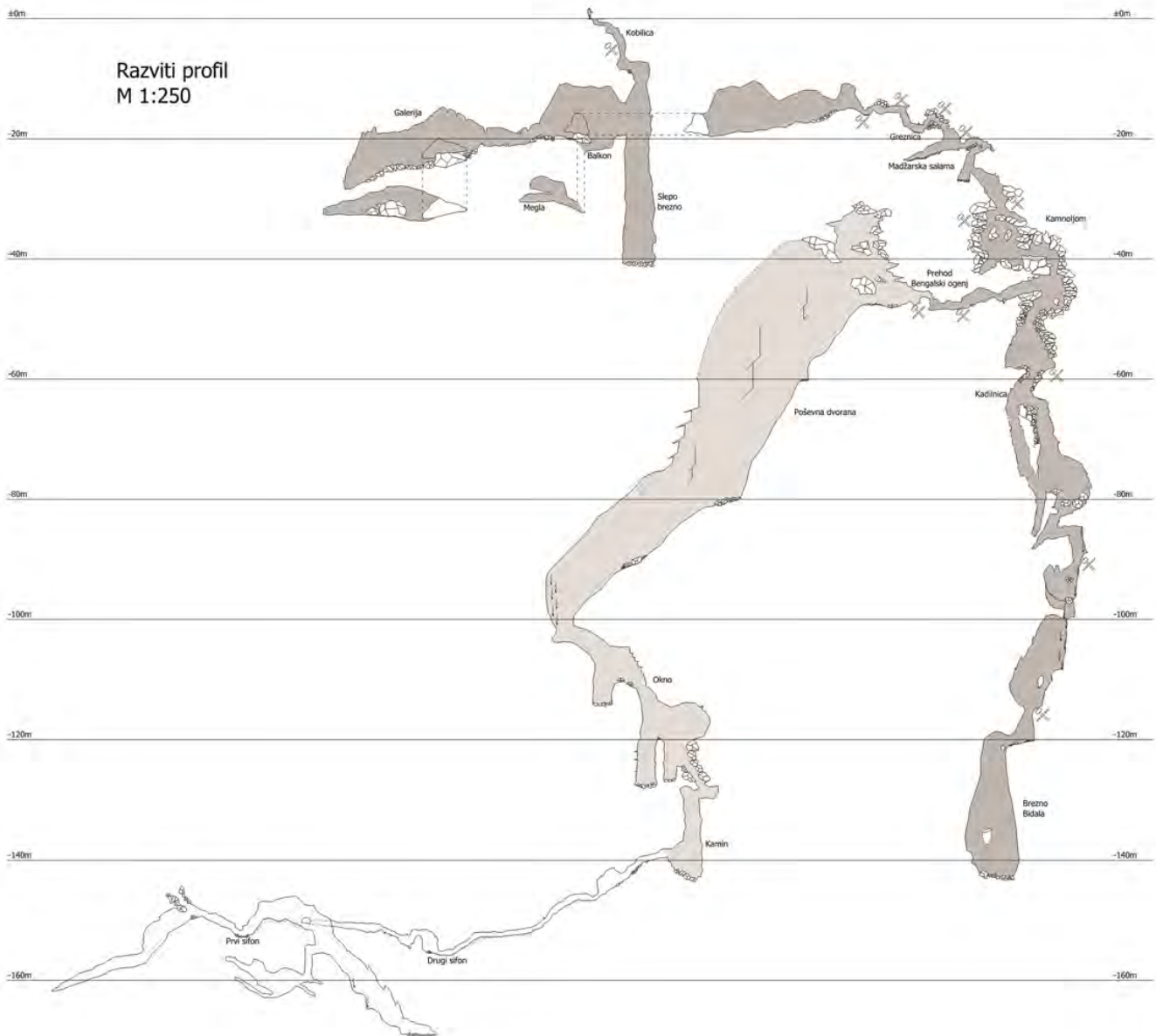
Matjaž Milharčič, Ivo Sedmak

Povezava Bojanovo brezno - Predjama

Merili: Margon Janez, Luka Zalokar, Alojz Premrl, Glažar Stanislav, Ivo Sedmak, Marjan Vilhar, Dušan Tominc, Matjaž Milharčič

Risal: Matjaž Milharčič

Sodelujoča društva v letu 2009: Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Jamarsko društvo Rakek, Jamarsko društvo Sežana, Jamarski klub Železničar

Udeleženci akcij v letu 2009: Marjan Vilhar, Ivo Sedmak, Matjaž Milharčič, Jernej Petrovčič, Dušan Tominc, Ana Kobe, Izidor Šantek - Zupančič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Fajdiga B., 2010. Iz podelitve nagrade Viljema Puticka za leto 2009. Jamar 2010/1, str. 7.
- Milharčič M., Sedmak I., 2010. Povezava Bojanove jame s Predjamskim sistemom. Jamar 2010/1, str. 18–21.

Špageti, Razbita jama, 2010.
Avtor fotografije: Matjaž Milharčič

Avtorica fotografije: Jana Čarga

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2010

Za leto 2010 sta na razpis prispela 2 dosežka:

- Razbita jama, Jamarsko društvo Rakek
- Vrtnarija, Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club

Najboljši jamarski dosežek leta 2010 je:

- Vrtnarija, Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club
-

Razbita jama

Jamarsko društvo Rakek

Katastrska številka	10433
Dolžina (2010/2015)	630 m / 630 m
Globina (2010/2015)	126 m / 126 m
Nadmorska višina vhoda	645 m

Na severozahodnem pobočju Škanskega griča so jamarji z odkritjem Razbite jame utrli kopensko pot do delov med sifonoma Zelških jam in Karlovice ter odkrili 400 m novih rovov.

Razbita jama leži na SZ pobočju Škanskega griča, ki razmejuje Cerknisko jezero in dolino Rakovega Škocjana. Gre za nov vhod v Zelške jame, ki omogoča dostop do slabo raziskanega vodnega rova, enega glavnih odtokov Cerkniskega jezera.

Začelo se je z oglednimi akcijami v Južnem rovu Zelških jam, kjer je bilo vsakič bolj jasno, da nismo dorasli napredovanju v podor z balvani nad glavo. Nato je bila opravljena meritev rova z zanko za izravnavo netočnosti ter projekcija na površje. Direktno na površju, razen vrtače, ni bilo ničesar oprijemljivega. Določena sta bila smer in naklon preloma, ki tvori Južni rov. Že prvo iskanje v snegu, dne 1. 2. 2008, je dalo rezultat. Izhodišče je bila projekcija točke podora na površje, nato nadaljevanje v smeri preloma po strmem pobočju udornice. Na skalnem robu udornice se teren poravna. Tam se nahaja vrtača, ki je na JV zaprta s 5 m steno, na SZ pa je odprta proti udornici. Na 3 mestih v robovih te dolinke je bil sneg pretopljen, med kamenjem se je čutil rahel prepil.

Z velikim optimizmom smo se dela na dihalniku lotili marca 2008. Po posutju materiala na samem površju smo drastično povečali varnostne ukrepe z odstranitvijo strmega brega nad vhodom in postavitvijo jeklene kletke. Jašek je postal globok, zato smo postavili trinožnik in tako v 11 cca. 8-urnih akcijah prišli do prvega, malo večjega prostora. Upali smo na preboj, zato se je ta dan akcije udeležilo rekordno število ljudi. Na žalost smo naleteli le na zasuto kamro.

Nadaljevali smo s kopanjem v skalni razpoki do globine 12 m. Nižje (do 22 m) je bilo potrebno prekopani del vseskozi utrjevati z armirno mrežo in odrskimi cevmi. Na 40. akciji se je rov končno zravnal. To nas je razveselilo, a je hkrati začelo predstavljati resno težavo, saj se je podor tako znašel nad glavo. Vse skupaj je bilo kljub utrjevanju precej labilno, in tako je ta kopani del dobil ime »Območje somraka«. Do končnega preboja v prostornejši meander smo potrebovali še 6 akcij. Od tam je kamen veselo padel kakih 20 m v globino.

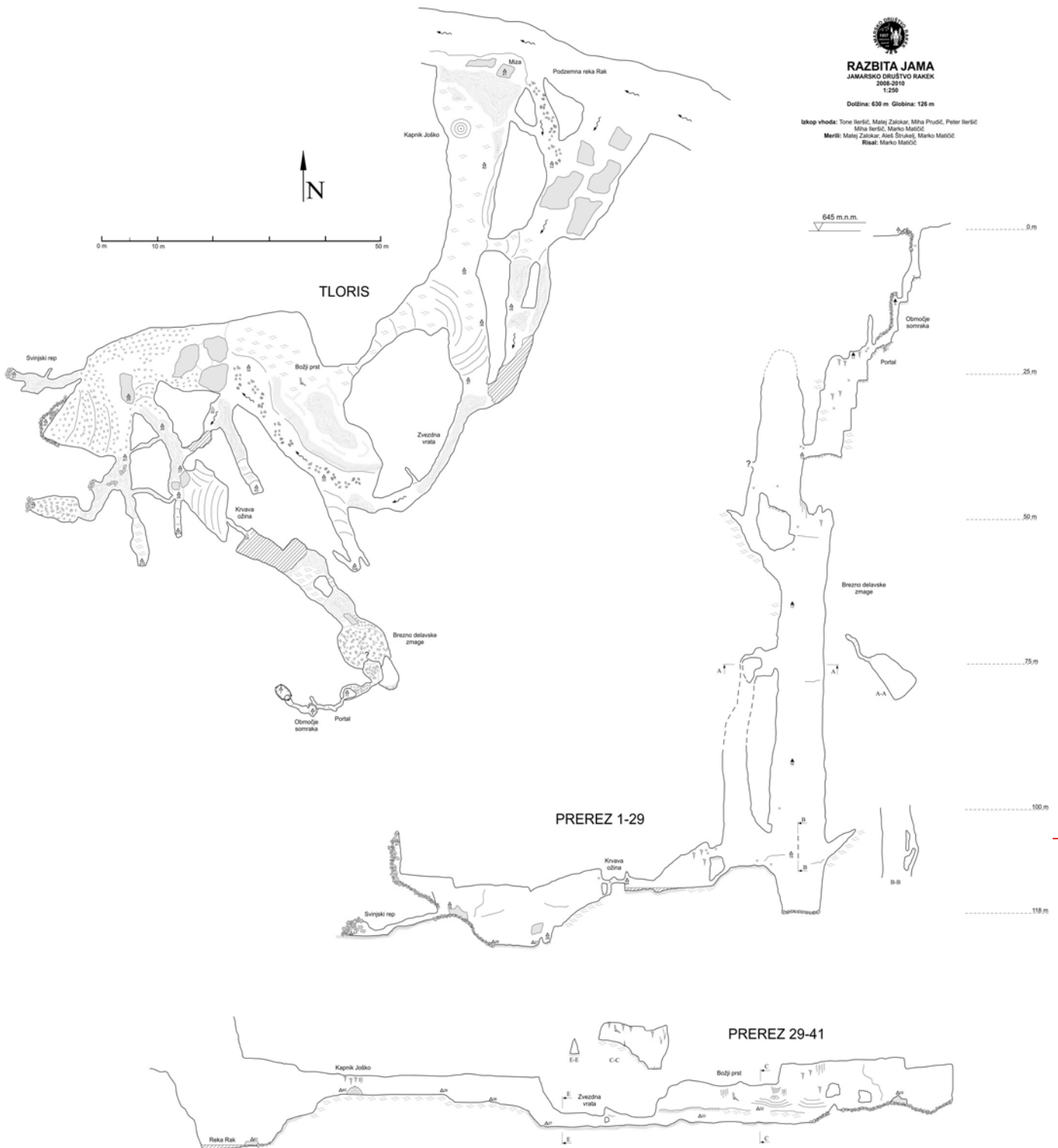
Otvorjeni z veliko količino opreme in dobre volje smo se 18. 7. 2009 spustili skozi Območje somraka do prehoda, kjer je čakal Deviški meander. Meander se je razširil in spustili smo se čez prvo stopnjo, do globine 40 m. Za očitnim prehodom se je odprlo brezno, premera 5 x 5 m, bogato s sigo in okrašeno z metriskimi špageti se je spuščalo 80 m do končne globine 118 m. Nadaljevanje v horizontalno jamo je 7 m nad zagruščenim dnom, kjer se je kratek vodoraven rov zaključil v ožini z močnim prepilom.

Čez kak teden smo se vrnili v jamo, tokrat opremljeni z več vrvmi in macolo. Po razširjeni ožini smo nadaljevali z raziskovanjem neznanega. Med balvani se skozi vodoraven rov pride do večjega prostora, velikega 20 x 20 m. Na tem območju je veliko jamskega okrasja, kot so: 1 m dolgi špageti, poševno raščeni stalagmiti in kristalno bela siga. Sledi rov, dolg cca. 50 m, in ob strani lahko vidimo osušeno strugo potočka, ki teče ob poplavih. Sledi hodnik pravilne trikotne oblike, imenovan »Star gate«. Zatem se rov ponovno precej razširi v rov s številnimi ponvicami. Na tem mestu se že sliši šum vode. Prišli smo do podzemne reke Rak, ki si v veliki dvorani, visoki preko 60 m, med balvani utira pot. S tem smo utrli kopensko pot do delov med sifonoma Karlovice in Zelških jam.

Da bi zaščitili jamsko okrasje, smo napeljali trak ter tako označili pot. Slednje se je izkazalo za dober ukrep, saj so deli izven označene poti »prometnice« še vedno nedotaknjeni. Začeli smo z merjenjem rovov. V sklopu Razbite jame smo izmerili 630 m rovov, v vodnem rovu pa smo namerili 2218 m rova (okrog 400 m novih rovov).

Z odkritjem Razbite jame je omogočeno sistematično raziskovanje v velikem vodnem rovu Zelških jam (kjer so bili že leta 1997 naši potapljači). S tem je omogočeno tudi povezovanje Zelških jam s sistemom Karlovice, kar bi bil drugi najdaljši jamski sistem v Sloveniji.

Marko Matičič

Sodelujoča društva v letu 2010: Jamarsko društvo Rakek, Jamarski klub Borovnica, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna

Udeleženci akcij v letu 2010: Matej Zalokar, Tone Ileršič, Miha Prudič, Peter Ileršič, Miha Ileršič, Aleš Štrukelj, Ana Makovec, Matjaž Milharčič, Ana Matičič, Tomaž Svet, Damjan Intihar, Marko Matičič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Zalokar M., Matičič M., 2010. Razbita jama. Jamar 2010/2, str. 16–21.
- Fajdiga B., 2011. Podelitev nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek leta 2010. Jamar 2011/1, str. 8.
- Jernejčič A., 2011. Rakovski jamarji odkrili Razbito jama. Notranjsko-kraške novice 2011, št. 10/11, str. 9.

Vrtnarija

Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club

Katastrska številka	8283
Dolžina (2010/2015)	8.776 m / 8.776 m
Globina (2010/2015)	807 m / 807 m
Nadmorska višina vhoda	1794 m

Na Tolminskem Migovcu v jami Vrtnarija so jamarji odkrili 2,2 km novih jamskih rogov več kot 500 m globoko. Sistem Vrtnarija je konec 2010 dolg 8,8 km z možnostmi nadaljevanja in povezave v sistem, dolg preko 20,3 km.

V zelo uspešni odpravi »Vodna Sled 2010« nam je v skupnem uspehu odkriti v jami Vrtnarija 2,2 km novih jamskih rogov pod 500 m globine ter ob tem odkriti lepote, ki so zagotovo redkost v alpskih jamah.

Jamarski klub ICCC se prvič pridruži lokalnemu klubu JSPDT pri raziskavah na Migovcu v letu 1994. Jama Vrtnarija se odkrije v letu 2000 in se v pičlih 4 letih poglubi do 802 m. Po naravi je tipična alpska jama z vertikalnimi brezni do globine 550 m, kjer pot presekajo dolgi vodoravni freatični rovi, imenovani Galerija Prijateljstva. Jama se vodoravno nadaljuje še nadaljnjih 3,5 km in se konča kot manjši blatni sifon.

V jami Vrtnarija se med odpravami v letih 2005 in 2007 raziskujejo manjši stranski rovi, Captain Kangaroo, in tako približajo jamo Vrtnarijo Sistemu Migovec. Analiza podatkov pred odpravo v poletju 2008 kaže, da je ta del le slabih 20 m ± 50 m od jame M 2. Nadaljnje raziskave torej potekajo v smeri povezave, zato se jama M 2 v letu 2008 opremi na novo, naslednje leto pa postavi podzemni kamp, Metal Camp, na -254 m. Jami še vedno nista bližje, saj je napredek počasen in težak, prinese pa druga odkritja. V letu 2009 se je del Captain Kangaroo povezal z prvotnim delom Vrtnarije v predelu Falls Road na -562 m v Galeriji Prijateljstva.

Sama odprava se je pričela že pred prihodom kombija, polnega opreme iz Anglije, saj se je ekipa treh jamarjev odpravila na Migovec ter pripravila bazni kamp in seveda najpomembnejše: zbiranje vode. Velik uspeh in učinkovitost letošnje odprave sloni tudi na celotni pripravi transportk že v Angliji, za postavitvev podzemnega kampa ter preopremljanje glavne poti v jami do kampa. Prva dva dni odprave je bilo namenjeno preopremljanju več kot 500 m vertikalne dolžine, za kar smo porabili 600 m novih vrvi, pri tem pa iz jame odnesli približno deset let stare vrvi za potrebe testiranja.

K odličnim rezultatom odprave je zagotovo pripomogla uporaba podzemnega kampa Camp X-Ray

na -654 m, ki je pod streho vzel kar 4 jamarje in je obratoval 24 ur na dan kar 19 dni.

Največji del letošnjih odkritij, se nahaja v bližini brezna Zimmer. Preostali del raziskav je potekal v globljih delih Vrtnarije.

Na dnu brezna Zimmer se lahko odpravimo v tri smeri. Prva je do sedaj poznana Galerija Prijateljstva, druga smer so Tolminska Korita, tretja pa okno, imenovano Leopard. To okno je prvič preplezano v letu 2001, ampak bomo, zaradi velikih odkritij v Galeriji Prijateljstva in težkem napredku zaradi blata, raziskovanje tukaj opustili.

Letošnji ponovni obisk Leoparda nam tako na veliko presenečenje odkrije kar 1,5 km novih galerij. Gre za zelo star del jame, ki se razvija vodoravno in med seboj prepleta. Tla so prekrita z suhim blatom, na nekaterih delih najdemo pesek in celo sigo. Za največje presenečenje pa so poskrbeli: najdeni kristali, kalcitni in aragonitni, stalaktiti ter neverjetne blatne formacije.

Ta del smo raziskovali v treh delih: Wonderland, Prince Consort Road in Palace of King Minos. Na celotnem območju je še veliko sledi in upanja na ponovna velika odkritja v prihodnjih odpravah.

Prve raziskave v predelu Tolminska Korita se pričnejo v odpravi Brzzvezdna Noč, ki je potekala v letu 2009. Kot nam že ime pove, je to vodni del jame, kjer se voda kaskadno preliva prek brezen. Raziskave v tem delu se letos končajo s povezavo v spodnje dele Vrtnarije, Envy na -654 m.

Najgloblji del letošnjih raziskovanj nas pripelje do brezna Insomnia, kjer se jama nadaljuje. Po vnosu podatkov ugotovimo, da smo le 4 m višje od trenutno najnižjega dela Vrtnarije. Predvidevamo, kako ni razloga, da bi se jama tukaj zaključila in upamo na poglobitev.

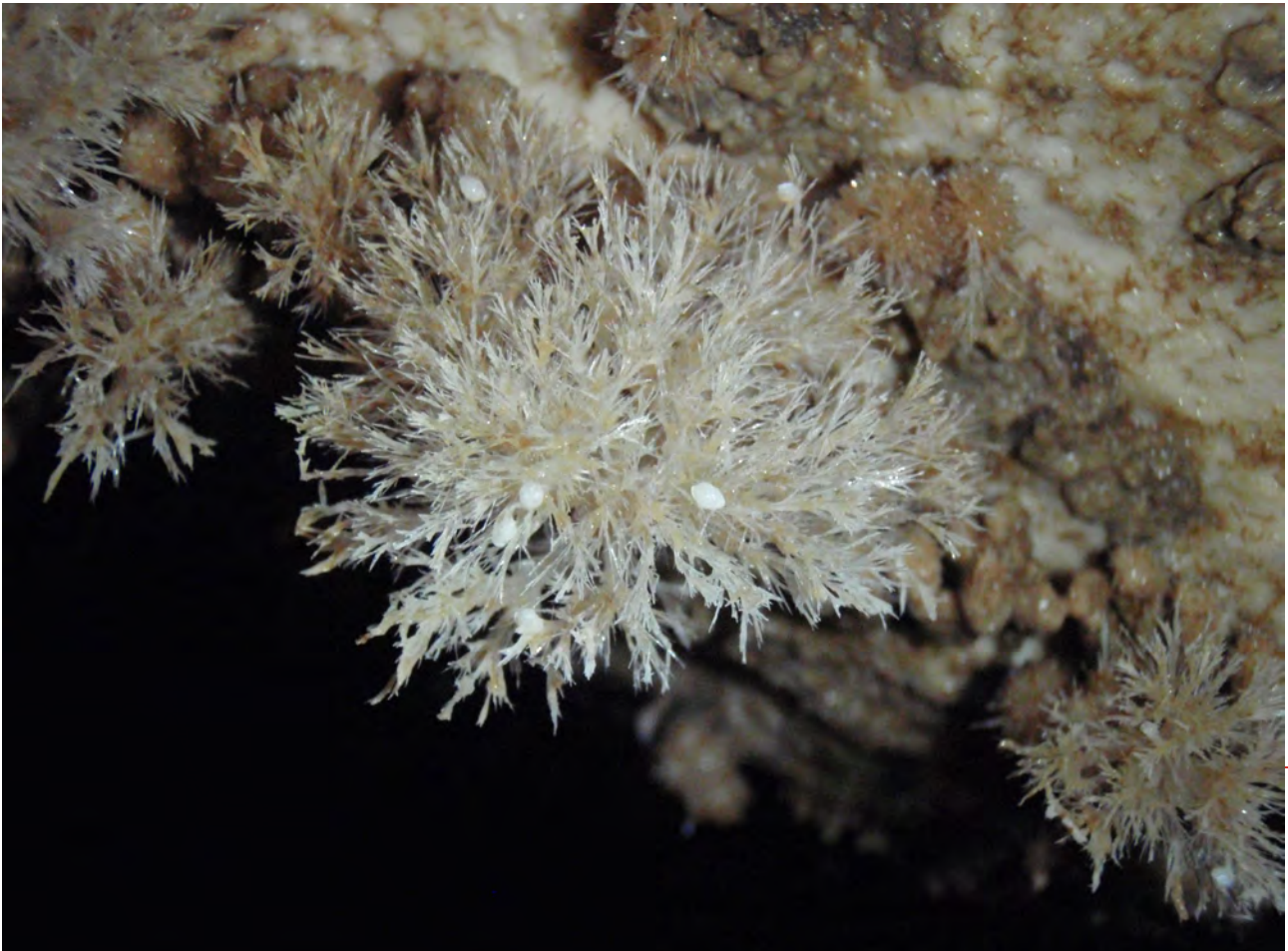
Jama M 2 v tej odpravi ni bila obiskana, saj so bile vse raziskave skoncentrirane v novo odkritih galerijah in učinkovitosti izrabe podzemnega kampa.

Po najnovejših podatkih bi celotni sistem ob povezavi v skupnem meril 20308 km brez jamskega potapljanja, kar pa je zelo velik uspeh, saj je za alpske jame ta sistem neverjetnega obsega.

Da je celotna odprava potekala tako zelo učinkovito, gre zahvala vsem, ki so kakor koli

pripomogli pri delu. Pomembna odkritja letošnjega leta so bili plod skupnih prizadevanj članov ICCC-a in JSPDT. Sistem Vrtnarija je tako po novem dolga 8776 m ter se hkrati ponaša z neizmerno lepoto dvoran, posuto z tisočeriimi kristali.

Jana Čarga, Jarvist Frost

Palača kralja Minosa. Avtor fotografije: Iztok Možir

Sodelujoča društva v letu 2010 Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club

Udeleženci akcij v letu 2010 JSPDT: Erik Bončina, Andrej Fratnik, Iztok Možir, Zdenko Rejec, Karin Rutar, Tjaša Rutar, Nejc Maver; ICCC: Gergely Ambrus, Myles Denton, Jan Evetts, Mike Foley, William French, Jarvist Frost, Dan Greenwald, Alex Herriott, James Hooper, Andy Jurd, James Kirkpatrick, Nikolas Kral, Martin Mc Gowan, Kate Smith, Tharatorn Supasiti, Richard Venn, Dave Wilson, Tim Wright; JSPDT/ICCC: Jana Čarga

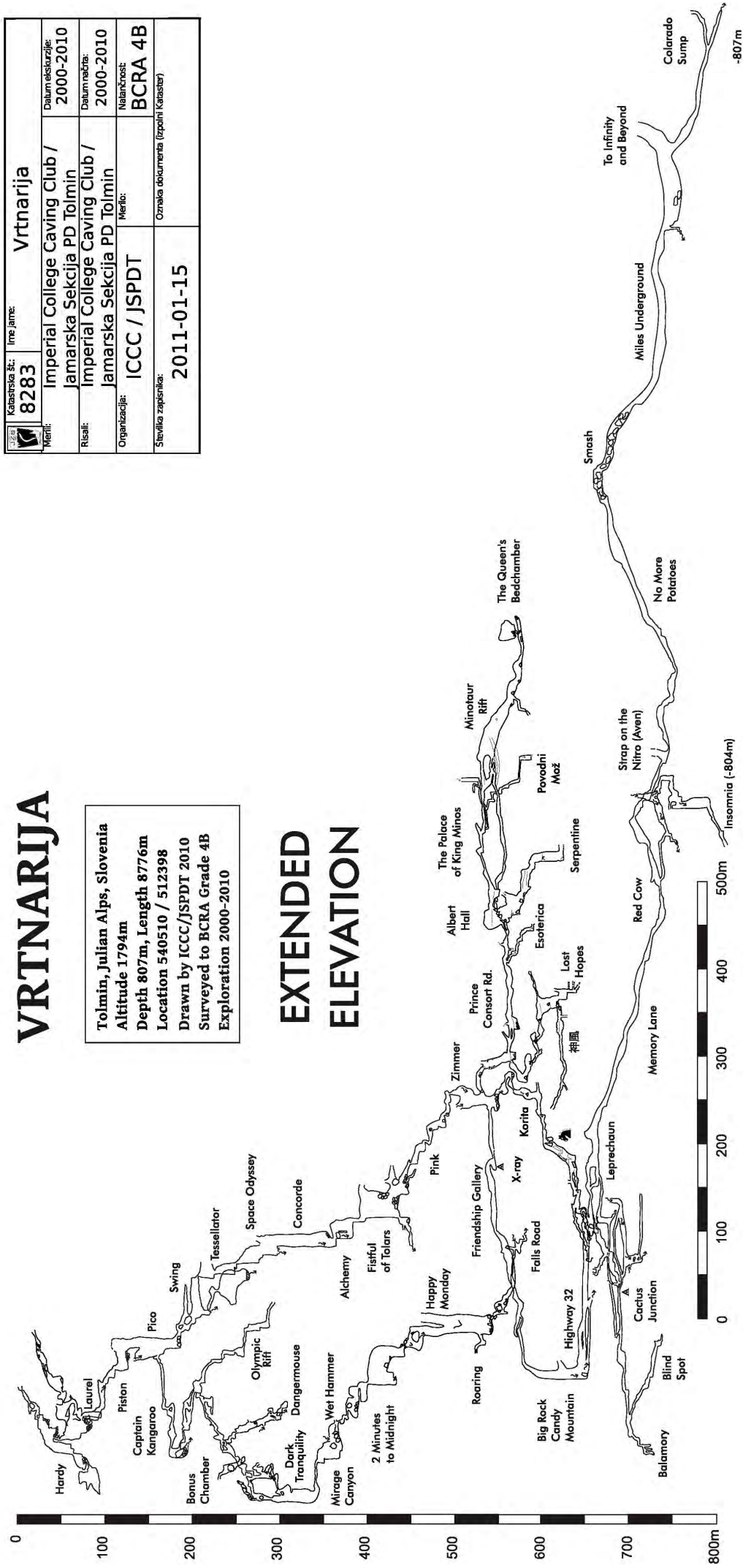
Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

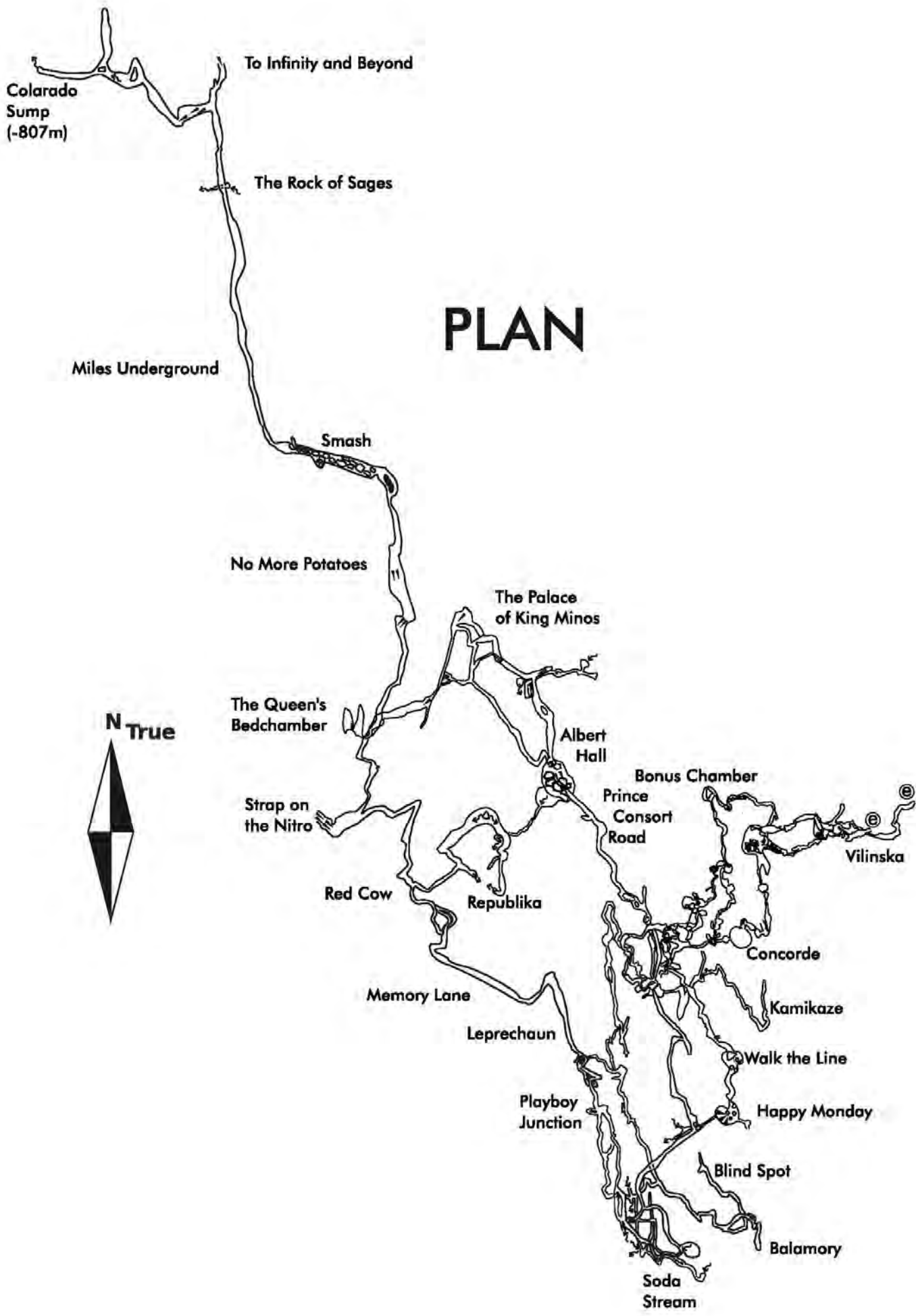
- Čarga J., 2011. Novice izpod Migovca (Jamarska odprava – izgubljeni raj 2011 (15. 7.–15. 8. 2011)). Jamar 2011/2, str. 4–5.

VRTNARIJA

Tolmin, Julian Alps, Slovenia
 Altitude 1794m
 Depth 807m, Length 8776m
 Location 540510 / 512398
 Drawn by ICCC/JSPDT 2010
 Surveyed to BCRA Grade 4B
 Exploration 2000-2010

EXTENDED ELEVATION

Klasičen del rova »via Jurišče« v jami Obrh Čolnici. Spodnji del rova je ob visokem vodostaju predvidoma pod vodo, zgornji del nikoli in zato bogato zasigan. Avtor fotografije: Matej Kržič

Avtor fotografije: Marko Simić

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2011

Za leto 2011 so na razpis prispeli 4 dosežki:

- Javorniška jama, Jamarsko društvo Rakek
- Obrh Čolnici, Društvo ljubiteljev Križne jame
- Davorjevo brezno, Jamarsko društvo Hrpelje – Kozina, Commissione Grotte Eugenio Boegan
- Jama sežanske Reke, Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Jamarsko društvo Sežana, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Najboljši jamarski dosežek leta 2011 je:

- Obrh Čolnici, Društvo ljubiteljev Križne jame
-

Javorniška jama

Jamarsko društvo Rakek

Katastrska številka	10357
Dolžina (2011/2015)	141 m / 141 m
Globina (2011/2015)	93 m / 93 m
Nadmorska višina vhoda	636 m

Jamarji odkrijejo del vodne povezave med Cerkniškim jezerom in Rakovim Škocjanom.

Vhod leži pod pobočjem manjše doline na prvi uravnavi nad Jamskim zalivom Cerkniškega jezera. Jama je del še neodkrite vodne povezave med Cerkniškim jezerom in Rakovim Škocjanom, ki mora biti bolj južno od Zelških jam, torej pod vznožjem Javornika.

Čez vhod je bila zavaljena velika skala. To smo z vitlom prevalili na stran. Po 5 m se je brezno zaprlo brez očitnega nadaljevanja. Do skalnih sten in prepaha je bilo potrebno prekopati precej zemljine. Po prekopanem vhodnem delu se splazimo skozi ozko stopnjo (Sapnik), ki se nadaljuje v visok meander. Za njim je prva prostornejša stopnja. Nadaljuje se v špranjasti pasaži na dnu, kjer je po 40 m navidezno gruščasto dno. Nadaljevanje je 5 m više v oknu in ozki razpoki, ki deluje kot obvoz do spodaj ležečega brezna. Brezno se zaključi z blatno zatrpanim skalovjem. Gre za slepo brezno, ki je proti dnu obloženo z blatno in priča o občasnem visokem poplavnem nivoju. Dno tega kraka je od roba Grozne dvorane oddaljeno manj kot 20 m. Do sem smo prišli že leta 2010.

V lanskem letu pa nam je uspelo najti prehod v notranjo jamo. Ta je bil najden na mestu pod Sapnikom. Tam je bila prebita ožina iz blatno-kamnitega kompozita. Odpre se 20 m brezno. Na dnu je sledila še ena ožina, za njo pa slepo brezno s kaminom. Po preplezanem kaminu, ki deluje kot visoko sedlo, se odpre prvi večji prostor s kapniki.

Strme sigaste police nato vodijo v prepadne stene Grozne dvorane. Pridemo do skoraj 30 m visoke strme blatne sipine, kjer ob vznožju ob povišanem vodostaju teče prava reka.

Odtočni rov je Brezvezni rov. Od dvorane se odcepi na jugu, kjer se za balvani začne z nekaj globokimi tolmoni. Hitro se konča, voda izgine v nizkem sifonu.

Pritočni, Kravji rov, se začne na severnem vogalu dvorane. Začne se s serijo zdrsnih blatnih pobočij, ki vodijo v globoke tolmane. Za tem se odpre visok in prostoren rov, ki ostro zavije proti vzhodu. Kmalu pridemo do sifona, ki ga lahko zaobidemo čez strmo

blatno sipino. Sledi jezero in območje med sabo povezanih prehodov. Naprej spet pridemo do tekoče vode, ki izvira med kamni iz podora na koncu rova. Glede na lego v naravi do Bele dvorane (sistem Karlovic) manjka manj kot 50 m. Na tem mestu je udornica Kravja jama, ki je staro jamo presekala. Prav ta, z udornico prekinjeni veliki rov Karlovice, neposredna bližina in prava smer vhoda v Javorniško jamo, je bil glavni motiv za vztrajanje v jami.

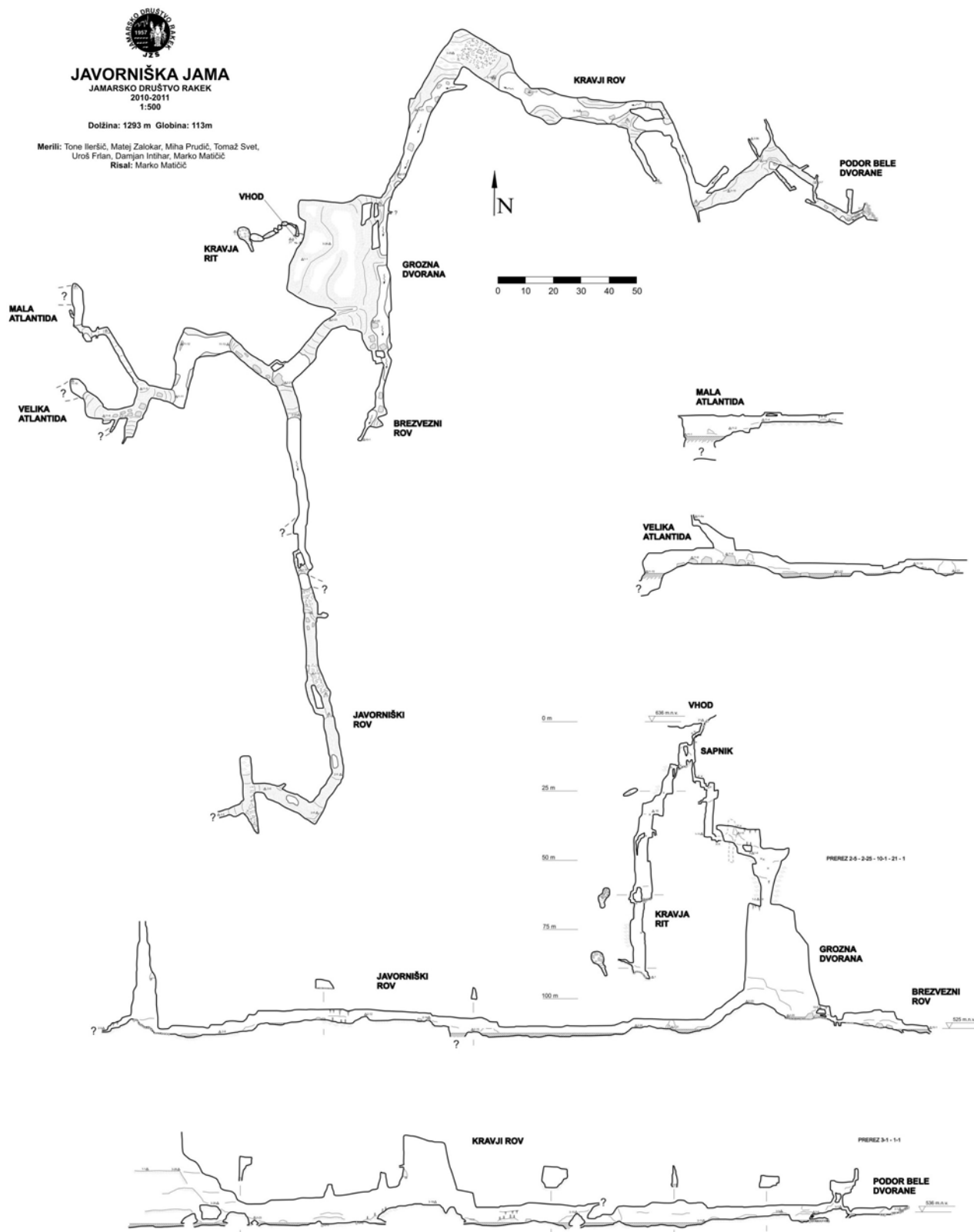
V Grozni dvorani, se odcepi še en rov. Hitro se spusti do jezera, polnega živega blata. Na koncu letega se proti jugu odcepi Javorniški rov, proti zahodu pa pridemo do Atlantid. Tam se prostorni rov na več mestih konča s sifoni. Skozi vodo se vidi-sluti nižji nivo prostornih rovov.

Javorniški rov je v začetku suh, nato s strani vanj priteče voda iz Brezveznega rova. Napredujemo po dolgem jezeru. Levo in desno je pod steno nekaj manjših odtokov, glavni odtok pa je verjetno v sifonu pod velikim skalnim kotlom, ki preseka rov. Rov se nato nadaljuje enakomerno prek nekaj sigastih pregrad in klančin v širši in nižji rov. Ta zavije proti zahodu, kjer ga hitro prekine visok prostoren kamin. Podorni material v obliki nasipnega stožca je zasul nadaljevanje, ki se kaže za kaminom. Prisoten je prepah, kopati pa bi bilo treba v blato vsaj 5 m. Skupno je bilo lani odkritih in izmerjenih okrog 1150 m rovov.

Končna točka Javorniškega rova je blizu neznanim delom, ki morajo obstajati za odtočnim sifonom Male Karlovice. Ta ožina je naša najboljša možnost za napredovanje v »pravo« Javorniško jamo. Ta mora obstajati v vznožju Javornikov in odvaja velik del vode iz Cerkniškega jezera v Rakov Škocjan.

Javorniška jama je nov del velike sestavljanke podzemlja med Rakovim Škocjanom, Cerkniškim jezerom in Javornikom ter omogoča potapljačem dostop do novih podzemnih območij.

Marko Matičič

Sodelujoča društva v letu 2011: Jamarsko društvo Rakek

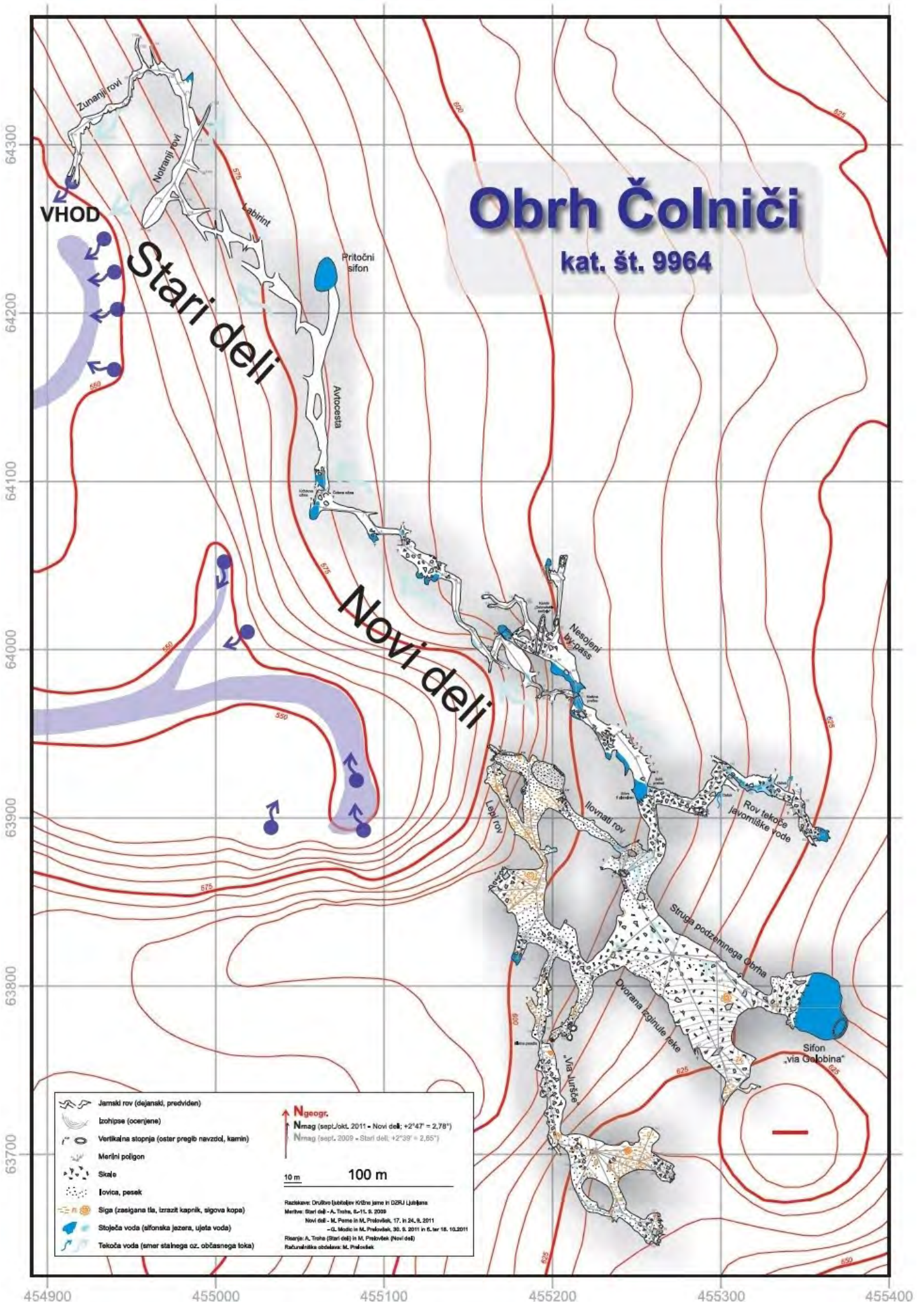
Udeleženci akcij v letu 2011: Miha Prudič, Matej Zalokar, Tone Ileršič, Tomaž Svet, Uroš Frlan, Simon Hiti, Luka Zalokar, Marko Matičič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Matičič M., 2011. Javorniška jama, Jamar 2011/2, str. 28–31.

Obrh Čolniči

kat. št. 9964

Obrh Čolničič

Društvo ljubiteljev Križne jame

Katastrska številka	9964
Dolžina (2011/2015)	2700 m / 2700 m
Globina (2011/2015)	61 m / 61 m
Nadmorska višina vhoda	550 m

Jamarji odkrijejo 2 km rovov v običajno potopljeni jami na robu Cerkniškega jezera v smeri proti Loškemu polju.

Nadaljevanje jame je bilo odkrito 15. septembra 2011. Mitja Prelovšek in Matej Kržič sva se splazila skozi ožine podora nad sifonskim jezercem v več kot 2 m širok in približno toliko visok rov. Zaradi pomanjkanja luči in ker sva bila v jami že dlje od dogovorjenega časa, sva prepihu, ki je vlekel iz nadaljevanja, sledila po rovih še okoli 250 m, se ustavila nad sifonskim jezerom in potem vrnila do izhoda. Čez nekaj dni se je številčnejša ekipa z jamarsko opremo vrnila v jamo, prečila sifonsko jezero in prišla v prostrane rove podzemnega Obrha. Po pregledu večine danes znanih rovov je sledilo še 5 jamarskih ekskurzij, na katerih se je večinoma merilo in fotografiralo. Za ekskurzije in raziskave je bilo zelo malo časa, saj je jamo poplavilo že 22. oktobra 2011. Zaradi izjemne zagnanosti merilnih ekip in vztrajnosti raziskovalcev je bila, kljub napornemu plazenju skozi okoli 1000 m začetnih in srednjih delov jame ter posameznim nevarnim prečenjem nad sifonskimi jezери, v 5 tednih izmerjena velika večina znanih rovov v dolžini dobrih 2,7 km (izmerjenega poligona je 3165 m). Od vhoda do mesta, kjer se jama »odpre« v regionalno pomembne rove, je potrebno v eno smer uro in pol plazenja po rovih, kjer na nekaj desetih metrih ne moreš s trebuha niti na kolena. Ker smo merilci želeli čim bolj izkoristiti čas suše, smo se odločili le za izdelavo tlorisnega načrta in ne tudi iztegnjenega profila in prečnih prereзов rovov. To seveda ne bi smela biti praksa v jamarstvu, vendar v nasprotnem primeru jame niti približno ne bi izmerili v zadovoljivem obsegu, saj je bila poplavitve jame venomer le vprašanje dni. – Ob intenzivnih padavinah namreč jamo povsem poplavi v slabi uri, taka potem običajno ostane naslednji dve leti. Hkrati to tudi pomeni, da je opažanje porasta vodostaja v prostranih rovih že prepozno za vrnitev proti izhodu. Raziskovanje

jame je možno le ob izredno suhem in izredno stabilnem vremenu, ob spremenljivem vremenu je jama izredno nevarna. Na najbolj številčni meddruštveni interdisciplinarni ekskurziji 24. septembra smo morali celo preplavati sifonsko jezero na koncu srednjih delov jame. Zaradi kratkotrajnega naliva se je namreč gladina kraške podtalnice dvignila za 1 m, kar je onemogočalo prehod po suhem. Ta ekskurzija je bila najbolj uspešna. Merili smo jamske rove, jih klasično fotografirali. Boštjan Burger je posnel precej prostorskih fotografij. Jamo smo tudi proučili s speleobiološkega in hidrogeološkega vidika. Večina aktivnosti je bila tudi posneta s kamero. Skupno je bilo na ekskurzijah narejeno več kot 300 fotografij.

Največji prostor v jami je Dvorana izginule reke z dolžino prek 90 m in širino vsaj 35 m. Najdaljša teoretična vizura znaša 155 m. Dvorana izginule reke je tudi križišče vsaj štirih rovov. Hidrološko je jama izredno zanimiva zaradi dinamike poplavljanja in umikanja vode in več kot 22 podzemnih sifonskih jezer, podzemnega vodnega toka javorniške vode ter dveh velikih sifonov, ki najverjetneje dovajata vodo iz Golobine.

Veliko presenečenje predstavljajo najdbe sledi jamskih medvedov. Najdeni so: 4 skeleti skoraj v anatomski legi, številne kosti v meljastem sedimentu struge podzemnega Obrha in na več mestih tudi medvedji obrusi. S stališča speleobiologije je ta jama edini objekt v širši okolici, kjer je dostopna podzemna, najverjetneje javorniška favna. Jama je zelo zanimiva s hidrološkega, geološkega, geomorfološkega in paleontološkega vidika, zato bo na osnovi obstoječega načrta v prihodnosti gotovo še doživela podrobnejšo obravnavo.

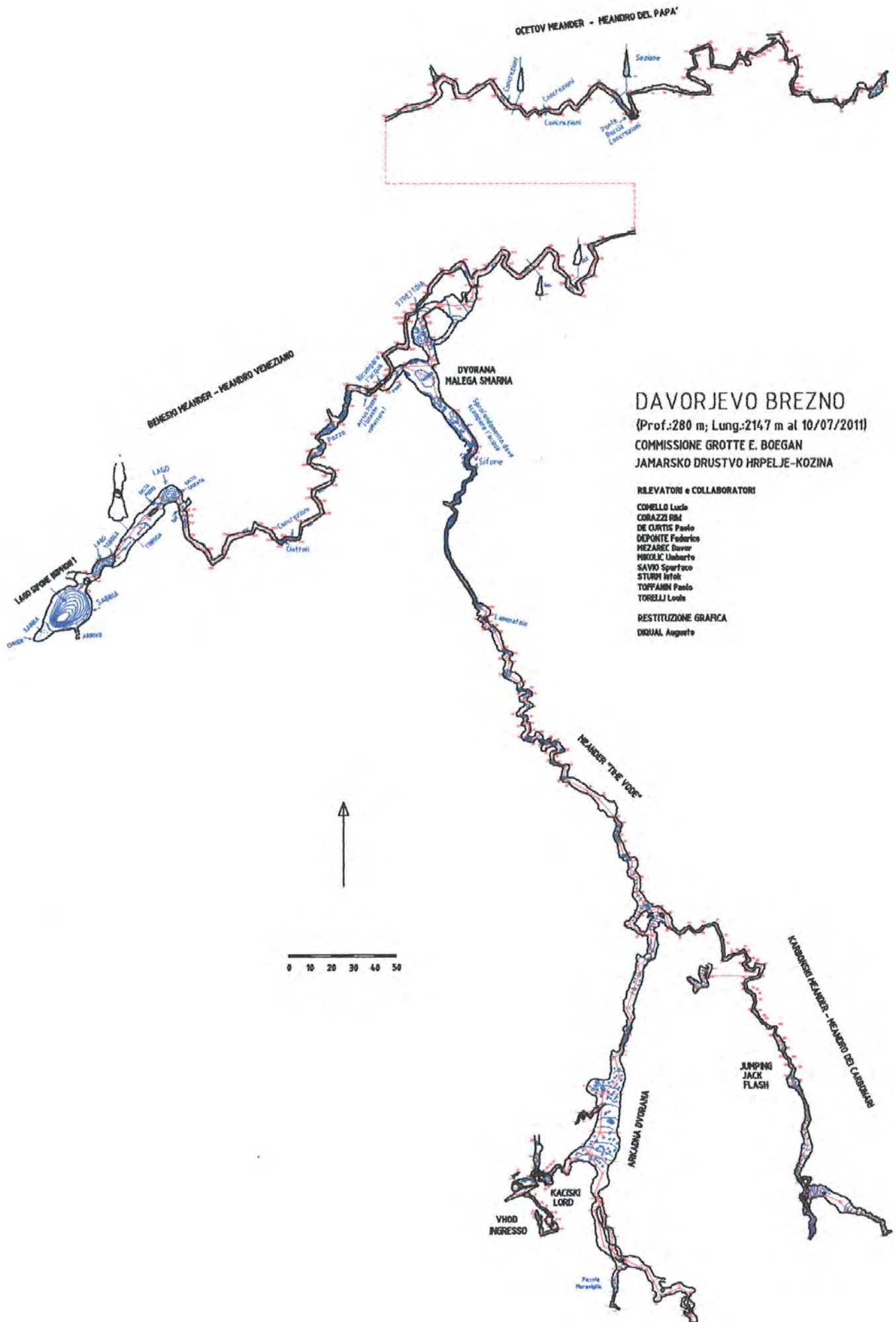
Matej Kržič

Sodelujoča društva v letu 2011: Društvo ljubiteljev Križne jame, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, Jamarski klub Železničar

Udeleženci akcij v letu 2011: DLKJ: Matej Kržič - Kržo, Gašper Modic, Maša Švegelj, Alojz Troha, Boštjan Burger, Ciril Mlinar - Cic, France Kandare - Frenk, Rajmund Sterle; DZRJL: Matija Perne, Mitja Prelovšek - Čot, Primož Jakopin - Klok, Slavko Polak; JKŽ: Matej Mihailovski

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Jaksetič D., 2011. Odkrili nedotaknjena okostja jamskega medveda v zaledju Cerkniškega polja. Delo, 21. 09. 2011, URL: <http://www.delo.si/novice/slovenija/odkrili-nedotaknjena-okostja-jamskega-medveda-v-zaledju-cerkniskega-polja.html>
- Fajdiga B., 2012. Podelitev nagrade Viljema Puticka za leto 2011. Jamar 2012/1, str. 6.

DAVORJEVO BREZNO

(Prof.:280 m; Lung.:2147 m al 10/07/2011)

COMMISSIONE GROTTA E. BOEGAN
JAMARSKO DRUSTVO HRPELJE-KOZINA

RLEVATORI e COLLABORATORI

- COHELLO Lucio
- CORAZZI Rini
- DE CURTIS Paolo
- DEPONTE Federico
- MEZARET Duane
- NIKOLIC Umberto
- SAVIO Sparfaco
- STURM Inok
- TOPFAMN Paolo
- TORRELLI Lucio

RESTITUZIONE GRAFICA

DIGUAL Augusto

Davorjevo brezno

**Jamarsko društvo Hrpelje – Kozina,
Commissione Grotte Eugenio Boegan**

Katastrska številka	10060
Dolžina (2011/2015)	1947 m / 2147 m
Globina (2011/2015)	280 m / 280 m
Nadmorska višina vhoda	510 m

V jami je bilo prej znanih 827 m rovov do globine 192 m, v letu 2011 pa so raziskali 1120 m rovov, dosegli globino 280 m in odkrili podzemni vodni tok.

Nova odkritja se začnejo v Meandru Tihe vode, kjer je bil odkopan nižji prehod, napolnjen s prodrom in širjen manjši sifon hudournika, ki priteka iz starih delov. Odkritje je izredno pomembno ne le iz speleološkega vidika, ampak tudi iz hidrologije, ker v sotočju pod Dvorano Malega Šmarna nov pritok sega v kraški teren, ki se nahaja pod flišnim hribovjem Brkini. Novi deli (kot tudi cela jama) so v podlagi črnega apnenca. Na nekaterih mestih so sledi premoga, po večini tla prekriva mivka, flišnati prodniki in mulj. Aktivni del kljub tekoči vodi krasi siga, povsod pod stropom pa najdemo razkošne skupine heliktitov raznih oblik in velikosti. Spodnji potok priteka iz smeri severovzhoda (Očetov meander) in odteka jugozahodno v Beneški meander, kjer v končni dvorani izgine v večjem sifonskem jezeru dimenzij 30 x 25 m, globokem pa je vsaj 8 m, kar smo

uspeli izmeriti brez potopa. V pritočni smeri prehod prekine velik podor, iz katerega zelo močno piha in priteka voda v nižjih stopnjah, ker se na tem mestu začne meander tudi dvigovati.

Do 2011 je ta jama druga najgloblja jama v občini Hrpelje – Kozina, ker je za ta teren globina 280 m že ekstremna točka ter druga jama, iz katere je možen dostop iz fosilne jame do aktivnega vodnega toka.

Leta 1905 je Ivan Andrej Perko v jami Dimnice prvi dosegel vodni tok na tem območju. Do sedaj kljub veliki konkurenci in intenzivnemu raziskovanju ni še nikomur drugemu uspelo najti česa podobnega, čeprav je minilo že dobrih 100 let.

Davor Mesarec

Sodelujoča društva v letu 2011: Jamarsko društvo Hrpelje – Kozina, Commissione Grotte Eugenio Boegan

Udeleženci akcij v letu 2011: JD Hrpelje – Kozina: Davor Mesarec, Iztok Šturm, Zlatko Miklavec; CGEB: Riccardo Corazzi, Davide Crevatin, Paolo de Curtis, Enrico Merlak, Spartaco Savio, Louis Torelli, Lucio Comello, Adriano Balzarelli, Silvia Campanini

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Mesarec D., 2011. Davorjevo brezno. Jamar 2011/1, str. 20–26.

Jama Sežanske Reke - Jama v Stršinkni dolini
 Orlek
 1990-2011
 Jamarski odsek SPD Trst
 Jamarsko društvo Sežana
 Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Jama v Stršinkni dolini
 Raziskave JD Sežana 2004 -2006

Jama v Stršinkni dolini
 Raziskave JD Sežana 2004 -2006

Jama sežanske Reke

Katastrska številka	10589
Dolžina (2011/2015)	699 m / 807 m
Globina (2011/2015)	340 m / 340 m
Nadmorska višina vhoda	354 m

**Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst,
Jamarsko društvo Sežana,
Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina**

Na Krasu so jamarji odkrili nov dostop do podzemnega toka reke Reke in lažjo pot do Brezna v Stršinkni dolini (katastrska številka 7849).

Reka Reka izvira pod kraškimi masivom Snežnik, prve vode pa zbira že na hrvaški strani. Po 50 km površinskega toka po neprepustni flišni podlagi preide pri Vremah na apnenčasto podlago in prične izgubljati vodo. Reka je pred ponorom v Škocjanske jame oblikovala 4 m dolgo slepo dolino, ki je največja slepa dolina v Sloveniji. Reka, ki je tipičen hudournik, je tudi največja slovenska ponikalnica. Njen povprečni pretok je okrog 9 m³/s, minimalen okrog 0,16 m³/s, maksimalen pretok pa se približa 400 m³/s. Po ponoru v Škocjanskih jamah je njen tok podzemen na približno 30 km. Vode Reke izvirajo v izviri Timave pri Devinu, Timava pa se kot najkrajša italijanska reka po pol kilometra izlije v Jadransko morje.

Podzemni tok Reke je danes dostopen na osmih točkah oziroma jamah, in sicer: Škocjanske jame, Brezno treh generacij, Kačna jama, Jama 1 v Kanjaducah, Jama Sežanske reke, Brezno v Stršinkni dolini, Labodnica in Čudovita jama Lazarja Jerka.

Raziskovanje podzemnega toka Reke je glavni motiv jamarjev na Krasu že več stoletij. Sredi 19. stoletja so se pričele sistematične raziskave

Škocjanskih in drugih jam (Labodnice) predvsem v povezavi z iskanjem virov pitne vode za naraščajoče mesto Trst. Jamarji so do konca 19. stoletja raziskali Škocjanske jame, leta 1841 pa raziskali Labodnico, ki je bila z globino 329 m kar 60 let najgloblja jama na svetu.

Podzemni tok Reke so logaški jamarji odkrili v Kačni jami leta 1972. Naslednje uspešno obdobje pa je bilo od leta 1999 do 2004, ko so bile odkrite kar 4 jame z dostopom do podzemnega toka Reke, in sicer Brezno treh generacij in Čudovita jama Lazarja Jerka leta 1999, Jama 1 v Kanjaducah leta 2003 in Brezno v Stršinkni dolini leta 2004.

Od 17. junija 2010 do 8. aprila 2011 je bilo opravljenih 55 akcij. K temu je potrebno prišteti še 200 preteklih akcij Stojana in Claudia – skupaj torej: 255 akcij, kar pomeni več kot 1000 delovnih ur. Skupno število akcij je 567. V jami je delalo in raziskovalo 21 jamarjev in jamark.

Bogomir Remškar

71

Sodelujoča društva v letu 2011: Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Jamarsko društvo Sežana, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Udeleženci akcij v letu 2011: JO SPD Trst: Claudio Bratos, Stojan Sancin, Dean Zobec; JD Sežana: Sara Bensi, Bonisolo Flamiano, Rosana Cerkenik, Jordan Guštin, Jaka Jakofčič, Jure Jakofčič, Emil Kariž, David Maver, Bogdan Opara, Andrej Peca, Jasmina Rijavec, Zdenka Žitko; JDDR Ajdovščina: Matej Blaško, Klemen Cigoj, Blaž Kodele, Kevin Krečič, Robert Rehar, Bogomir Remškar

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Sancin S., Remškar B., Cerkenik R., 2011. Jama Sežanske Reke, povezana v sistem z breznom v Stršinkni dolini. Jamar 2011/1, str. 17–19.

Dark Tranquility, Sistem Migovec.
Avtor fotografije: Jarvist Frost

Avtorica fotografije: Jana Čarga

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2012

Za leto 2012 sta na razpis prispela 2 dosežka:

- Sistem Migovec, Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club
- Brezno pod žičnico (S-30), Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Najboljši jamarski dosežek leta 2012 je:

- Sistem Migovec, Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club
-

Sistem Migovec

**Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin,
Imperial College Caving Club**

Katastrska številka	6001
Dolžina (2012/2015)	25535 m / 28496 m
Globina (2012/2015)	972 m / 972 m
Nadmorska višina vhoda	1839 m

Na Tolminskem Migovcu je jamarjem uspelo povezati sistem Vrtnarija in sistem Migovec v najdaljši jamski sistem v Sloveniji, dolg 25,5 km in globok 972 m.

Na Tolminskem Migovcu, Jamarski Sekciji Planinskega Društva Tolmin (JS PDT) in Imperial Collage Caving Club (ICCC), končno uspe povezati dva jamska sistema – Migovec in Vrtnarijo v Sistem Migovec. Tako imamo sedaj najdaljši jamski sistem v Sloveniji s skupno dolžino 25,5 km in z višinsko razliko 972 m.

Glavnino podzemlja sestavljajo trije večji jamski sistemi: Primadona, Migovec in Vrtnarija. Migovec tako tudi dobi vzdevek "Votla gora". Jame se po globini spustijo vse do vasi Tolminske Ravne oz. do nadmorske višine približno 912 m.

V zadnjih letih so jamarji poleg vseh ostalih raziskav intenzivno iskali tudi to povezavo. Možnost povezave je bila najbolj verjetna prek Kavkne jame, vendar je bilo najbolj obetavno mesto tudi najožje. V več akcijah so počasi napredovali, vendar povezave ni in ni bilo. Na letošnjem raziskovalnem taboru, z imenom "Sledi vetra", pa so jamarji samo v Vrtnariji skupaj odkrili nad 2,5 km novih delov ter ponovno naleteli na neslutene podzemne lepote. Sreča se je jamarjem končno nasmehnila prav na koncu odprave, ko povezavo nepričakovano odkrijejo na globini 572 m.

Trenutno najdaljša jama v Sloveniji se ne ponaša samo po kilometrih, ampak tudi po lepoti, saj je težko opisati lepoto dvoran, posuto s tisočeriimi kalcitnimi in celo aragonitnimi kristali. Največje presenečenje so tudi stalaktiti, stalagmiti, helektiti in neverjetne blatne formacije ter čudovite freatične galerije, ki se prepletajo kot labirinti in so na delih prekrita z suhim blatom in celo sigo.

Da sta Vrtnarija in Kavkna jama zelo blizu, so jamarji prvič zaznali leta 2007. Po podrobnejšem pregledu v programu Survex je bilo videti, da sta jami oddaljeni le okoli 30 m (± 30 m). Naslednje leto so Kavkno jamo preopremili in podrobneje raziskali. Napredovanje je bilo počasno, saj je jama zelo zahtevna in ozka.

Na drugi strani v jami Vrtnarija so leta 2009 jamarji odločijo taboriti na približno -250 m (Predel Kapitan Kenguru - Metal camp). Kamp je bilo kljub manjši globini zelo smiselno postaviti, saj je pot do tja zelo ozka in utrujajoča. Hkrati pa so si tako podaljšali čas, namenjen raziskovanju. Na tistem mestu je veliko razpotij, brezen in kaminov, tako da je bilo nemogoče poiskati pot do Kavkne jame s tiste strani. Vse, kar je jamarjem uspelo, je bilo povezati ta del jame s spodnjimi deli Vrtnarije. Ključ do povezave je bila torej Kavkna jama.

Številne zimske akcije so bilo opravljene v Kavkni jami z namenom, da se prebijejo skozi ožine. Ves ta trud je jamarje vse do lanskega leta pripeljal le še do 4 m (± 30 m) razlike. Jamarji vedo, da so zelo blizu, ampak jim fizično ni uspelo povezati teh dveh sistemov. Med odpravo so izvedli dve intenzivnejši akciji, da bi povezali Kavkno jamo z Vrtnarijo. Tako sta se istočasno dve ekipi odpravili vsaka v svojo jamo. Rezultat je bila zvočna povezava med tema dvema sistemoma, saj je ekipa v Vrtnariji v predelu Kapitan Kenguru, zelo jasno slišala zvoke kladiva iz Kavkne jame. Upanje za povezavo na tistem mestu je bilo več kot upravičeno, a se jim do konca odprave ni uspelo prebiti skozi ožine v Kavkni jami.

Na zadnji dan odprave se je manjša skupina jamarjev odpravila razopremljat kamp. Med vračanjem jamarjev na površje popolnoma nepričakovano prispe novica o povezavi. Predel, kjer je povezava nastala, je nadaljevanje galerij, odkritih v letu 2010. Na koncu teh galerij je Kraljičina dvorana s kaminom, po katerem smo zaradi blata v prejšnjih odpravah že brezuspešno poskušali plezati.

Na letošnji odpravi smo kamin po treh večjih plezalnih akcijah končno preplezali in zlezli v vodoravni del Mlečna cesta. Na zadnji delovni dan odprave se jamarja odpravita v ta del z namenom nadaljevati po Mlečni cesti. Del, ki sta ga raziskovala, imenovan Sanje za dušo, se na veliko presenečenje obeh poveže z delom Waterloo v Sistemu Migovec, odkrit leta 1998.

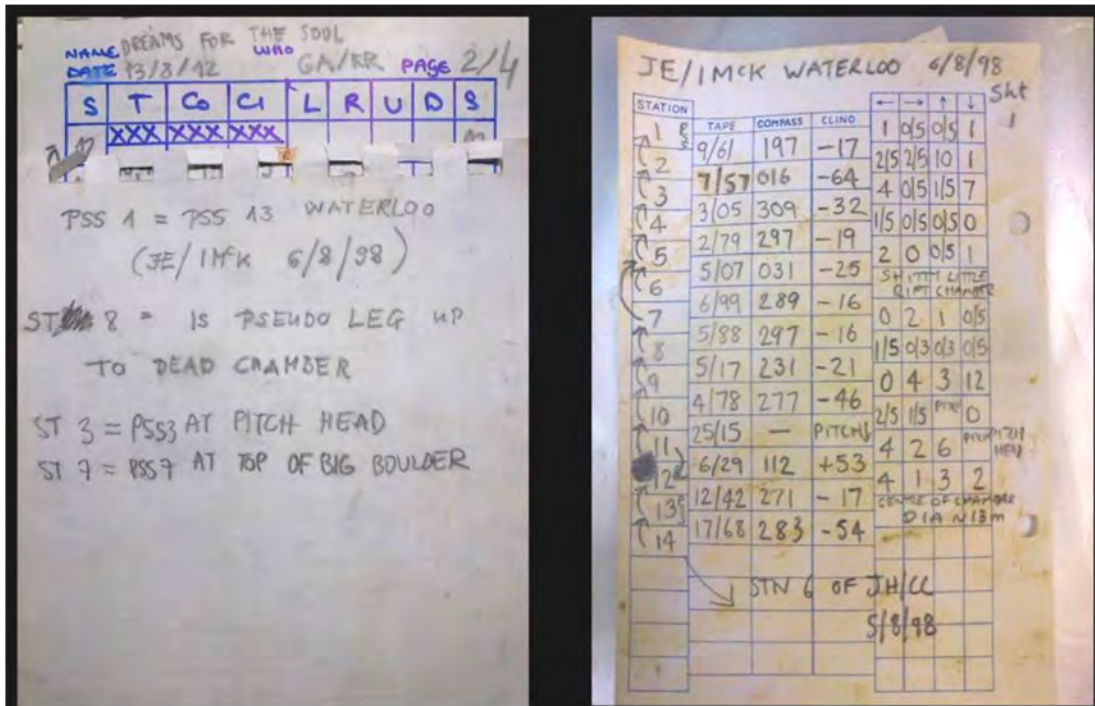
Da je povezava nastala, gre zahvala tem vodoravnim galerijam, ki jim ni videti konca in s katerimi hitro pridobivamo na dolžini. Nihče si ni predstavljal da bo povezava nastala na tem mestu, saj je bilo na začetku odprave do mesta povezave več kot 200 m razlike.

Povezava nastane na globini 572 m, ali drugače povedano: na nadmorski višini 1205 m.

Kaj pa prihodnost? – Še veliko je neodkrita. – Trenuten dosednji skupni seštevek vseh jam Migovca že presega 30 km.

Naj omenim še potencial, ki ga ponuja Sistem Primadona. – Razlika med Sistemom Migovec in Sistemom Primadona je le še za okoli 160 m. Tudi to, kam odteka voda, še vedno ostaja skrivnost – obstajajo pa tri možnosti: reka Zadlaščica, reka Tolminka ali Slap Savica. Zelo koristno bi tudi bilo opraviti podrobne geološke analize. V prihodnosti pa so planirani tudi jamski potopi v najbolj obetavnih sifonih.

Jana Čarga

Na sliki sta kot dokaz povezave jamska zapisnika. Na desni strani iz leta 1998, na levi pa letošnji zapisnik s točkami povezave. Permanent Survey Station (PSS) 1 Sanje za Dušo = PSS 13 Waterloo.

Sodelujoča društva v letu 2012: Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Imperial College Caving Club

Udeleženci akcij v letu 2012: JSPDT: Erik Bončina, Andrej Fratnik, Zdenko Rejec, Karin Rutar, Tjaša Rutar, Nejc Maver, Klemen Čibej, Iztok Možir; ICC: Gergely Ambrus, Mike Foley, Jarvist Frost, Dan Greenwald, James Hooper, Andy Jurd, Clare Tan, Kate Smith, Nikolas Kral, Jonathon Hardman, Myles Denton, Janet Cotter, Dave Wilson, Gregor Mafi, Saber King, Jim Evans, Oliver Myerscough, Rhys Tyers, Thara Supasiti, Clewin Griffith; JSPDT/ICC: Jana Čarga

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Čarga J., 2008. Raziskave "Migovec 2007" od 4. 7. do 12. 8. 2007. Jamar 2008/1, str. 10.
- Rutar S., 2008. Slovensko-angleška jamarska odprava »Migovec 2008«. Jamar 2008/2, str. 10.
- Čekada M., 2008. Jamski sistemi v Sloveniji. Jamar 2008/2, str. 30–33.
- Čarga J., 2009. Brezvezdna noč – raziskave sistema Mig med 25. julijem in 23. avgustom 2009, Jamar 2009/2, str. 4–5.
- Staut M., Klinton I., 2010. Tminska scena. Jamar 2010/1, str. 40–42.
- Čarga J., 2010. Vodna sled, Migovec. Jamar 2010/2, str. 32–33.
- Čarga J., 2012. Sistem Migovec – najdaljša jama v Sloveniji. Jamar 2012/2, str. 19–24.

SISTEM MIGOVEC

Občina Tolmin, Slovenija
Globina 972m, Dolžina 25.5 km

Nafančnost meritev BCRA 4-5B (1994-2012)
Raziskave 1974-2012
Imperial College CC/JS PD Tolmin 2012

M2 Kavkna Jama:
Nadmorska Višina 1861m
Lokacija 540504 / 512393
kat. št.: 4465

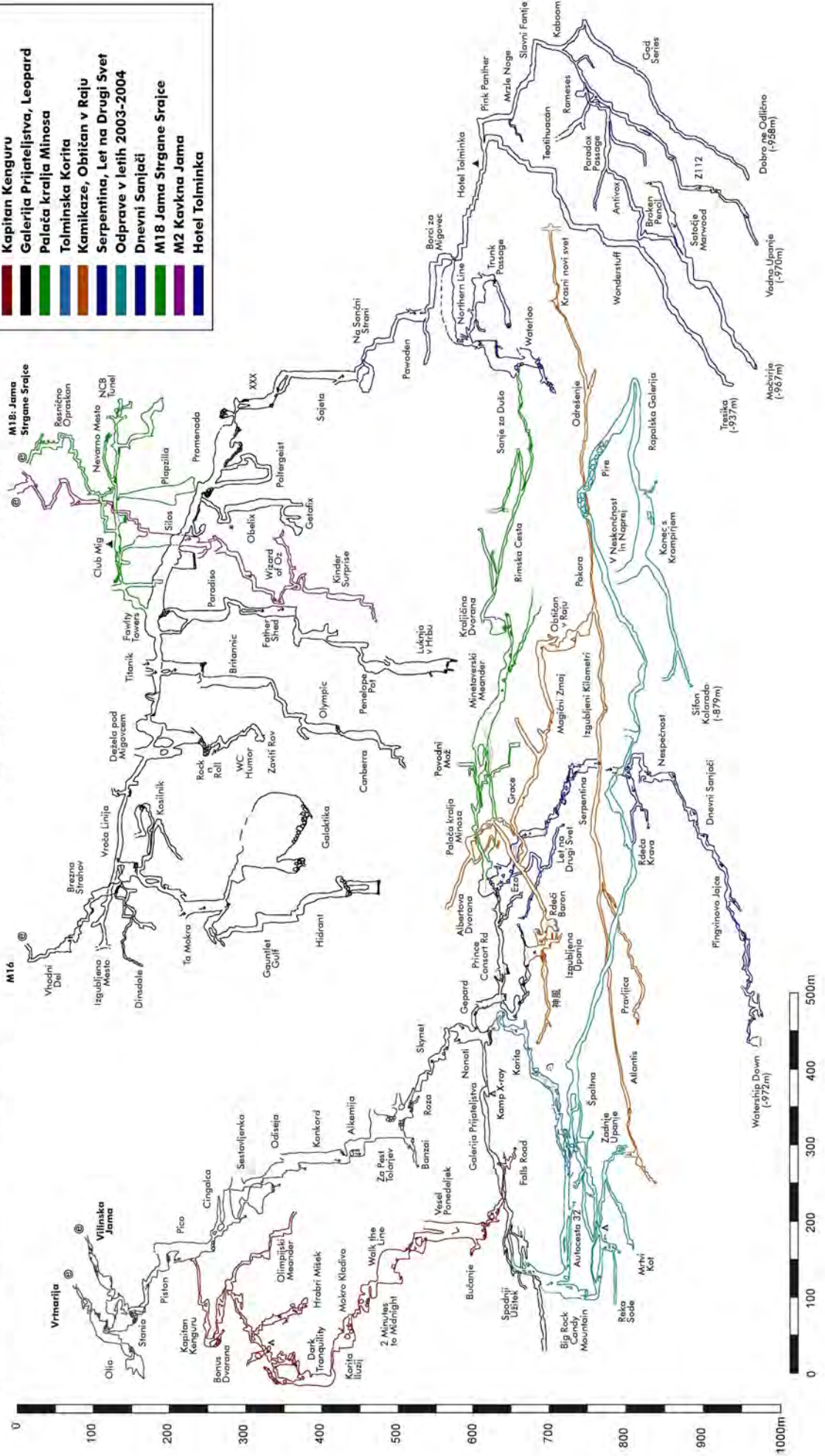
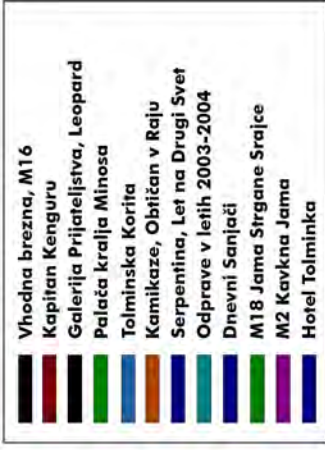
M16:
Nadmorska Višina 1857m
Lokacija 540505 / 512381
kat. št.: 6001

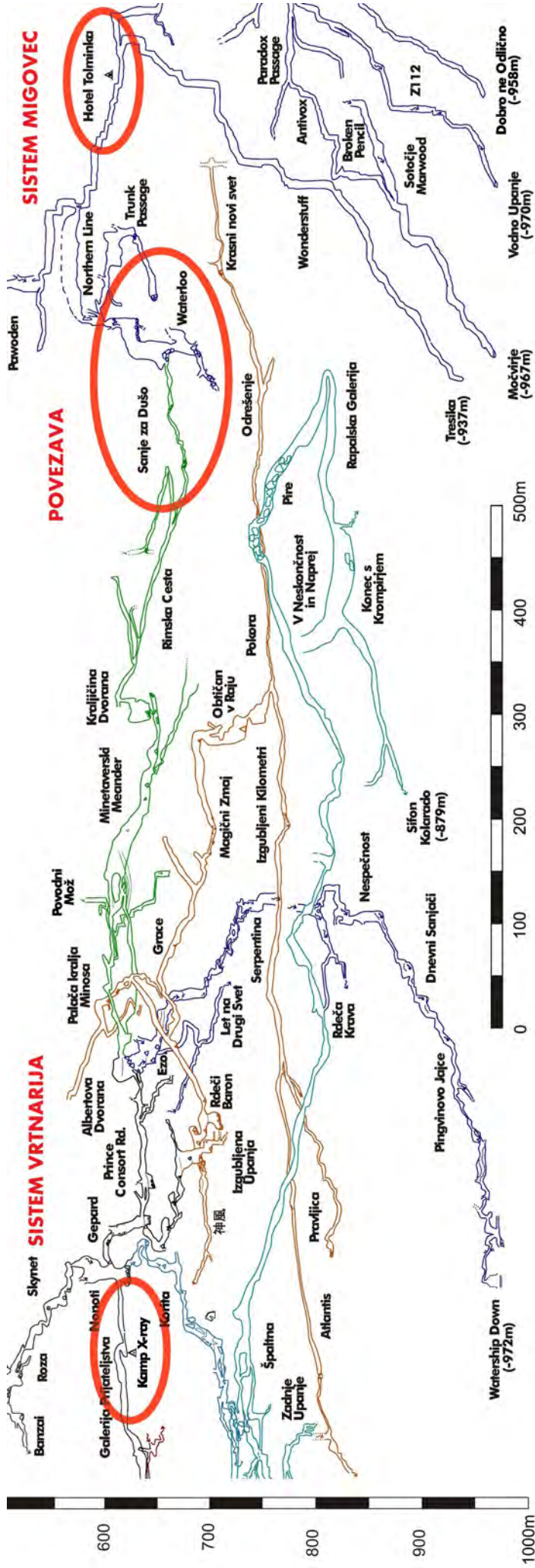
M18 Jama Srgane Srajce:
Nadmorska Višina 1840m
Lokacija 540503 / 512394
kat. št.: 8284

Vrtnarija:
Nadmorska Višina 1794m
Lokacija 540510 / 512398
kat. št.: 8283

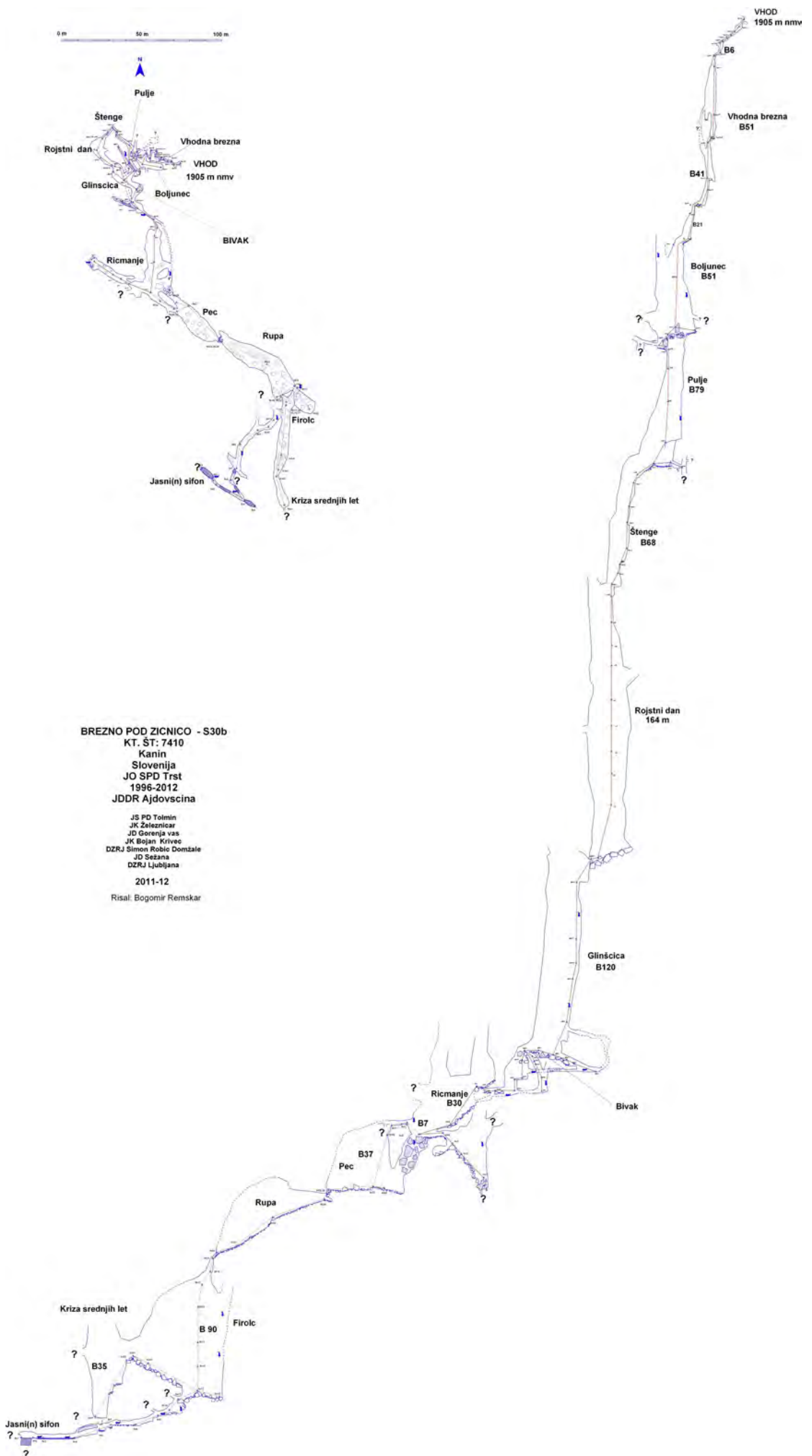
Vilinska Jama:
Nadmorska Višina 1779m
Lokacija 540512 / 512408

IZTEGNJENI PROFIL

0 m 50 m 100 m

BREZNO POD ZICNICO - S30b
 KT. ŠT: 7410
 Kanin
 Slovenija
 JO SPD Trst
 1996-2012
 JDDR Ajdovscina

JS PD Tolmin
 JK Zeleznicar
 JD Gorenja vas
 JK Bojan Krivec
 DZRJ Simon Robic Domžale
 JD Sežana
 DZRJ Ljubljana
 2011-12
 Risal: Bogomir Remskar

VHOD
1905 m nmv

Vhodna brezna
B51

B41

B21

Boljunec
B51

?

Pulje
B79

?

Štenga
B68

Rojstni dan
164 m

Glinščica
B120

Bivak

Ricmanje
B30

B7

B37

Pec

Rupa

Križa srednjih let

Firoc

B 90

B35

Jasni(n) sifon

?

Brezno pod žičnico (S-30)

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Katastrska številka	7410
Dolžina (2012/2015)	1468 m / 1702 m
Globina (2012/2015)	875 m / 869 m
Nadmorska višina vhoda	1905 m

Na Kaninu so jamarji v Breznu pod žičnico prišli 875 m globoko.

JOSPDT-jevski začetek zgodbe

Leta 1996 so člani JOSPD Trst pregledovali teren pod žičnico. Med nosilcema št. 4 in št. 5 so naleteli na majhen zatrpan vhod, iz katerega je močno pihalo, zato so se lotili kopanja. Kmalu se je odprl prehod v ožji prostor, ki se je po dveh metrih močno zožil in prevesil v navpično stopnjo. S kladivom in konico so za silo pretolkli ožino. Sledila je okoli 5 m globoka stopnja, ki je pripeljala v majhno dvoranico, na dnu katere se je odpiral ozek prehod do okoli 2 m globoke stopnje. Dno stopnje je imelo presek okoli 3 x 2 m in se je končalo z neprehodnim meanderčkom, iz katerega je močno pihalo. Ker je vhod v jamo majhen, so lego določili precej pikolovsko. Leta 2007 so se vrnili. Vhod so hitro našli in ugotovili, da še vedno piha. Preverili so lego in slikali vhod.

Poleti 2011 so končno sklenili, da stvar bolje pregledajo. Vrnili so se s potrebno opremo. Kljub pikolovsko določeni legi in neporaščenemu terenu so vhod iskali precej časa. Nato so razširili ožino na vhodu, ki je bila zelo huda. Na drugi odpravi so razširili naslednjo ožino in se lotili meandra, ki so ga obvladali na dveh odpravah. Delo je bilo precej naporno. Odločilna sta bila uporaba motornega vrtalnika in nov bencin z manj umazaniam izpuhom.

Za meandrom je sledila nekaj metrov globoka stopnja, kjer je nova ožina zapirala prehod v brezno, ki so ga ocenili na okoli 50 m. Na naslednji odpravi so ožino prebili, se spustili v brezno in ugotovili, da nadaljevanje zapirata skala in kratka ožina. Skalo so razbili in razširili ožino. Sledi brezno, ki se v stopnjah spušča do večje police. Tu so se ustavili zaradi pomanjkanja opreme. Po metanju kamenja je, glede na odmev, brezno, ki sledi, zelo veliko. Doseženo globino so ocenili na okoli 200 m.

Pri delu v jami in pri raziskovanju sta poleg Claudia Bratosa in Stojana Sancina iz JOSPD Trst sodelovala Matej Blaško iz Ajdovščine, prijatelj Erol Petaros ter neprekosljivi mojster jamarskega filma Primož Jakopin - Klok, ki je delo v jami ovekovečil s filmom.

Stojan Sancin

Wajdovsku nadaljevanje

Pred nekaj leti mi je Claudio povedal, kje približno se brezno nahaja. Šli smo ga iskat, a ga nikakor nismo našli. Ko mi je Claudio letos pokazal fotografije vhoda, mi je bilo takoj jasno, zakaj brezna nismo našli. Iskali smo ga desno od žičnice, brezno pa leži levo, če gledamo na Kanin.

Claudio nam po letošnjem poletju ni dal miru. V e-poštah nas je priganjal: »Pojdite na Kanin pod žičnico, tam vas čaka tisočmetra.« Takim golobom na strehi se res nismo mogli upreti. Drugače ni bilo časa in smo šli v nočno. V torek, 10. 1. 2012, popoldne smo šli z žičnico do D postaje, do jame pa z teptalnikom. Spustili smo se do dna brezna, nad katerim sta se ustavila Matej in Claudio poleti 2011. Globina le-tega je 51 m. Poimenovali smo ga Boljunec. Znašli smo se na podornem dnu. Tri luknje med naloženimi bloki vodijo naprej v novo brezno. Na polovici tega nam je zmanjkalo vrvi. Jamo smo izmerili. Meritve so pokazale globino 259 m. Ven smo prišli v jasno mimo noč z polno luno. Spust do B postaje je bil prav čaroben.

Prepih v jami je izreden. Jamo sem januarja zaprl z OSB ploščo, da je ne bi zasul sneg. Na smučišču sem zbujal kup ugibanj, zakaj je dobro smučati s ploščo na hrbtu.

24. 1. 2012 se je zgodila speleohipnoza. To je edinstveni primer, da neživi objekt, pravzaprav praznina, hipnotizira oz. uroči posameznika ali skupino. V takem stanju zamaknjenosti smo šli popoldne z zadnjo žičnico do D postaje. Upali smo, da nas bo del poti navzdol peljala sedežnica. Žičničar na trosedi sprva sploh ni hotel slišati, da bi nas peljal. Mi smo pa kar stali in ga milo gledali. Nato je mimo priplaval božični duh in žičničar se nas je usmili. Od začetka trosede do jame je le nekaj sto metrov. Pred tem smo še nekaj preopremljali na Vrhu Boljunca. Na Dnu Boljunca smo našli še 4. prehod v 60 m globoko brezno. Robert je našel pritočni meander, ki ga prekine brezno. – To nas še čaka.

Spustili smo se v brezno, kjer nam je zadnjič zmanjkalo vrvi. Brezno je globoko 67 m, vmes je

manjša polica. Brezno smo poimenovali Pulje. Na dnu sta dve nadaljevanji. Prvo je blatna razpoka, ki vodi proti JV. Po nekaj metrih se prevesi v fosilno brezno. Pustili smo ga za drugič. V smeri proti SZ (proti breznu S63) se jama nadaljuje v meander. Ta se hitro prevesi v brezno, po posluhu globoko prek 50 m. Zelo močan prepah glede na dimenzije rova (1,5–2 m širine x 5–7 m višine) vleče v jamo. Zmanjkalo nam je baterije, zato smo na roke nabili še dve pritrđišči in jo odpujsali ven. Nekatere je zjutraj čakala služba. Nove dele smo izmerili. V Ročinju so naju ustavili policisti. Če bi nam dali pihati za speleohol, bi Robert gotovo napihal.

25. 2. 2012 smo od D postaje pešačili, saj se je troseda že ustavila. Zaradi nepredelanega snega je bil dostop s smučišča do jame res zoprn. V eni uri smo bili na dnu Pulj. Sledilo je stopnjasto brezno, ki nas je pripeljalo do globine 350 m. Tu se je odprlo široko in globoko brezno. Spustili smo se okrog 70 m globoko, a dna še nismo videli. Naslednjič bomo morali opremljati čim bolj ob steni, saj sem tokrat obvisel daleč v previsu kjer ni dobro spajati vrvi. Prepah ni bil tako močan kot običajno, mogoče zaradi dokaj visokih temperatur okrog ničle. Jama smo izmerili od vrha še neimenovanega velikega brezna do Pulja. Dolžina je 415 m, globina pa 349 m. Ocenjujemo, da je globina skupaj s še nepregledanim breznom okrog 500 m. Ob spustu do B postaje po južnem snegu sem se počutil kot Indiana Jones v kaki piramidi – nikoli nisi vedel, kam se ti bo udrlo pod nogami. Spomladi žičnica na Kanin ne vozi pa še sneg se tali, zato so raziskave obstale.

Junija pa nas je že kar vleklo proti Bovcu. Iz sobote na nedeljo 16.–17. 6. smo se končno odpravili. V jami smo raziskali 160 m globoko brezno, kjer smo pozimi obviseli. Novo brezno smo poimenovali Rojstni dan. V jami je namreč Nejc dopolnil 31 let. Jama se je nadaljevala z novim breznom – tu smo se spustili okrog 30 m. Pod nami pa je bilo še vsaj 50 m brezna. Jama smo poglobili na okrog 600 m. Spali smo na C postaji in s prvo žičnico šli v dolino. Tam smo srečali Claudia Bratosa in prijatelja, ki sta šla iskat neko dihajočo jamo na Kanin. Upam, da je nista našla, ker imamo že v BPZ dovolj dela.

Naslednja akcija je bila nočni ekspres s petka na soboto 6.–7. 7. V petek popoldne je bilo še vse pod vprašajem zaradi nevihte, ki se je razbesnela nad zahodno Slovenijo, a Milivoj s Kanina nam je povedal, da je huda ura že mimo. Sledila je vožnja, a la Rehar-Schumacher, do Bovca kjer smo ujeli prav tazadnje jajce na Kanin. Vode v jami je bilo preveč, mokri smo bili že

na začetku. Kljub mokroti smo vztrajali (nihče ni hotel biti tista cmera, ki bi prva rekla gremo nazaj). Opremili smo novo brezno, ki smo ga poimenovali Glinščica. Globoko je 120 m. Nadaljevanje je bilo v blatnem rovu, ki se po nekaj metrih prevesi v brezno, kjer se sliši vodo in globino 20 m. Z druge strani pa v Glinščico pride kar močan pritok. Izgleda, da teče v brezno pod blatnim rovom. Na dnu Glinščice smo začeli urejati prostor za bivak. Okrog 10 m nad dnom Glinščice je ovalno okno – izgleda kot freatični rov.

Akcija med kaninskim taborom 1. 8. je bila načrtovana z namenom, da postavimo bivak na dnu Glinščice. S seboj smo imeli padalo, gorilnik, karbidovko, posodo in nekaj hrane za bivak. Tla bivaka smo pokrili z blatom. Padalo ni bilo namenjeno skakanju oz. jadrnanju, ampak je služilo kot šotor. Bivak ima prostora za 5–6 ljudi. Malo nas je zafrkaval gorilnik, ki je imel slabo tesnilo.

Nato smo šli pogledat nadaljevanje. Prvo brezno se je končalo z neprehodno razpoko. Višje pa smo našli vzporedno brezno, ki nas je prek dveh stopenj pripeljalo do meandra. Skozenj smo prilezli do roba širokega in na posluh globokega brezna. Tu smo se obrnili.

Konec avgusta smo bili spet na D postaji, kjer je sledilo polnjenje baterij. Bivak v Glinščici je suh prestal zadnje padavine, kljub vsemu smo ga dodatno pokrili s polivinilom. Težave nam je povzročal že drugi, tokrat ruski, bencinski gorilnik, ki se je ustavil šele, ko je pokuril ves bencin. Bivak se je izkazal kot kontraproduktiven, saj nas je okrog polnoči zvalil na urico dolg dremež. Brezno, ki mi cel avgust ni dalo spati, mi je pripravilo največjo eho-prevaro v jamarski karieri. Na zadnji akciji sem ga ocenil na 70 m ali več. Izkazalo se je da je spodaj poševno pobočje, ki se izteče v podorno dvorano – globina vsega pa je 30 m. Dvorano smo poimenovali v Ricmanje. Iz podorne dvorane vodi več nadaljevanj – prvo je brezno v podoru s padajočo vodo, (tega nismo pregledali). Nekaj metrov visoko v steni Ricmanja se odpira novo brezno (eho globina 50 m +). Mogoče je, da se zadeva poveže z onim breznom v podoru (česar nismo pregledali). V vzhodnem koncu Ricmanja pa se je odpiralo novo brezno s hudim prepahom. Spustili smo se po poševnem pobočju in prišli do podornega dna. S stropa je padal konkreten slap. Voda je odtekala med podornimi bloki. Kam in koliko je široko, nismo pogledali, ker bi bili v hipu mokri. Pustili smo zadevo za res slabe čase. Mogoče je, da prepah prihaja z vrha, kjer smo videli oz. slutili rove. Nove dele smo izmerili

7. 9. 2012 je sledila verjetno zadnja »nočni ekspres« akcija, saj je jama postala pregloboka. Na bivaku smo popravili streho. V novih delih smo opremili brezno, globoko približno 30 m, ki smo ga odkrili na zadnji akciji. Dno tega brezna je dvorana, bolj galerija, podolgovate oblike. Nadaljevanje smo dolgo časa iskali v podoru, vendar smo ga nato našli na zgornjem koncu z majhnim vhomom v 10-metrsko brezno, ki se nadaljuje s fosilno galerijo, dolžine okrog 40 m. Ta galerija je nadaljevanje zgornje dvorane. Na koncu galerije se jama nadaljuje z novim 10-metrskim breznom in dvema oknoma nekaj metrov višje. Možna nadaljevanja smo pustili za naslednjo akcijo. Pri žemarjenju se je 160-metrsko brezno Rojstni dan hudo vleklo, zato mu pravimo tudi Ponedeljek. Novi kratki galeriji smo poimenovali Rupa in Peč.

22. 12. 2012 se je zjutraj na A postaji zbral cvet slovenskega jamarstva. Z delavsko žičnico smo šli na Kanin. Razdelili smo se na dve ekipi. Prva naj bi bila v jami do nedelje, druga pa je planirala raziskovanje do ponedeljka. Prvi del ekipe je šel v jamo takoj, drugi del pa se je še malo sončil na praznem smučišču in pregledoval dihalnike okrog D postaje. Prva BPŽ ekipa je šla do konca raziskanih delov na globini 750 m. Spustili so se skozi podor v 80 m globoko brezno. Na dnu brezna se začneja vodoraven vodni rov. Tu so se ustavili pred jezerom, ker niso imeli škornjev. Druga BPŽ ekipa je del poti šla s teptalcem, kljub temu je bilo gazenje do jame »mukotrpno«, ker smo bili kar precej naloženi (nosili smo: »spalke«, »mašino«, vrv, hrano ...). Nad bivakom smo pregledali okno, ki pripelje do znanih delov. Nato smo kuhali in se ukvarjali z različnimi tipi bencinskih gorilnikov (zmagal je ruski z glasom kot T 34). V poševni galeriji Peč smo srečali

prvo ekipo, ki nas je razveselila z novico o vodnem rovu. Vsi, polni pričakovanja, smo se spustili do vode. 80 m globoko brezno smo poimenovali Firolc (po poškodovanem Mateju, ki ni mogel z nami). V škornjih smo brez težav obšli jezero – tu rov ostro zavije nazaj in nas po 30 m pripelje do sifona. Sifon je globok, voda je kristalno čista. Na drugi strani sifona se vidi nekaj, kar bi lahko bilo nadaljevanje. Do tja bo treba z neoprenom. Sifon smo poimenovali Jasni(n) sifon (po poškodovani Jasni, ki ni mogla z nami). Precej poklapani smo začeli meriti jamo. Ob 23. uri smo bili na bivaku, kjer je prva ekipa že grela spalke. Okrog 1-ih smo zbudili zaspance, ki so morali biti zunaj ob 8. uri za delavsko žičnico. Ob 11. uri šele smo šli znova do vode na -870. Spotoma smo preopremili Firolca in zmetali dol kar nekaj materiala, ker je bilo precej krušljivo. Nato smo pregledali stranski rov, ki se odcepi od vodnega rova. Šli smo navzgor prek podornih skal ter prišli do brezna. Na žalost se brezno 30 m nižje zapre, zato ime Kriza srednjih let. Je pa videti okna visoko zgoraj. Spustili smo se spet do vode in splezali do rova nad jezerom, a nas je pripeljal do znanih delov. Treba bo splezati še 2 m višje, kjer se vidi morebitno nadaljevanje. V vodnem rovu smo pregledali nekaj možnih odcepov, a se večinoma zaprejo. Nepregledana sta ostala dva ovalna pritočna, fosilna blatna rova, ki se precej strmo dvigata. Ob 20. uri smo bili na bivaku in sledila je večerja, potem pa tople spalke in karbidno ogrevani bivak. Okrog 2. uri smo začeli žemariti in okrog 7-ih smo bili zunaj. To je bila prva bolj množična akcija v jami. Verjamem, da ne zadnja. V jami smo podaljšali izmerjenost na: 1468 m poligona, 675 horizontalne dolžine in globino na 875 m.

Bogomir Remškar

Sodelujoča društva v letu 2012: Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Jamarska sekcija Planinskega društva Tolmin, Jamarski klub Železničar, Jamarsko društvo Gorenja vas, Jamarsko društvo Logatec, Jamarski klub Peter Krivec Nova Gorica, Društvo za raziskovanje jam Simon Robič Domžale, Jamarsko društvo Sežana, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana

Udeleženci akcij v letu 2012: JDDR Ajdovščina: Matej Blaško, Robert Rehar, Bogomir Remškar, Nejc Velikonja, Vasja Zaman; JOSPD Trst: Claudio Bratos, Stojan Sancin, Erol Petaros; JSPDT: Andrej Fratnik, Nejc Maver; JKŽ: Miha Staut, Boštjan Vrvišar, Andrej Hliš; JD Gorenja vas: Andrej Kristan - Jokl; DZRJ Simon Robič Domžale: Roald Bruil; JD Logatec: Marko Erker; JK Peter Krivec Nova Gorica: Smiljan Brešan; JD Sežana: Zdenka Žitko, Flamino Bonisolo - Boni; DZRJL: Primož Jakopin - Klok

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Remškar B., 2012. S 30b – Brezno pod žičnico. Jamar 2012/1, str. 18–19.
- Remškar B., 2012. S 30b – Brezno pod žičnico (drugi del). Jamar 2012/2, str. 6–7.
- Remškar B., 2014. Brezno pod Žičnico. Jamar 2014/1, str. 6–7.
- Remškar B., 2015. Lepotca in zver v Breznu pod Žičnico. Jamar 2015/1, str. 13.

Bločica — vodna jama pod Šteberkom.
Avtor fotografije: Matej Zalokar

Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2013

Za leto 2013 sta na razpis prispela 2 dosežka:

- Bločica, Jamarsko društvo Rakek
- Velika ledena jama v Paradani, Jamarsko društvo Logatec

Najboljši jamarski dosežek leta 2013 je:

- Velika ledena jama v Paradani, Jamarsko društvo Logatec

Bločica

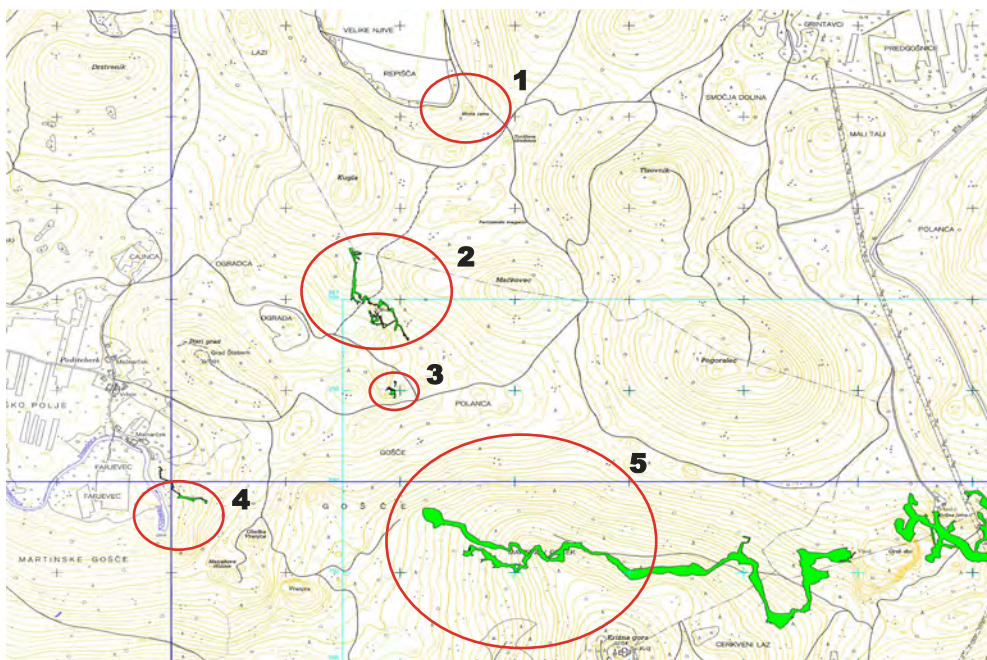
Jamarsko društvo Rakek

Katastrska številka	11000
Dolžina (2013/2015)	833 m / 833 m
Globina (2013/2015)	29 m / 29 m
Nadmorska višina vhoda	608 m

Na Notranjskem sojamarji v jami raziskali 833 m rovvov in odkrili del širših vodnih povezav.

Jama leži v trikotniku med Bločiškimi poljem, Križno jamo in izvirom Šteberka. Vodne povezave niso bile preverjene, zelo verjetno pa je, da gre za jamo, ki prevaja vodo z Bločiškega polja do Mrzle jame (kat. št. 1176) naprej mimo Jame pod Šteberkom (kat. št. 4549) in nato do bližnjega izvira Šteberka.

Proti vzhodu gre nizek rov Kremenatlc, ob visoki vodi je tu slapišče in tudi edina prava ožina v jami. Ožina je zapirač – sifon ob višji vodi. Gre za edini prehodni stranski rov, ki se priključi glavnemu v Kopalnici. Ta rov je na levi prekinjen z udorom, kamor tudi ponika voda, naprej pa se nadaljuje v globok

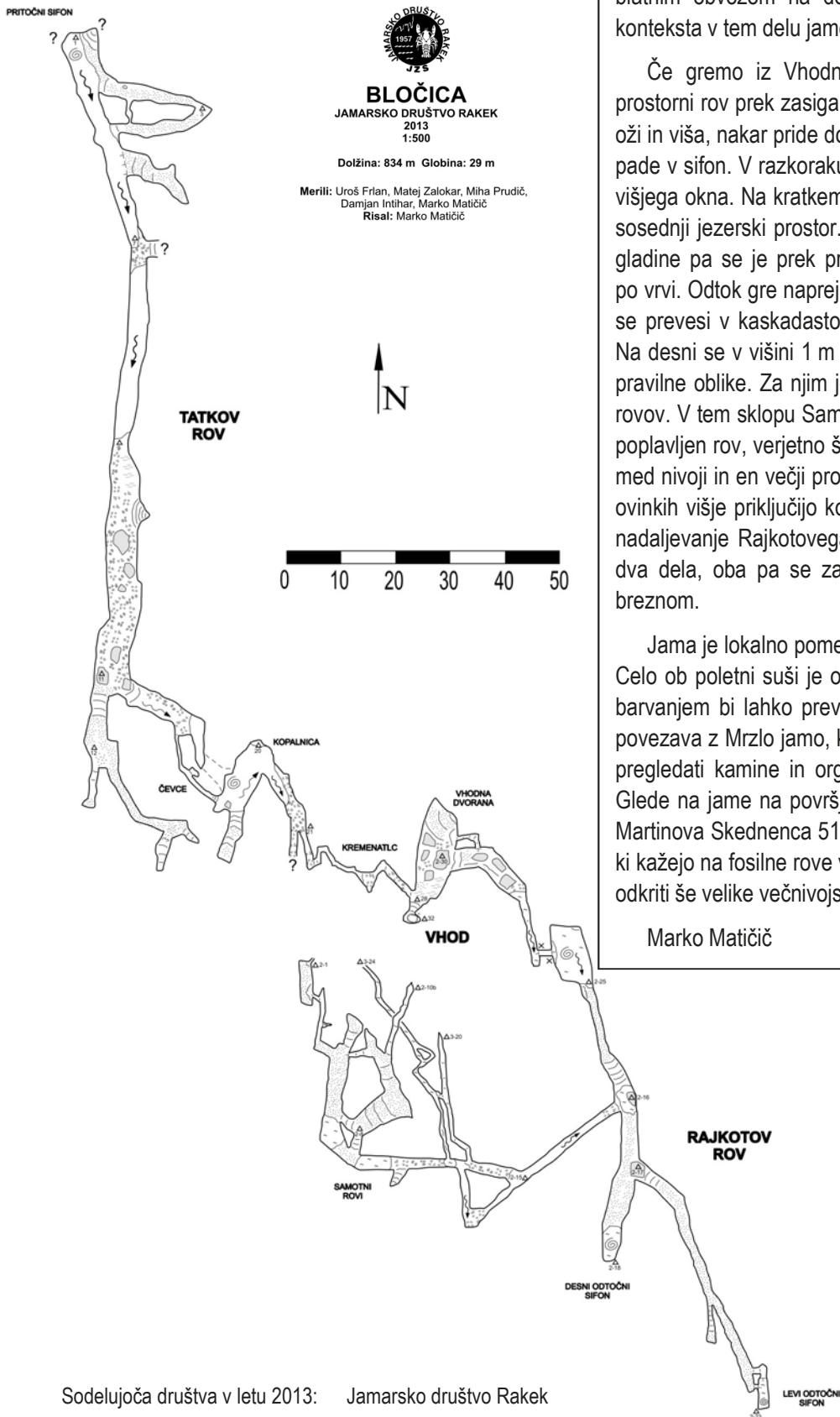
Bločiško polje z Mrzlo jamo (1), jama Bločica (2), Jama pod Šteberkom (3), izvir Šteberka (4) in bližnja velika jama Dihalnica v Grdem dolu (5)
Vir: Franjo Drole

Vhod v jamo je bil najden spomladi 2013. Kmalu je sledila prva akcija. Po vhodni 5 m stopnji je bilo treba na površje s škripcem dvigniti nekaj večjih skal. Za tem se je odprl prehod v vhodno dvorano. Dlje se zaradi visoke vode in slapišča v pasaži ni dalo.

Na naslednji akciji, ki je bila šele poleti, smo prehodili severne dele in nato še južne dele na tretji, zadnji akciji.

V okolici je nekaj manjših, že znanih jam. Teren je poln lukenj in vrtač, vhod pa se odpira v pobočju manjše udornice in je viden že s ceste. V dolinki čez cesto naj bi ob stoletnih vodah bruhalo voda. Majhen vhod je na strmem pobočju. Krajša vhodna stopnja je prosto preplezljiva, vendar je potrebno veliko pazljivosti. Po strmem zasiganem pobočju se pride v Vhodno dvorano. Ta je bolj visoka kot široka, ob robu so: blatna sipina in odcepa proti vzhodu in zahodu.

sifonski tolmun. V enem izmed vogalov lahko izplavamo in splezamo v rov majhnega preseka Čevce. S tem prečimo sifon in pridemo na drugi strani zopet do jezera in vzpenjajočega se rova. Tam moramo čez skalne balvane, ki so že tla velikega Tatkovnega rova. Tatkov rov je zelo prostoren, širine do 8 m in višine večkrat prek 15 m. Južni krak je blatna dežela z nekaj podornimi zaključki na robu. Če si sestavimo večjo sliko udornih zamaškov na koncu rovvov od tukaj in na konceh Samotnih rovvov, vidimo, da gre za obod okrog udornice, ob kateri leži vhod. Če nadaljujemo po Tatkovem rovu, lahko opazimo na tleh zanimivo geologijo. Balvane na tleh mestoma preseka siga, nato pa prečimo serijo plitvih tolmunov in jezer s sprano kamenino rožnate barve na pragovih. Tu gre gotovo za posebnost, ki je še nisem videl. Cel rov daje videz kanjona s spremljajočo polico na vrhu. Do teh polic nismo plezali, ostaja pa dobra možnost višjih stranskih rovvov. Konec je s pritočnim poševnim sifonom in suhim

blatnim obvozom na desni, ki je kar nekako izven konteksta v tem delu jame.

Če gremo iz Vhodne dvorane proti zahodu, se prostorni rov prek zasiganih skalnih skokov postopoma oži in viša, nakar pride do zalite visoke poči. Dno strmo pade v sifon. V razkoraku je mogoče preplezati do 8 m višjega okna. Na kratkem sedlu se lahko razgledamo v sosednji jezerski prostor. Tu se dna jezera ne vidi, do gladine pa se je prek prepadne stopnje treba spustiti po vrvi. Odtok gre naprej v Rajkotov rov. Vodoravni del se prevesi v kaskadasto slapišče in naslednje jezero. Na desni se v višini 1 m priključi cevast spran rov zelo pravilne oblike. Za njim je pravi blodnjak ožjih in širših rovov. V tem sklopu Samotnih rovov je en ozek, na pol poplavljen rov, verjetno še nekaj spregledanih povezav med nivoji in en večji prostor z stranskimi rovi, ki se po ovinkih višje priključijo kot balkon. Bolj perspektivno je nadaljevanje Rajkotovega rova, saj se rov razcepi na dva dela, oba pa se zaključita z globokim sifonskim breznom.

Jama je lokalno pomembna in aktivna čez celo leto. Celo ob poletni suši je ocenjen pretok okrog 0,5 l/s. Z barvanjem bi lahko preverili izvor vode – smiselna je povezava z Mrzlo jamo, ki je ponor. Naslednjič je treba pregledati kamine in organizirati potapljanje v sifone. Glede na jame na površju (Partizanski magacin 1405, Martinova Skednenca 514, Turšičeva Skednenca 579), ki kažejo na fosilne rove velikega preseka – možnost je odkriti še velike večnivojske jame.

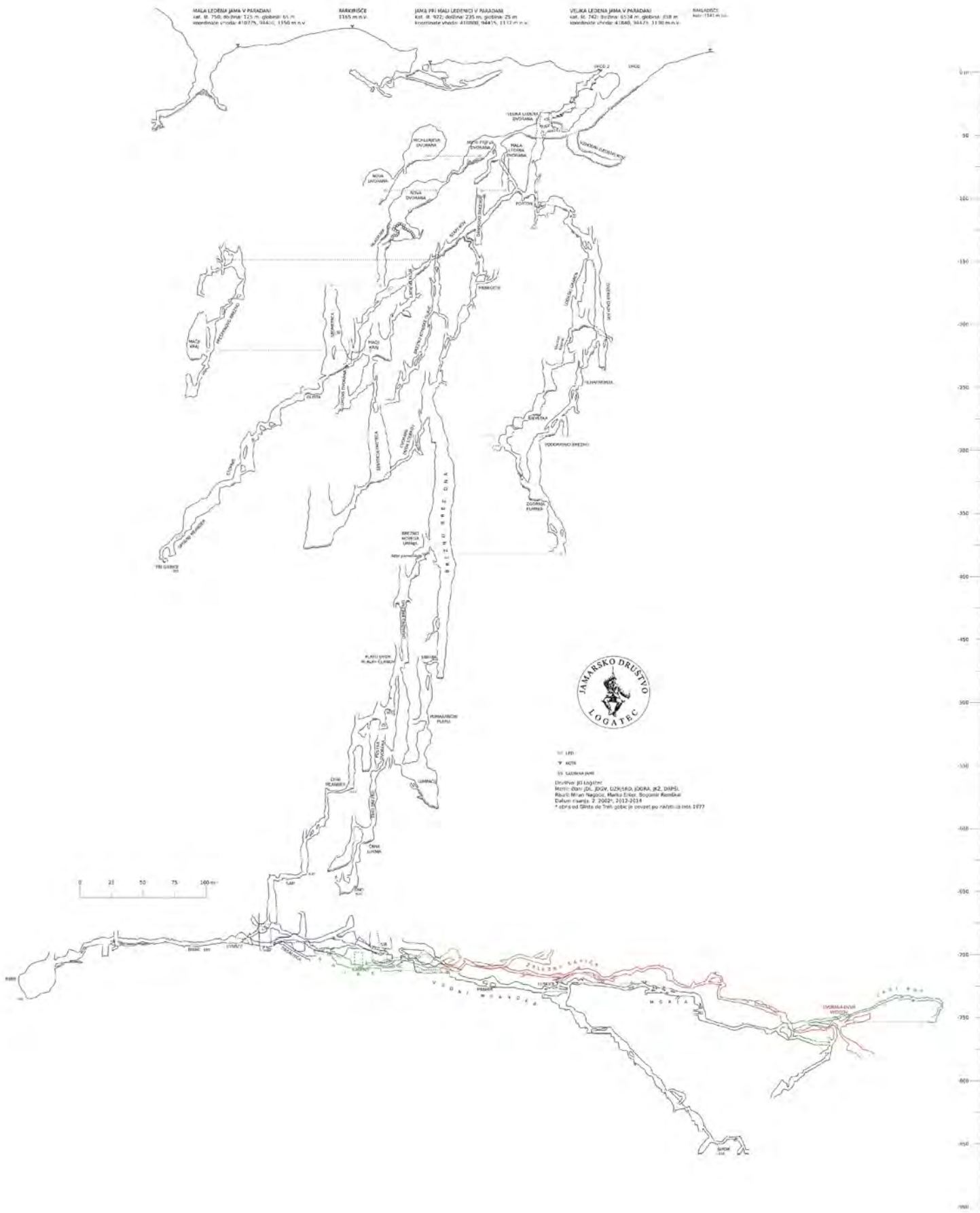
Marko Matičič

Sodelujoča društva v letu 2013: Jamarsko društvo Rakek

Udeleženci akcij v letu 2013 Miha Prudič, Uroš Frlan, Damjan Intihar, Matej Zalokar, Marko Matičič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Matičič M., Zalokar M., 2014. Bločica. Jamar 2014/1, str. 31–33.

MALA LEDENA JAMA V PASADAN
 kat. št. 750, dolžina 125 m, globokost 65 m
 koordinata vstopa: 49°27'N, 14°23' E, 1356 m n.v.

BARČIŠČE
 1315 m n.v.

JAMA VRI MALI LEDENICI V PASADAN
 kat. št. 922, dolžina 235 m, globokost 25 m
 koordinata vstopa: 49°28'N, 14°41' E, 1112 m n.v.

VELIKA LEDENA JAMA V PASADAN
 kat. št. 742, dolžina 5134 m, globokost 618 m
 koordinata vstopa: 49°28'N, 14°25' E, 1130 m n.v.

BARČIŠČE
 kat. št. 1341 m n.v.

100 L
 100 M
 100 S
 100 T
 100 U
 100 V
 100 W
 100 X
 100 Y
 100 Z
 100 AA
 100 AB
 100 AC
 100 AD
 100 AE
 100 AF
 100 AG
 100 AH
 100 AI
 100 AJ
 100 AK
 100 AL
 100 AM
 100 AN
 100 AO
 100 AP
 100 AQ
 100 AR
 100 AS
 100 AT
 100 AU
 100 AV
 100 AW
 100 AX
 100 AY
 100 AZ
 100 BA
 100 BB
 100 BC
 100 BD
 100 BE
 100 BF
 100 BG
 100 BH
 100 BI
 100 BJ
 100 BK
 100 BL
 100 BM
 100 BN
 100 BO
 100 BP
 100 BQ
 100 BR
 100 BS
 100 BT
 100 BU
 100 BV
 100 BW
 100 BX
 100 BY
 100 BZ
 100 CA
 100 CB
 100 CC
 100 CD
 100 CE
 100 CF
 100 CG
 100 CH
 100 CI
 100 CJ
 100 CK
 100 CL
 100 CM
 100 CN
 100 CO
 100 CP
 100 CQ
 100 CR
 100 CS
 100 CT
 100 CU
 100 CV
 100 CW
 100 CX
 100 CY
 100 CZ
 100 DA
 100 DB
 100 DC
 100 DD
 100 DE
 100 DF
 100 DG
 100 DH
 100 DI
 100 DJ
 100 DK
 100 DL
 100 DM
 100 DN
 100 DO
 100 DP
 100 DQ
 100 DR
 100 DS
 100 DT
 100 DU
 100 DV
 100 DW
 100 DX
 100 DY
 100 DZ
 100 EA
 100 EB
 100 EC
 100 ED
 100 EE
 100 EF
 100 EG
 100 EH
 100 EI
 100 EJ
 100 EK
 100 EL
 100 EM
 100 EN
 100 EO
 100 EP
 100 EQ
 100 ER
 100 ES
 100 ET
 100 EU
 100 EV
 100 EW
 100 EX
 100 EY
 100 EZ
 100 FA
 100 FB
 100 FC
 100 FD
 100 FE
 100 FF
 100 FG
 100 FH
 100 FI
 100 FJ
 100 FK
 100 FL
 100 FM
 100 FN
 100 FO
 100 FP
 100 FQ
 100 FR
 100 FS
 100 FT
 100 FU
 100 FV
 100 FW
 100 FX
 100 FY
 100 FZ
 100 GA
 100 GB
 100 GC
 100 GD
 100 GE
 100 GF
 100 GG
 100 GH
 100 GI
 100 GJ
 100 GK
 100 GL
 100 GM
 100 GN
 100 GO
 100 GP
 100 GQ
 100 GR
 100 GS
 100 GT
 100 GU
 100 GV
 100 GW
 100 GX
 100 GY
 100 GZ
 100 HA
 100 HB
 100 HC
 100 HD
 100 HE
 100 HF
 100 HG
 100 HH
 100 HI
 100 HJ
 100 HK
 100 HL
 100 HM
 100 HN
 100 HO
 100 HP
 100 HQ
 100 HR
 100 HS
 100 HT
 100 HU
 100 HV
 100 HW
 100 HX
 100 HY
 100 HZ
 100 IA
 100 IB
 100 IC
 100 ID
 100 IE
 100 IF
 100 IG
 100 IH
 100 II
 100 IJ
 100 IK
 100 IL
 100 IM
 100 IN
 100 IO
 100 IP
 100 IQ
 100 IR
 100 IS
 100 IT
 100 IU
 100 IV
 100 IW
 100 IX
 100 IY
 100 IZ
 100 JA
 100 JB
 100 JC
 100 JD
 100 JE
 100 JF
 100 JG
 100 JH
 100 JI
 100 JJ
 100 JK
 100 JL
 100 JM
 100 JN
 100 JO
 100 JP
 100 JQ
 100 JR
 100 JS
 100 JT
 100 JU
 100 JV
 100 JW
 100 JX
 100 JY
 100 JZ
 100 KA
 100 KB
 100 KC
 100 KD
 100 KE
 100 KF
 100 KG
 100 KH
 100 KI
 100 KJ
 100 KK
 100 KL
 100 KM
 100 KN
 100 KO
 100 KP
 100 KQ
 100 KR
 100 KS
 100 KT
 100 KU
 100 KV
 100 KW
 100 KX
 100 KY
 100 KZ
 100 LA
 100 LB
 100 LC
 100 LD
 100 LE
 100 LF
 100 LG
 100 LH
 100 LI
 100 LJ
 100 LK
 100 LL
 100 LM
 100 LN
 100 LO
 100 LP
 100 LQ
 100 LR
 100 LS
 100 LT
 100 LU
 100 LV
 100 LW
 100 LX
 100 LY
 100 LZ
 100 MA
 100 MB
 100 MC
 100 MD
 100 ME
 100 MF
 100 MG
 100 MH
 100 MI
 100 MJ
 100 MK
 100 ML
 100 MM
 100 MN
 100 MO
 100 MP
 100 MQ
 100 MR
 100 MS
 100 MT
 100 MU
 100 MV
 100 MW
 100 MX
 100 MY
 100 MZ
 100 NA
 100 NB
 100 NC
 100 ND
 100 NE
 100 NF
 100 NG
 100 NH
 100 NI
 100 NJ
 100 NK
 100 NL
 100 NM
 100 NO
 100 NP
 100 NQ
 100 NR
 100 NS
 100 NT
 100 NU
 100 NV
 100 NW
 100 NX
 100 NY
 100 NZ
 100 OA
 100 OB
 100 OC
 100 OD
 100 OE
 100 OF
 100 OG
 100 OH
 100 OI
 100 OJ
 100 OK
 100 OL
 100 OM
 100 ON
 100 OO
 100 OP
 100 OQ
 100 OR
 100 OS
 100 OT
 100 OU
 100 OV
 100 OW
 100 OX
 100 OY
 100 OZ
 100 PA
 100 PB
 100 PC
 100 PD
 100 PE
 100 PF
 100 PG
 100 PH
 100 PI
 100 PJ
 100 PK
 100 PL
 100 PM
 100 PN
 100 PO
 100 PP
 100 PQ
 100 PR
 100 PS
 100 PT
 100 PU
 100 PV
 100 PW
 100 PX
 100 PY
 100 PZ
 100 QA
 100 QB
 100 QC
 100 QD
 100 QE
 100 QF
 100 QG
 100 QH
 100 QI
 100 QJ
 100 QK
 100 QL
 100 QM
 100 QN
 100 QO
 100 QP
 100 QQ
 100 QR
 100 QS
 100 QT
 100 QU
 100 QV
 100 QW
 100 QX
 100 QY
 100 QZ
 100 RA
 100 RB
 100 RC
 100 RD
 100 RE
 100 RF
 100 RG
 100 RH
 100 RI
 100 RJ
 100 RK
 100 RL
 100 RM
 100 RN
 100 RO
 100 RP
 100 RQ
 100 RR
 100 RS
 100 RT
 100 RU
 100 RV
 100 RW
 100 RX
 100 RY
 100 RZ
 100 SA
 100 SB
 100 SC
 100 SD
 100 SE
 100 SF
 100 SG
 100 SH
 100 SI
 100 SJ
 100 SK
 100 SL
 100 SM
 100 SN
 100 SO
 100 SP
 100 SQ
 100 SR
 100 SS
 100 ST
 100 SU
 100 SV
 100 SW
 100 SX
 100 SY
 100 SZ
 100 TA
 100 TB
 100 TC
 100 TD
 100 TE
 100 TF
 100 TG
 100 TH
 100 TI
 100 TJ
 100 TK
 100 TL
 100 TM
 100 TN
 100 TO
 100 TP
 100 TQ
 100 TR
 100 TS
 100 TT
 100 TU
 100 TV
 100 TW
 100 TX
 100 TY
 100 TZ
 100 UA
 100 UB
 100 UC
 100 UD
 100 UE
 100 UF
 100 UG
 100 UH
 100 UI
 100 UJ
 100 UK
 100 UL
 100 UM
 100 UN
 100 UO
 100 UP
 100 UQ
 100 UR
 100 US
 100 UT
 100 UY
 100 UZ
 100 VA
 100 VB
 100 VC
 100 VD
 100 VE
 100 VF
 100 VG
 100 VH
 100 VI
 100 VJ
 100 VK
 100 VL
 100 VM
 100 VN
 100 VO
 100 VP
 100 VQ
 100 VR
 100 VS
 100 VT
 100 VU
 100 VV
 100 VW
 100 VX
 100 VY
 100 VZ
 100 WA
 100 WB
 100 WC
 100 WD
 100 WE
 100 WF
 100 WG
 100 WH
 100 WI
 100 WJ
 100 WK
 100 WL
 100 WM
 100 WN
 100 WO
 100 WP
 100 WQ
 100 WR
 100 WS
 100 WT
 100 WY
 100 WZ
 100 XA
 100 XB
 100 XC
 100 XD
 100 XE
 100 XF
 100 XG
 100 XH
 100 XI
 100 XJ
 100 XK
 100 XL
 100 XM
 100 XN
 100 XO
 100 XP
 100 XQ
 100 XR
 100 XS
 100 XT
 100 XU
 100 XV
 100 XW
 100 XX
 100 XY
 100 XZ
 100 YA
 100 YB
 100 YC
 100 YD
 100 YE
 100 YF
 100 YG
 100 YH
 100 YI
 100 YJ
 100 YK
 100 YL
 100 YM
 100 YN
 100 YO
 100 YP
 100 YQ
 100 YR
 100 YS
 100 YT
 100 YU
 100 YV
 100 YW
 100 YX
 100 YZ
 100 ZA
 100 ZB
 100 ZC
 100 ZD
 100 ZE
 100 ZF
 100 ZG
 100 ZH
 100 ZI
 100 ZJ
 100 ZK
 100 ZL
 100 ZM
 100 ZN
 100 ZO
 100 ZP
 100 ZQ
 100 ZR
 100 ZS
 100 ZT
 100 ZU
 100 ZV
 100 ZW
 100 ZX
 100 ZY
 100 ZZ

Velika ledena jama v Paradani

Jamarsko društvo Logatec

Katastrska številka	742
Dolžina (2013/2015)	6534 m / 7103 m
Globina (2013/2015)	858 m / 858 m
Nadmorska višina vhoda	1135 m

Na Trnovskem gozdu so jamarji raziskali 2300 m rovov, od tega 2374 m rovov v spodnjih delih pri 221 m višinske razlike ter jamo poglobili za 221 m.

V Veliki ledeni jami v Paradani (katastrska številka 742) v Trnovskem gozdu člani JD Logatec (JDL) raziskujemo že od leta 1977. Že v prvih 2 letih svojih raziskav smo jamo raziskali do globine 385 m (pred tem je bila izmerjena na 120 m), do leta 1998 pa do globine 650 m. Do leta 2004 je imela jama že 4090 m rovov. Pred tremi leti je JDL v sodelovanju z jamarji iz še nekaterih jamarskih društev iz Slovenije (JD Gorenja vas, DZRJ Simon Robič Domžale, JKŽ, DZRJ Luka Čeč Postojna) obudilo raziskovanje v enem od bolj perspektivnih delov jame (v meandru Sam) in leta 2012 smo dobili prehod v nove rove.

Istega leta smo odkrili tudi novi vhod v jamo, ki nas je pripeljal do stropa Velike ledene dvorane. Za resno raziskovanje in meritve novih rovov na dnu je na koncu zmanjkalo časa. To delo smo zato nadaljevali v letu 2013, ko so se nam, poleg prej omenjenih, na akcijah pridružili tudi člani JDDR Ajdovščina in DRP Škofja Loka.

V raziskovalnih akcijah v letu 2013 smo raziskovali in dokumentirali pretežno vodoravne rove, najpogosteje širše in višje od 2 m, dvorane premera in višine tudi do cca. 30 m, po katerih za prehod le redko potrebujemo plezalno opremo. Ti rovi imajo precejšnje število odceпов in v več etažah tvorijo povezane labirinte. Trenutno manj obetavni so rovi proti zahodu, bolj pa severni in jugo-vzhodni rovi. – Prvi nam postreže z eno od večjih dvoran v jami, v severnem se nahaja eno od prostornejših brezen v spodnjih delih. JV rovi obsegajo tisti, prej omenjeni, večetažni labirint, vodne dele z aktivnim vodnim tokom in nekaj, kar na najgloblji, do sedaj raziskani, točki jame izgleda kot sifon.

Namerili smo prek 2,5 km poligona, od tega 2374 m rovov, 221 m višinske razlike. Meritev jame je bila s tem podaljšana na 6534 m in poglobljena na 858 m. Paradana je tako še utrdila svoj dolžinski primat v Trnovskem gozdu, močno pa se je približala tudi globini tamkajšnje najgloblje jame.

Marko Erker

Sodelujoča društva v letu 2013: Jamarsko društvo Logatec, Jamarsko društvo Gorenja vas, Društvo za raziskovanje jam Simon Robič Domžale, Jamarski klub Železničar, Društvo za raziskovanje jam Luka Čeč Postojna, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Društvo za raziskovanje podzemlja Škofja Loka

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Erker M., 2012. Nove raziskave v Veliki ledeni jami v Paradani. Jamar 2012/2, str. 5.
- Erker M., 2014. Nova odkritja v Paradani. Jamar 2014/1, str. 21–24.

Prekova jama, 2014.
Avtor fotografije: Simon Primožič

Avtor fotografije: Uroš Kunaver

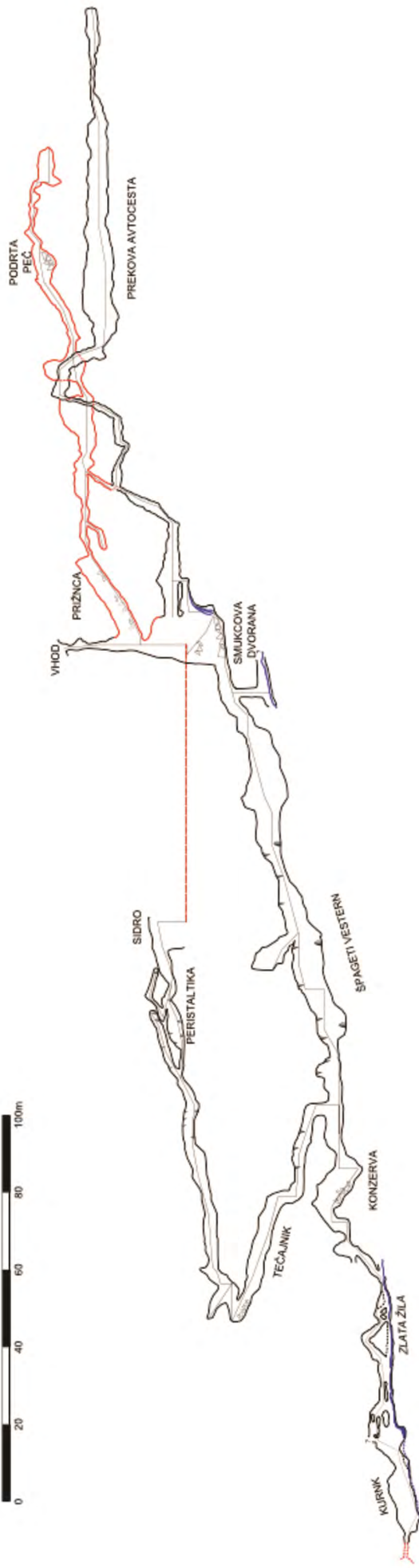
Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2014

Za leto 2014 so na razpis prispeli 3 dosežki:

- Prekova jama, Jamarsko društvo Gorenja vas
- Jama nad Dolinskim jarkom, Jamarski klub Brežice
- Macola (Huevos-Jarak), Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Najboljši jamarski dosežek leta 2014 je:

- Prekova jama, Jamarsko društvo Gorenja vas

Katastrska št.:	Ime jame:	Prekova jama	
Merilo:	Kristan, Maček, Jelovčan, Lazar, Erker, Kavčič		
Risali:	Datum ekskurzije: 22.1.2013		
Organizacija:	Datum načrta:		4.1.2015
	Merilo:		Natančnost:
Številka zapisa:	1:1500		III stopnja
	Oznaka dokumenta (zpojni kataster)		

Prekova jama

Jamarsko društvo Gorenja vas

Katastrska številka	11262
Dolžina (2014/2015)	830 m / 1028 m
Globina (2014/2015)	100 m / 100 m
Nadmorska višina vhoda	607 m

Jamarji so na Žirovskem raziskali 1 km dolg skozenj z aktivnim vodnim tokom in kapniškim okrasjem.

Začetek te zgodbe se prične z Martinom iz Izgorij (na pol poti Rovte - Žiri, desno dva kilometra v hrib), ki je pokazal majhno luknjo blizu njegove hiše – omenjal je tudi, da se spodaj sliši voda in da kamen dolgo časa leti. S Kavčičem sva takoj zagrabila priložnost in se odpravila pogledat, kaj bo dobrega. Zunaj sva naredila dvojno varovanje in se spustila v brezno globine 50 m. Na dnu je dvorana velikosti 25 x 10 m z nekajmetrskim slapom. Po 30 m meandra sva akcijo zaključila zaradi ožine. Jamo smo poimenovali po kmetiji Pr` Preku, pod katero je vhod.

Sledila je čistilna akcija, saj je bilo v breznu mnogo raznega, že razgrajenega, klavniškega materiala in veliko pločevink. Smeti se je nabralo za 5 transportnih vreč.

Najprej smo prekopali prvo ožino in po 10-ih minutah nadaljevali po lepo zasiganem meandru s špageti – poimenovali smo ga Špageti vestern. Sledila je 5-metrška stopnja in nato nadaljevanje vodnega meandra z dvema manjšima dvoranama. Kmalu se nam je ustavilo pri 5-metrškem spustu v podorno dvoranico (Konzerva). Kasneje smo začeli raziskovati zgornje dele in samo dvorano, iz katere vodijo štirje meandri.

Okno nad slapom sva preplezala z Jerebom. V smeri pritoka smo nadaljevali: Kavčič, Lazar in Kristan. Nezahteven rov se konča s pravokotnim zidom apnenca, iz katerega priteka voda. Pri povratku smo rov izmerili in namerili 200 m. Pretok smo ocenili na 5 l/s, ob močnem deževju pa se poviša do 15 l/s.

Drugi rov smo opazili pri povratku iz dvorane. V naslednji akciji smo ga dosegli s pomočjo doma zvarjenega sidra. Nadaljevali smo naprej in prišli do blatne ožine (Peristaltika), opremili še eno stopnjo in nadaljevanje prepustili tečajnikom (zato se ta del jame imenuje Tečajnik), ki so rov povezali z glavnim vodnim meandrom, oba se združita pred Konzervo.

Poševna podorna polica (Prižnica) je bila preplezana zaradi »firbca«, izkazala pa se je za težje dostopno, kot sva z Mačkom pričakovala. Ker je bila kamnina mehka, je bilo težko pritrditi sidrišča. Železne palice, debeline 1 cm in dolžine 40 cm, so se močno izkazale. Po 300 m neaktivnega meandra in manjših dvoranic sva prišla do zanimive dvorane (10 x 10 m), kjer so se plasti laporja, debeline od 0,3–1,2 m, zrušile. Ta del jame sva poimenovala Podrta peč. Nazaj grede sva novoodkrite dele izmerila ter raziskala še 15-metrško brezno, ki se združuje s spodnjim vodnim rovom.

Do jeseni 2014 smo bili prepričani da se jama zaključi. V akciji, ko se je jamo poslikalo, pa se je pod dvorano Konzerva našlo nadaljevanje vodnega meandra (Zlata žila), s katerim se je jamo poglobilo na več kot 100 m in doseglo prek 1000 m poligona. Sledili sta še dve akciji. V prvi nas je razveselil Božič, ki je dobil prehod v dvorano. V prehodu smo našli kurje jajce in še nekaj kosti, dvorano smo poimenovali Kurnik. Na naše veselje smo v Kurniku slišali hrup avtomobilov, in tako sklepali, da smo blizu glavne ceste, ki se nahaja 100 m nižje od vhoda. Decembra smo opremljeni z lavinsko žolno in ekipo zunaj znova »napadli«. V načrtu še ni bilo dodanih meritev Zlate žile in Kurnika, zato si nismo predstavljali, koliko metrov nam manjka, da ugledamo sonce. Z Erkerjem sva bila v dvorani, ko sva v krajši ožini na koncu dvorane zaslišala vpitje Mačka in Lazarja, žolna je pokazala slabih 5 m. O tem, da jama vleče vase prepah pa sva se prepričala, ko sta imela zunaj čik pavzo. Pri povratku sva izmerila 90 m poligona Zlate žile in razopremila vhodno brezno. Med tem je bilo z zunanje strani odkopanih 1 m³ skal in peska. Ker je bil rov preozek za prehod, je decembra sledilo še 6 akcij, s katerimi smo dvorano Kurnik povezali z zunanjim svetom.

Damjan Maček, Andrej Kristan

Sodelujoča društva v letu 2014: Jamarsko društvo Gorenja vas, Jamarsko društvo Logatec, Društvo za raziskovanje jam Simon Robič Domžale

Udeleženci akcij v letu 2014: Andrej Kristan, Martin Lazar, Damjan Maček, Luka Jelovčan, Marko Kavčič, Bojan Jereb, Matjaž Maček, Marko Erker, Matjaž Božič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Kristan A., 2015. Prekova jama. Jamar 2015/1, str. 6.

JAMA NAD DOLINSKIM JARKOM (kat. št. 1376)

Ponikve, Gorjanci

X = 45°51'03.4"

Y = 15°38'42.4"

n.m.v. = 292,7 m

Dolžina: 1725,7 m

Višinska razlika: 45,9 m

Risali:

Kolman Tommy, Požgaj Mitja, Rašič Iljija, Rubinič Tomica, Tičar Jure, Tomaškovič Domagoj

Merili:

Bašič Marko, Čirke Kruno, Gušić Tomislav, Kirin Alen, Kolman Tommy, Nekić Ljiljana, Ogorevc Nika, Olovec Andrej, Orešar Aleš, Požgaj Mitja, Pleše Domagoj, Rašič Iljija, Tičar Jure, Vranekovič Davorin, Zakšek Roman, Živković Ivana

Raziskovalci:

Jamarski klub Brežice in Speleološki klub Samobor

Načrt sestavil in izrisal:

Jure Tičar

Datum izdelave načrta:

09. 04. 2014

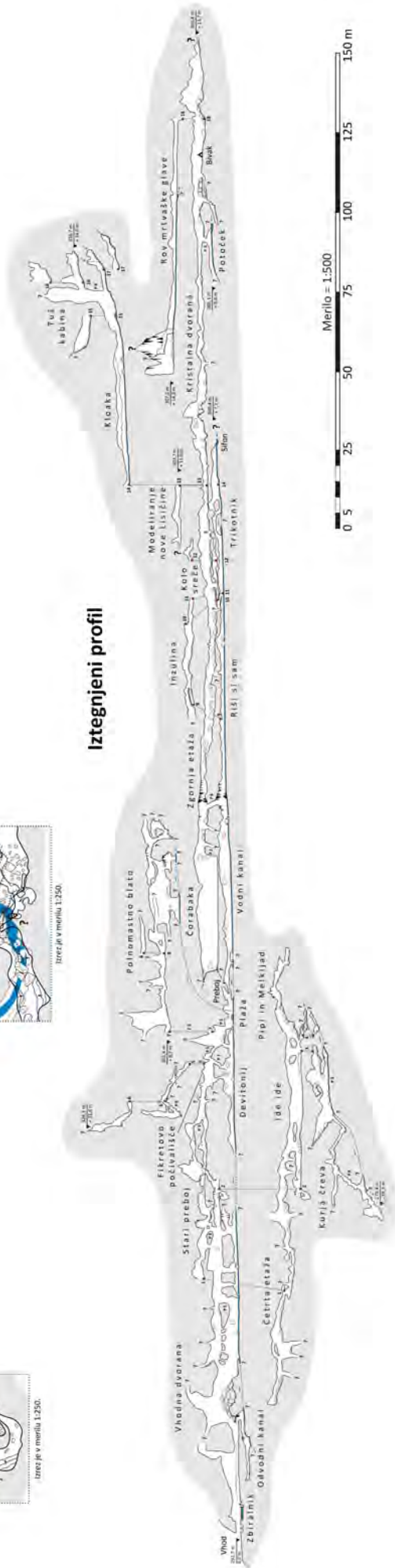

Izrež je v merilu 1:250.

Izrež je v merilu 1:250.

Iztegnjeni profil

Merilo = 1:500

Jama nad Dolinskim jarkom (Lisična)

Katastrska številka	1376
Dolžina (2014/2015)	1726 m / 1726 m
Globina (2014/2015)	293 m / 293 m
Nadmorska višina vhoda	293 m

Jamarski klub Brežice

Na Gorjancih jamarji odkrijejo nove dele v že znani vodni jami. Posebnost jame so kristali sadre in fosilni zob morskega psa.

Prve znane speleološke raziskave v Jami nad Dolinskim jarkom (op. p. v nadaljevanju Lisičina) so potekale že v letu 1978, ko je bil s strani Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU izdelan prvi jamski načrt v dolžini 65 m. V preteklosti je bil vhodni del jame sicer antropogeno spremenjen, saj so v letu 1937 v njem izdelali vodovodni sistem za potrebe vodne oskrbe naselja Velika Dolina. V novejšem obdobju so bile prve resne raziskave evidentirane že v letu 2004, ko so samoborski jamarji raziskali večji del t. i. »starih delov Lisičine«. Vse od tedaj so se v jami izvajale redne raziskave in napredovanja. V začetku leta 2008 pa je raziskovalec uspel preboj in odkritje t. i. »novih delov Lisičine«. Raziskave so potekale v izjemno zahtevnih pogojih, saj je večji del jame močno zablaten ter ozek, v spodnjih etažah pa je prisoten tudi vodni tok. Vse do začetka leta 2014 so se v jami vrstila številna nova odkritja, obenem pa je potekalo sistematično risanje jamskega načrta, ki je bil v preteklem letu tudi zaključen.

Lisičina se je izoblikovala na manjši kraški planoti na skrajnem vzhodnem robu Gorjancev v okolici naselja Velika Dolina, kjer se prepletata kraško in fluvialno površje. Vhod v jama se nahaja pod naseljem Ponikve na južnem pobočju Koričanskega jarka. Osnovne morfološke poteze predstavlja razvitost jamskega sistema v etažah. Do sedaj so bili odkriti in prepoznani štiri različni nivoji razvoja Lisičine, pri čemer so višje etaže v dnu praviloma zapolnjene s sedimentom, nižje etaže pa so izoblikovane v meandrih, v katerih lahko večinoma sledimo vodnemu toku. Ključnega pomena za razvoj Lisičine je bil stik med plastmi srednjemiocenskih litotamnijjskih apnencev, ki so odloženi na zgornjetriasne dolomite. Vodo, ki je ponikala skozi apnenec, je sloj bolj odpornih dolomitov zadržal, voda pa je oblikovala jamske rove, ki danes predstavljajo zgornjo etažo. Zaradi močnega in nenadnega razvoja dolin ob večjih prelomih, se v jami

ob povečanem gradientu prične močno vrezovanje vode v dolomitno osnovo. Ob tem se v obliki meandrov razvijeta 3. nato pa še danes aktivna 2. etaža. Ob vrezovanju je bila močno prisotna tudi erozija sedimentov v zgornjih etažah, zaradi česar je bilo vrezovanje v matično kamnino verjetno pospešeno.

Ob intenzivnih raziskavah ozkih jamskih prehodov so se v jami razkrile tudi številne posebnosti. Najbolj preseneča odkritje kristalov sadre, ki jih najdemo predvsem v ilovnatem sedimentu, t. i. Zgornji etaži, najbolj izrazito pa se pojavljajo v Kristalni dvorani, kjer je rov v celoti zapolnjen s kristali različnih dimenzij. V dvorani Pipi in Melkijad je bil v končnem rovu odkrit redek fosil zoba morskega psa – take najdbe v jamah še niso bile podrobneje opisane. Primerek je cca. 5 cm visok in med 3–5 cm širok, njegovo koničasto obliko pa krasijo nazobčani robovi. Glede na starost kamnine se lahko njegova starost ocenjuje na 13–16,4 milijonov let.

Ob zaključku izdelave načrta lahko podamo nekatere osnovne morfometrične karakteristike jame. Jama nad Dolinskim jarkom (kat. št. 1376) se odpira na nadmorski višini 292,7 m. Trenutno izmerjena dolžina poligona jame znaša 1725,7 m, horizontalna dolžina pa 1692,0 m. Najgloblja točka se nahaja 14,3 m pod nivojem vhoda, najvišja pa 31,6 m nad nivojem vhoda, tako da skupna višinska razlika znaša 45,9 m. Grobo ocenjena prostornina jame znaša 6637 m³. Skupno je bilo v jami izmerjenih 407 točk.

Raziskave v Lisičini pa navkljub temeljiti raziskavi rogov še niso zaključene. Ob zaključku risanja načrta smo izpostavili predvsem štiri mesta, kjer je preboj v prihodnosti neizogiben. V januarju 2015 smo namreč že odkrili nadaljevanje v končnem delu »Zgornje etaže«, ki je ponudilo 150 m novih rogov ter stalen prepih. S tem odkritjem smo neuradno že dosegli dolžino najdaljše jame na območju Gorjancev.

Jure Tičar

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Tičar J., 2015. Raziskave v jami Lisičina. Jamar 2015/1, str. 30–35.

Macola (Huevos-Jarak)

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Katastrska številka	10730
Dolžina (2014/2015)	464 m / 464 m
Globina (2014/2015)	194 m / 194 m
Nadmorska višina vhoda	2100 m

Na Kaninu so jamarji v že znani jami odkrili 343 m rogov in jamo poglobili za 94 m.

Vhod v jamo smo našli člani JDDR Ajdovščina leta 2012. V tistem letu smo jamo raziskali do globine 100 m in dolžine 121 m. Naslednje leto smo neuspešno širili ožino na 50 m globine. V letu 2014 smo ožino razširili in dosegli zgoraj omenjeno globino. Jama ni tipično visokogorsko brezno, ampak ima tudi fosilne horizontalne dele.

Na kaninskem taboru 3. 8. 2012 smo pregledovali vhode severno od bivaka. Nejc je našel pihajoč podor, ki smo ga začeli kopati. Prepah je bil res obetaven, a je bilo vse skupaj močno zasuto in kazalo je, da bo dela še precej. Potrebovali smo orodje in deske, s katerimi bi zadržali grušč. Šel sem po material do bivaka. Ob tem sem videl dve zanimivi luknji v steni. Bili sta v velikosti novejih jajc. Iz radovednosti sem pogledal noter. V obraz mi je sveže zapihalo. Blizu lukenj je bila špranja. Vanjo sem vrgel kamen in zadaj se je slišalo brezno. Delo smo zato usmerili v ta vhod, a skala se je izkazala za zelo trdo. Primanjkovalo nam je težke mehanizacije in vsi smo šli po orodje. Pri špranji je ostal le moj sin Jakob. Tako veselo je razbijal z macolo, da mu je orodje zletelo v špranjo. Ustavilo se je na zašodrani polici nad vhodnim breznom. Ker je bil dovolj majhen, se je stlačil skozi ožino po kladivo. S svojim junaštvom se je pohvalil ob naši vrnitvi. Ko sem to slišal, sem sedel in se zahvalil vsem bogovom Kanina. V koči Petra Skalarja so bili jamarji iz JO SPD Trst, znani po tem, da imajo vedno na voljo dovolj orodja, zato sem jih šel obiskat. Vrnil sem se zvečer kot Božiček, obložen s six packom in orodjem. To nam je dalo nov elan in ožino smo ob svetlobi polne lune razširili. Spust v brezno smo pustili za naslednji dan. Padli so trije predlogi za ime nove jame Huevos (jajca po Špansko), Jarak (jajca po Turško) in Macola (težko kladivo po primorsko). O imenu se nismo mogli zediniti zato so sedaj uradna vsa tri, uporablja pa se predvsem Huevos na veliko žalost Reharja, jezikovnega purista, ki zagovarja slovenska imena. Naslednji dan smo: Jakob, Damjan in jaz jamo raziskali in izmerili do globine 40 m kjer je bilo globoko nadaljevanje. Tabora je bilo konec in jama je morala počakati.

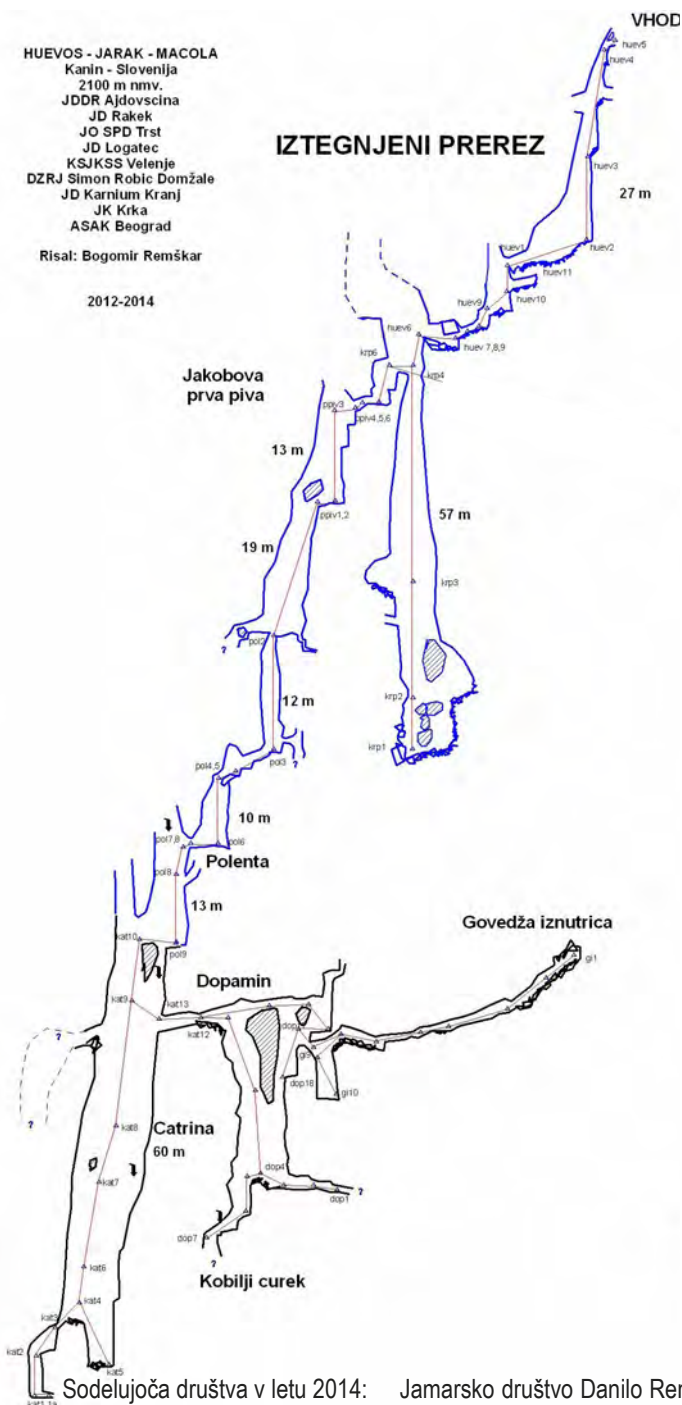
Španska jajca na Kaninu nam niso dala miru, zato smo se 2. 11. 2012, kljub ne najboljši vremenski

napovedi, odpravili do bivaka na Kaninu. Spletna kamera iz D postaje ni kazala dosti snega, zato smo načrtovali 4 ure hoje. Do starega Skalarja snega skoraj ni bilo, potem pa vedno več. Tako se je naš pohod zavlekel na slabih 6 ur. Tisti dan volje za obisk jame ni bilo več. Naslednji dan smo vhod našli še odprt. Spustili smo se 50 m globlje kot poleti – na mestu, kjer se je brezno zaprlo. Na polici 50 m nad dnom se je odpiralo okno s prepahom.

Na taboru 3. 8. 2013 smo načrtovali naskok na pihajoče okno. Že v vhodnem breznu smo imeli težave, ker je sneg uklenil vrh. Nov večji vhod je spremenil klimo v jami. Na dnu vhodnega brezna je bilo snega vsaj 5 m na debelo. Vhodno stopnjo smo zato preopremili. Okno se je po 5 m obrnilo v preozek meander. Kamen je v meander padel vsaj 5 m globoko. Čutil se je rahel prepah. Na stenah so bile karfirole. V naslednjih dneh smo se odpravili širit meander, a nam je zatajila tehnika. Agregat nam ni napolnil akumulatorjev in meander je ostal preozek, smo pa s plastično ploščo zaprli vhod, da ga ne bi zasul sneg.

Jama je počakala na naslednji poletni tabor. – 9. 8. 2014 smo v jami začeli širiti ožino v meandru. Naslednji dan smo prišli skozi. Poimenovali smo jo Jakobova prva piva. Sledili sta dve krajši stopnji. Ustavili smo se nad breznom. Ker je bila ožina še precej ozka, smo raziskave novih delov opustili in ozek del ob povratku še dodatno razširili. Na zadnji poletni akciji 11. 8. 2014 smo se spustili naprej. Na dnu druge stopnje je bila ožina. V dobri uri smo jo razbili in šli dalje. Sledili sta nova stopnja in nova ožina. Sledila je nova ura razbijanja in prišli smo naprej 13 m nižje na naravni most. Brezna pod njim nismo pregledali. Nove dele smo izmerili in jih poimenovali v Polento. V Jakobovi prvi pivi smo opazili tri morebitna nadaljevanja, kjer je potreben manjši kozmetični poseg. – Jama je »šibala« in kar vleko nas je na Kanin.

23.–24. 8. 2014 so raziskali brezno na -130 m. Okrog 50 m globoko brezno se je zaprlo v prelomu. Zaradi obilice vode so ga poimenovali Catrina. Nekje na polovici je brezno sekal ovalen fosilen rov. V rov so videli več metrov daleč, a volje za raziskovanje ni bilo

več, ker jo je odplaknila voda. V jamo so šli namreč po tem, ko je ves dan deževalo.

4. 10. 2014 smo izmerili Catrino. Globina znaša 64 m. Prečili smo do rova dobrih 10 m pod vrhom Catrine. Dno je pokrivalo blato, stene so bile preperete. Po 5 m se je rov prevesil v brezno. Tu nam je odpovedal vrtalnik. Fosilen rov se je videlo še naprej in ga je prvo brezno le sekalo. Nove dele smo poimenovali Dopamin. Na drugi strani Catrine nasproti Dopaminu se za blokom vidi nov rov.

11. 10. 2014 – tega dne so opremili še neraziskano brezno v Dopaminu do globine okrog 200 m. Na dnu jih je pričakala preozka ožina. Iz firbca so opremili že raziskano brezno Catrina. – Mene pa firbec matra, zakaj ga niso tudi razopremili?

24. 10. 2014 zvečer sva krenila iz Gozdeca. Ob 22.00 sva bila v relativno toplém bivaku (3°C). Zjutraj sva se zbudila v kristalno jasno jutro. Martinčkala sva na soncu, zato sva v jamo šla šele okrog 12.00. Znova sva razopremila Catrino. Ob tem še prečila do okna, kjer se zadaj odpira brezno. Nisva ga pogledala. Znova pregledala in razopremila sva prvo brezno v Dopaminu, ki je bilo opremljeno na prejšnji akciji. Ožina na dnu je obetavna in nezahtevna. Ožino sva poimenovala Kobilji curek, saj jo lepo zaliva tanek curek vode. Prek prvega brezna v Dopaminu sva prečila do naslednjega, ki pa je pripeljalo spet v prvo. Prečila sva še v naslednje brezno, a tudi to se združijo prvima dvema. Ko sva že hotela iti ven, sva zagledala okno. Za oknom se je odprl vodoraven in blaten rov. Po pločevinki hašeja, ki nam je priskutil konzerve prejšnjo noč, sva rov poimenovala Govedža iznutrica. Na žalost se je rov končal v podoru.

Bogomir Remškar

Sodelujoča društva v letu 2014:

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina, Jamarsko društvo Rakek, Jamarski odsek Slovenskega planinskega društva Trst, Akademski speleološko-alpinistični klub Beograd, Jamarski klub Krka, Koroško Šaleški jamarski klub »Speleos - Siga« Velenje, Društvo za raziskovanje jam Simon Robič Domžale, Jamarsko društvo Logatec, Šaleški jamarski klub podlasica Topolšica, JD Carnium

Udeleženci akcij v letu 2014

JDDR Ajdovščina: Matej Blaško, Tadej Bratina, Tomaž Pahor, Bogomir Remškar, Jakob Remškar Nejc Velikonja, Matej Vidmar, Vasja Zaman; JD Rakek: Damjan Intihar - Brnte, Tomaž Svet; JO SPD Trst: Claudio Bratos, Stojan Sancin, Dean Zobec; ASAK Beograd: Branimir Janković, Ivana Mišković; JK Krka: Dare Hribar, Urban Slana; Speleos - Siga Velenje: Milan Podpečan; DZRJ Simon Robič Domžale: Matjaž Božič, Rok Planinc; JD Logatec: Andrej Kristan - Jokl; ŠJKP Topolšica: MaKS Petrič; Jamarsko društvo Carnium Kranj: Marjan Krajnik, Dejan Praprotnik, Tadej Krančan, Bojan Stanek

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Remškar B., 2012. 3. jamarski tabor JD Danilo Remškar Ajdovščina na Kaninu. Jamar 2012/2, str. 8–9.
- Remškar B., 2014. 4. jamarski tabor Kanin 2013. Jamar 2014, str. 38.
- Remškar B., 2015. Huevos – Jarak – Macola. Jamar 2015/1, str. 8–9.

Konasnica, edinstvena jama na Gorenjskem, ki se lahko po jamskem okrasju primerja z jamami Matarskega podolja.
Avtor fotografije: Primož Rupnik

Pomembnejše raziskave DZRJL v obdobju 2005–2014

Špela Borko

V danem obdobju smo bili aktivni tudi v Društvu za raziskovanje jam Ljubljana. Nanizali smo kar nekaj lepih dosežkov. V društvu smo se odločili, da kot razpisovalci nagrade na lastnem natečaju ne bomo sodelovali, saj je osrednji namen nagrade k sodelovanju spodbuditi druga društva in posameznike. Na prihajajočih straneh vam tako predstavljamo svoje odmevnejše dosežke zadnjih 10 let.

Delovali smo na različnih koncih Slovenije. Na Kaninu smo raziskovali globine »tisočmetrce«; povezali skozenj, ki gre še globlje, z enim izmed najbolj impresivnih prepihov na območju in preklinjali v ožinah zloglasnih Jeb. Na Snežniku smo raziskali, za to planoto najglobljo, jamo, ki s svojim skrivnostnim prepihom še vedno vabi. Začeli smo raziskovati na Pokljuki, kar se

nam je kaj kmalu obrestovalo, saj vse tri pomembnejše jame nabirajo kilometre. Zdi se, da izbiramo raziskovalna območja kar vsepovprek. Člani društva se potikamo tu in tam, razkropljeni po različnih krajih Slovenije. In prav to botruje raznolikim odkritjem! Naključje je hotelo, da odkrijemo vhod, ki se je rogol mimoidočim, ležeč skrit in vendar vsem na očeh tik ob poti na Grintovec. Tudi stare uganke nam niso dale miru in razrešili smo mnoge vprašaje v jami na Hotenjskem podolju ter našli nadaljevanje v najlepšo jamo na Jelovici.

Nekatere izmed zgodb so že dobile epilog, drugim še zdaleč ni videti konca ... Upam, da bomo ob 20-letnici Putickove nagrade lahko še vedno pripovedovali o nadaljevanjih starih zgodb in jim dodali še mnoge nove.

Copacabana – plaža pred več kot 85 m globokim Mattovim sifonom na dnu Renejevega brezna.
Avtor fotografije: Matej Blatnik

Renejevo brezno

Katastrska številka	7090
Dolžina (neuraden podatek)	3586 m (5564 m)
Globina (neuraden podatek)	1250 m (1322 m)
Nadmorska višina vhoda	2257 m

Brezno je bilo odkrito 1998, kaninski kolektor v njem 2005, sklepni sifon pa 2006.

Če omenimo le najnovejše raziskave po letu 2010, velja omeniti potapljanje v sklepnem sifonu in plezanje v kaminih pri Copacabani. Potapljanje v sklepnem sifonu je bilo prvič izvedeno 2011, naslednje ob sočasnem iskanju višjih prehodov (plezanje kaminov) pa 2014. Za zagotavljanje večje varnosti pri raziskavah so bile redno spremljane spremembe v jami. Prav tako so bile zamenjane vrvi – stare vrvi, sidrišča in odpadke pa smo redno odnašali iz nje. Ob potopu 2011 je bil v Kaliktarju na globini 1157 m postavljen bivak, ki pa je bil do leta 2015 poplavljen vsaj enkrat.

Obiski v jami (od leta 2010):

1. in 2. 10. 2011: preopremljanje jame – Lanko Marušič, Tomaž Krajnc (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper)

9.–13. 11.2011: prvi potop v Mattov sifon – Matt Covington, Franci Gabrovšek, Matija Perne, Tomaž Krajnc, Matic Di Batista, Mitja Prelovšek (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka)

3. 8.–5. 8. 2012: preopremljanje jame in raziskovanje – Mitja Prelovšek, Franci Gabrovšek (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Simon Burja (DZRJ Domžale)

5. 10. 2012: preopremljanje jame in raziskovanje – Franci Gabrovšek, Tomaž Šuštar, Jaroš Obu, Matej

Blatnik (DZRJL), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka)

28. 10.–2. 11. 2014: drugi potop v Mattov sifon in plezanje kaminov – Jaka Flis, Matej Blatnik, Matic Di Batista, Špela Borko, Mitja Prelovšek (DZRJL), Aleš Štrukelj, Miha Ileršič (JD Rakek), Bojan Stanek, Dejan Praprotnik, Franc Petrič (JD Carnium Kranj), Boštjan Vrviščar, Miha Staut (JK Železničar), Katja Milišič, Marin Glušević (HPD Mosor), Matjaž Božič, Simon Burja (DZRJ Simon Robič Domžale), Milan Podpečan (JD Speleo Siga Velenje), Mitja Mršek, Ana Makovec (JD Borovnica), Rok Stopar (JD Dimnice Koper), Anže Oblak (DRP Škofja Loka), Andrej Kristan (JD Logatec), Karin Rutar (JSPD Tolmin)

5.–7. 8. 2015: iznos potapljaških jeklenk in smeti iz jame – Matej Blatnik, Matija Perne (DZRJL), Yuri Schwartz (Novosibirsk Diggers)

Zaradi globine sifona pri Copacabani in majhne verjetnosti, da najdemo nadaljevanje s potjo v plitvejši prehod, nadaljnje raziskovanje sifona srednjeročno ni smiselno. Od vhoda do Kaliktarja je nekaj možnih nadaljevanj vedno pripeljalo v že znane dele, zato se zdi najdba vzporednih brezen manj verjetna. Raziskave v prihodnje naj se usmerjajo raje v iskanje višjih prehodov v vzporedne rove ter v pritočni del meandra. Usmerjene naj bodo tudi v bližnja globoka brezna, ki lahko pripeljejo do povezave v sistem Boke (npr.: P4, SuRovka).

Mitja Prelovšek

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Gabrovšek F., 2002. Renetovo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Glas podzemlja 2002, str. 37–41.
- Gabrovšek F., 2002. Renejevo brezno na Kaninu, peta tisočmetra v Sloveniji. Naše jame 42/2002, str. 112–118.
- Andjelić J., Dular M., Sedmak I., Tominc D., 2006. Odkritje kaninskega vodnega kolektorja v Renejevem breznu. Glas Podzemlja 2006, str. 15–20.
- Privšek A., 2006. Poletna tabora DZRJL Bavščica 2004 in Kanin 2005. Glas Podzemlja 2006, str. 37–39.
- Perne M., 2011. Raziskave v Renetovem breznu 2006–2010. Glas Podzemlja 2011, str. 6–10.
- Staut M., 2011. Messner ima prav! Jamar 2011/1, str. 44–46.
- Prelovšek M., 2011. Potop v končnem sifonu Renejevega brezna na globini -1242 m. Jamar 2011/2, str. 6.
- Prelovšek M., Gabrovšek F., Covington M., 2014. Raziskave v Renetovem breznu 2011–2012. Glas Podzemlja 2014, str. 8–12.
- Prelovšek M., 2015. Renejevo brezno 2014 - deep, deep dive. Jamar 2015/1, str. 36–38.

Eden širših delov jame P4.
Avtor fotografije: Matija Peme

Brezno rumenega maka (P4)

Katastrska številka	1529
Dolžina	1007 m
Globina	474 m
Nadmorska višina vhoda	2085 m

Vhod v Brezno rumenega maka - P4 smo našli na poletnem taboru 1998 (ali morda že kako leto prej). Po približno enem letu smo dosegli takratno dno na globini 208 m, kjer se je jama nadaljevala v preozkem meandru. Prepričan v jami je bil opazen, tako da je prav pozabili nismo nikoli, je pa bila zaradi dveh dolgih in zoprnih meandrov (Male in Velike jebe) v konkurenci z Renejem hitro postavljena v drugi plan. Po tem, ko smo v Reneju prišli do Kopakabane, smo na tlorisu kaninskih jam hitro opazili pravo vrednost P4, saj se leta nahaja v nadaljevanju linije Kaliktarja v Renejevem breznu oz. skoraj direktno nad zadnjo doplavano točko v Mattovem sifonu.

Leta 2011 smo P4 z Ajdovci in Tržačani po celi dolžini dodobra obtesali ter na dnu našli obhod neprehodne ožine z močnim preprihom. Leta 2013 smo se prebili skozi ožino Via Rio in vstopili v precej večje prostore in globoka brezna. Brez večjih popravil jamskih sten smo prišli do globine 458 m, kjer nas je ustavil preozek dolomitni meander (vsaj po spominu je bil v tistem delu s kar nekaj dolomitnega prahu, kot ga najdemo recimo v Mokovcu v Reneju). Naslednje leto smo med razopremljanjem tega dela na dnu Teguja našli prehod v stometrco Egotrip, na dnu Egotripa pa še par stopenj do ožine na globini 475 m. Na letošnjem poletnem taboru smo se prebili skozi prvi del ožine in prišli v meander z obrnjenim preprihom (med našim

obiskom je močno pihalo ven, na vhodu pa je močno pihalo noter).

Od prekopanega meandra Via Rio gre jama navzdol pod zelo očitno prelomno ploščo, ki se spušča pod kotom približno 70 stopinj. P4 sledi prelomni plošči približno do globine 350 m. Sredi brezna Teguja (približno 300 m) se nahaja dvorana, ki bi lahko imela še kak fosilni prehod (a je še nismo dobro pregledali). Približno na globini 330 m so v breznu zataknjeni ogromni balvani z manjšim podorom, kjer se jama loči na dva dela (en del gre do 458 m, drugi na 475 m). Dejansko tu jama še ni v celoti pregledana, tako da jo bomo morali še obiskati. Nepregledan je vsaj en odcep v sedaj že razopremljenem delu jame. Nepopolno pa je pregledano celotno brezno Teguja, ki prav lahko da skriva še kakšen prehod do najlepše plaže v državi.

Brezno rumenega maka je brez dvoma ena bolj perspektivnih jam na Kaninu. Jama se nahaja tako rekoč direktno nad sifonom v Renejevem breznu, kar seveda daje misliti, da bi se skozi njo lahko prišlo na drugo stran sifona – na Ipanemo. Vhod v Brezno Rumenege maka se nahaja kakih 50 m nad planinsko potjo na Visoki Kanin na pobočju nad kotlino pod Laško Planjo, skozi katero planinska pot gre. Jama je še posebej zanimiva, saj se vhod nahaja nad nadaljevanjem kolektorja v Renejevem breznu.

Lanko Marušič

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Perne M., 2004. Brezno rumenega maka. Glas podzemlja 2004, str. 15–16.
- Fajdiga B., 2010. Naravna vrednota Brezno rumenega maka. Primorske novice, 20. 5. 2010.
- Marušič F., 2014. Brezno rumenega maka (P4). Jamar 2014/1, str. 8.

Deli jame, kjer se združita Brezno Suni in Rovka. To so tudi prvi novo odkriti deli, kamor italjanski jamarji niso prodri.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Sistem SuRovka

Katastrska številka	Brezno Suni 6941, Rovka 9823
Dolžina	1042 m
Globina	334 m
Nadmorska višina vhoda	Brezno Suni 1740 m, Rovka 1820 m

Prve akcije našega društva v Rovko so potekale na poletnem kaninskem taboru leta 2005. Takrat se je jamo izmerilo do Dvorane s kostmi, ki se nahaja na globini 60 m. Za dvorano sledi ožina, ki je ekipa v času tabora ni uspela raziskati zaradi pomanjkanja opreme. Takrat so namreč vzporedno potekala raziskave v L60. Sledil je 4-letni raziskovalni mrk, dokler se niso našli novi jamarski mladiči, ki so na Kaninu nujno potrebovali neko delovišče, v katerem bodo lahko na poletnem taboru zabijali čas.

Prej nepregledana ožina se nam leta 2009 ni zdela preveč zahtevna predvsem zato, ker se nam je za njo odprlo brezno »normalnih« dimenzij. Nekaj 10 m nižje nas je pričakal ogromen meander, ki se je prevesil v 80 m globoko brezno. Sledi mu niz dvoranic s kratkimi stopnjami, ki so nas pripeljale do končne dvorane na globini -190 m, no vsaj tako smo mislili jeseni 2009. Na nekaj mestih proti dnu jame smo našli večje ledene bloke in konsolidiran sneg. Postalo nam je jasno, da mora imeti jama nižji vhod.

Avgusta 2010 smo se od Rovke odpravili po prelo-mu navzdol in 80 m nižje našli večji vhod s prepihom. Po dveh akcijah smo jamo izmerili in povezali z Rovko. Kasneje smo v društvenem katastru našli načrt italijanske jame Suni, ki je bil identičen našim meritvam, le lega vhoda je bila za 200 m zgrešena. Italijani so se ustavili na istem mestu kot mi leta 2009. Jeseni 2010 nam je uspelo splezati 10 m visoko stopnjo v končni dvorani, za katero se odpira ozek meander, ki se konča z večjo dvorano. V severnem delu dvorane smo odmetali nekaj gruščica in že se nam je odprlo novo brezno, na dnu katerega smo dosegli globino 200 m (gledano od zgornjega vhoda).

Leta 2011 smo razopremili del jame od križišča do zgornjega vhoda, saj se je pokazal vstop skozi Suni za veliko enostavnejšega in hitrejšega. Do leta 2011 smo jamo v večji meri raziskali in izmerili: Jerca, ki se je udeležila že predhodnih akcij, Diba in Garmin. Na poletnem taboru 2012 smo organizirali enotedensko vse-

društveno premagovanje 12 m dolge ožine, ki je kasneje dobila ime Oltar tretjemu članu. Za ožino je sledilo brezno z dvorano, ki pa ni imelo očitnega nadaljevanja.

Leta 2013 smo morali tako razširiti nov 10 m dolg meander. Po nekaj dneh dela se nam je odprl več kot 100 m dolg fosilni rov, ki se v drugi polovici dviguje. Na koncu fosilnega rova je bilo potrebno splezati 5 m stopnjo in spet nekaj poširiti. Sledilo je 40 m brezna in, na našo srečo, nova ožina, ki smo se je lotili še isto leto. Meritve konec poletnega kaninskega tabora 2013 so pokazale globino jame 266 m.

Ožino v končni dolžini 9 m smo uspeli premagati leta 2014 in jo poimenovali Ožina amaterjev. Sledi ji 50 m aktivnega meandra, na koncu katerega se odpira 45 m globoko brezno. Na vrhu brezna se odpira veliko okno. Za breznom sledi meander, ki postaja vedno bolj ozek. Poleti 2014 smo v tem meandru dosegli globino 330 m.

Poleti 2015 je sledilo delo v meandru, ki nas je pripeljal do neprehodnega sifona na globini 364 m. Odločili smo se, da bomo preplezali okno, ki smo ga izpustili leta 2014. Za njim se nam je odprlo 70 m globoko stopnjasto brezno. Pripeljalo nas je do dela jame, kjer zgornji rovi predstavljajo fosilne blatne meandre, spodnji rovi pa so freatični in se prav toliko spuščajo kot dvigujejo. Najgloblja točka, ki smo jo dosegli na poletnem kaninskem taboru 2015 v tej jami, znaša 385 m.

Ocenjujem, da smo v jami razširili več kot 35 m rovov. Večinoma smo širili nekaj cm široke razpoke z veliko prepaha. V jami imamo trenutno odprti 2 nadaljevanji. V primeru, da se bo jama zaprla, bomo z veseljem cepili skale še naprej.

Tomaž Krajnc

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Privšek A., 2004. Poletna tabora DZRJL Bavščica 2004 in Kanin 2005. Glas Podzemlja 2006, str. 37–39.
- Di Batista M., 2011. Rovka L- 61. Glas Podzemlja 2011, str. 16–18.
- Pestator D., 2011. Poletni tabor Kanin 2010. Glas Podzemlja 2011, str. 37–39.

Bojana nad zalitimi deli Revenovega brezna.
Avtor fotografije: Primož Rupnik

Revenov brezen

Katastrska številka	1761
Dolžina	1130 m
Globina	95 m
Nadmorska višina vhoda	624 m

S pregledovanjem načrtov jam Hotenjskega podolja smo v društvenem katastru naleteli na načrt Revenovega brezna s katastrsko številko 1761, ki ga je leta 1958 registriral IZRK. Načrt s 145 m dolžine in 84 m globine ter mnogo vprašaji je bil povod, da smo se 6. 6. 2009 odpravili preveriti potenciale narisanih vprašajev na Savnikovem načrtu brezna. Opremljeni s kopijo načrta smo že na dnu vhodnega brezna naleteli na prvo nadaljevanje jame v obliki ozkega vodoravnega rova, ki je bilo le uvertura v naslednja odkritja.

Novice o novih odkritjih so na društvu vzbudile precej zanimanja, zato je bila na številnih naslednjih akcijah precejšnja udeležba – na eni izmed njih je bilo udeležencev kar 12, kar je tudi olajšalo delo, saj je raziskovanje potekalo na različnih koncih jame hkrati. Izredno razgibana morfologija jame, ki se razteza v več etažah, je bila vzrok, da so se ekipe z različnih koncev jame občasno srečevale na istem kraju. Po 10 akcijah smo konec avgusta že presegli dolžino poligona 1000 m, raziskovanjem pa še ni bilo videti konca. Jama nam je počasi razkrivala svoje skrivnosti, včasih prek ožin in

ozkih meandrov, prodnih nanosov, ali pa prostornih brezen in dvoran ter zablatenih spodnjih delov, ki so nakazovali na občasno prisotnost vode, ki je, kljub nekajdnevnu močnemu deževju, v jami nismo opazili.

Novo presenečenje je sledilo ob božičnih poplavih konec leta 2009, ko smo prav z namenom preverjanja prisotnosti vode v spodnjih delih jame odšli na ponovno akcijo. Kmalu smo naleteli na prizor, ki ga nihče ni pričakoval. Jama je bila zalita z vodo kar 30 m nad do takrat znanim dnom! Novo nastajajoči zapisnik in načrt sta tako dobila nov zaznamek poleg vprašaja na dnu jame, ki ima trenutno pri raziskavah »Revena« največjo težo. V rov namreč močno vleče prepih, zelo ozki in težko dostopni deli v nadaljevanju tega rova, ki smo ga na nekaj akcijah olajšali blatnega nanosa in tako omogočili prehodnost, pa so ob drugih zelo odmevnih raziskovanjih društva, raziskovalcem začasno vzeli navdih.

Primož Rupnik

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Rupnik P., 2011. Revenov brezen. Glas Podzemlja 2011 str. 19–23.

Novopečena jamarka v Breznu treh src.
Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Brezno treh src

Katastrska številka	9834
Dolžina	715 m
Globina	606 m
Nadmorska višina vhoda	1260 m

Jeseni leta 2009 smo začeli z intenzivnim pregledom terena na JV področju Snežnika. Pri pregledu preloma na področju Cifer smo naleteli na, za Snežniške razmere relativno majhen, vhod z močnim prepihom. Še istega leta smo se spustili v jamo in začeli z raziskavami ter hitro dosegli dno serije treh brezen, ki se je zaključilo na globini 160 m. Pri vrnitvi iz jame smo naleteli na okno, ki je vodilo v fosilno galerijo, kjer smo naleteli na ozek in zavit meander, kamor je izginjal ves prepah. Ta je raziskave na globini 174 m začasno zaustavil.

Z raziskovanjem smo nadaljevali v naslednjem letu. Najprej smo uspeli razširiti meander, za katerim se nam je odprl vstop v globoko brezno, imenovano Supernova. Ta je z svojimi 170 m tudi najgloblje brezno v jami. Supernovi je nato sledila serija krajših brezen, imenovana Ljubljanska borza, ki privede do aktivnih delov na globini 450 m. Jama se nadaljuje v slogu krajših brezen z vmesnimi bolj ali manj ozkimi prehodi do globine 606 m. To globino smo dosegli konec leta 2010, ko smo v jami izjemno aktivno raziskovali, in tako skupaj opravili 12 akcij. S tem je Brezno treh src postalo tudi najgloblja jama na širšem področju Snežnika.

Nadaljevanje raziskav je bilo precej oteženo zaradi ozkih meandrov z zvenečima imenoma Sluhovod in Lobotomija. Tako je tempo raziskav pošteno padel in je bil bolj ali manj odvisen od pozabljivosti akterjev. Vsi po vrsti so namreč prisegali, da ne gredo več notri, vendar so po nekaj mesecih pojedli »zarečeno mortadelo«. Potrebno je poudariti, da je v jami ves čas prisoten močan prepah, ki vleče v jamo (do sedaj še nismo naleteli na spremembe smeri prepaha). Prav ta močan prepah je tisti ključni faktor, ki raziskavam dviguje moralo.

Skrajno točko v jami na globini 616 m smo dosegli konec septembra leta 2014. Nadaljevanje jame je še vedno odprto in poteka skozi ozek vendar višji meander. Zaradi težavnega prehoda skozi Lobotomijo in Sluhovod smo se v letu 2015 odločili za širitev teh dveh kritičnih delov. V dveh »sct« akcijah smo prišli do začetka Sluhovoda, ki ga bomo »načeli« v prihodnjem letu.

Tomaž Šuštar

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Šuštar T., Štrukelj A., Vengar J., 2011. Brezno treh src na Snežniku. Jamar 2011/1, str. 27–29.
- Štrukelj A., 2011. Brezno treh src na Snežniku ali nekatera srca se nikoli ne postarajo. Glas Podzemlja 2011, str. 11–15.
- Krajnc T., Prelovšek M., 2014. Jesen na Snežniku je lepa. Glas Podzemlja 2014, str. 15–17.

Konasnica

Katastrska številka	1241
Dolžina	210 m (1300 m)
Globina	29 m (66 m)
Nadmorska višina vhoda	1035 m

Le streljaj od Dražgoš pod Dražgoško goro se strmo v hrib vije gozdna pot, ki nas kmalu pripelje do velikega spodmola. Ko se povzpemo prav do sten, vidimo, kako spodmolu ni konca in se nadaljuje v prostoren rov, lokalnemu prebivalstvu poznan že dolgo. Ko vstopimo v podzemlje, kaj hitro spoznamo, da so skrivnosti Dražgoške gore obširnejše, kot so videti na prvi pogled.

Prva omemba Konasnice sega v leto 1939. Selška občina je takrat o 18 metrov dolgi jami poročala vojaškimi oblastem. Leta 1955 je Anica Arnol iz Železnikov informacijo o obstoju Konasnice sporočila Geografskemu inštitutu v Ljubljani. Prvi zapisnik in načrt sta nastala leta 1976, ko so: J. Broder, F. Habe in L. Jelenc izmerili 130 m. Prostoren vodoraven rov se je končal s podorom. Skozi podor je močno pihalo, zato so se kopanja lotili domačini iz Železnikov in Škofje Loke. Prva sta kopala Jože Radovan Dolenc in Peter Veber, preboj prvega dela pa je uspel Idi in Matiju Hiršfenfelderju avgusta 1998. Podor je vodil v 30-metrsko dvorano. Podorno dno dvorane se je vzpenjalo in dvorana na videz ni imela nadaljevanja. Raziskave so se ustavile in dolgo časa je bila jama znana zgolj po bogati biotski pestrosti. V njej so našli: 6 vrst jamskih hroščev, vsaj 5 vrst netopirjev in druge živali – tako jamske kot občasne obiskovalke. Ves čas je bil prisoten močan pretok zraka in jama je samo čakala nadebudnega jamarja, ki bi razkril izvor prepaha.

Jamo je v naslednjih 10 letih obiskalo kar nekaj škofovskih, kranjskih in ljubljanskih jamarjev. Znanih je tudi nekaj poskusov nadaljnega kopanja. Ni bilo prav skrivnostnih odkritij izvora (ali ponora, odvisno od letnega časa) prepaha – v desnem kotu dvorane, natanko 18 m nad dnom z dvorano prekinjenega rova. Zaključek se dandanes zdi samoumeven: podor jo je zasul, rov se nadaljuje, »zgolj« 18 m odkopljemo in smo tam.

Decembra 2010 sta se za projekt ponovnega kopanja odločila Marjan Baričič in Gregor Pintar. Ob pomoči članov DZRJ Ljubljana in Anžeta Oblaka iz DRP Škofja Loka se je zvrstilo 8 zaporednih kopaških vikendov, ki niso ostali brez zanimivih prigod: mnogokrat cesta ni bila prevozna in pohod do jame se je v globokem snegu časovno močno podaljšal. Anže je celo doživel jamski pokop, saj je v vročici iskanja prehoda med skalovjem nase zvrnil dobršen del podora. K sreči jo je odne-

sel brez večjih poškodb. 20. 2. 2011 je bila potrebna veriga več kot 12 jamarjev, ki so odstranjevali kamenje iz podora, a jim je uspelo in končno so dosegli magično globino 18 m. – In tam je bila! Jama, kakršne ti kraji do tedaj niso poznali – krasota, ki se lahko kosa z najlepšimi tvorbami iz nižinskega krasa.

Dandanes je jama dolga okoli 1300 m, višinska razlika med najvišjo in najglobljo točko pa je 66 m. Vhod v jamo je prav na polovici višine. Vhodni rov se za podorom nadaljuje v isti smeri, sprva proti severu, potem pa vedno bolj zavija na zahod. Več kot kilometer dolg rov velikih dimenzij je ozaljšan s tisočeriimi sigastimi tvorbami. Podor je notranje dele zaščitil pred vplivi s površja in omogočil nastanek tega estetskega ekshibicionizma. Na tisoče špagetov se bori za svoj prostor s prosojnimi zavesami. Stalagmiti, stalaktiti in stebri se bohotijo sem ter tja kot na skici zdolgočasnega kreatorja baročnih umetnij. Sigaste kope se v velikosti kosa-jo ena z drugo – vse do nekaj 10 metrske, čez katero se preliva kristalno čista voda, ki pada v manjše jezerce. Pogled privablja tudi ponvice, napolnjene z vodo, ki na površino izloča prosojno belo sigasto skorjo. Jama poleg oblik menja tudi barve – od snežno bele prek različnih odtenkov rumenkaste popelje do temnejše rdečerjave, ponekod sive in črne. Tudi blata je dovolj. Packarije in novih rogov željni jamar lahko na sredini jame sledi prepihu v nižje dele, v še vedno aktivni požiralnik, kjer delo še ni zaključeno. Odprtih je mnogo možnosti – vsaj en kamin in en meander čakata prvopristopnika.

Tudi s speleološkega vidika je Konasnica posebnost Jelovice. Strokovnjaki sklepajo, da je jama izredno stara, starejša od vseh do sedaj odkritih na temu območju. Skoraj vodoraven fosilni rov z debelimi nanosi rečnega proda in mivke nakazuje, da je tu nekoč tekla in ga oblikovala podzemna reka. V katero smer je tekla voda (v smeri vhoda ali iz njega) ostaja uganka. Nedvomno je del jame izginil z erozijskimi procesi, ki so oblikovali današnjo dolino potoka Rudnice. Jamski rov so preoblikovali tudi neotektonski procesi, svoje pa je prispevala še siga. Ostale jelovške jame so popolnoma drugačne – vertikalne, mlajše in krajše, brez tako bohotnega sigastega okrasja.

Neobičajna lepota je botrovala želji domačinov po zaščiti jame in DZRJL je, v sodelovanju s krajevno skupnostjo Dražgoše, jamo že kmalu po odkritju zaprl. Čudesa Konasnice pa so obiskovalcu še vedno na vo-

ljo, saj sta v gostilni v Dražgošah vpisna knjiga in ključ od vhoda, vedno pa je mogoče najti tudi jamarja, ki bo z veseljem razkazal ta biser Jelovice.

Špela Borko

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Kofler B., 2002. Jama Konasnica in njena podzemeljska favna hroščev. Loški razgledi 2002, str. 27–34.
- Kofler B., 2007. Rezultati večletnih raziskav podzemeljske favne hroščev v jami Konasnica/Results of a several year research of the hypogean beetle fauna in the cave Konasnica. Acta entomologica slovenica 2007, št. 15/2, str. 121–126.

Iz učbenika o speleogenezi. Avtor fotografije: Primož Rupnik

Kdo bo koga? Avtor fotografije: Primož Rupnik

Jamarja paradirata skozi 400 m dolg meander Kvadratarija v jami Evklidova piščal.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Viševnik project

Beginning with exploration in Evklidova piščal, in fall of 2011, the society opened up caving in a new area above Pokljuka and below the mountain Viševnik. There were no registered caves in this area when exploration began. Intense exploration of Evklidova piščal during 2011 and 2012 led to its current depth and most of its current length. We also began searching for other caves in the area during this time, and found quite a few small caves. A short American-Slovenian expedition to the area in summer of 2013 led to the discovery, exploration, and mapping of more small caves as well as the discovery of two new major caves, Platonovo šepetanje and Trubarjev dah. A winter expedition into Platonovo šepetanje in January

of 2014 pushed the cave to nearly its current depth. A team camped in the cave for one week during this exploration. Exploration during 2014 and 2015 focused on these two new big caves, and included a return American-Slovenian expedition in the summer of 2015 that lasted for two weeks. Currently, there are 24 mapped caves in the area with a total of more than 8.5 km of passages. Strong possibilities exist for the connection of all three big caves into a large system over 700 m deep and likely over 8 km long. The resurgence for the water in the caves is unknown, but likely resurgence locations suggest a depth potential in excess of 1000 m.

Matt Covington

Evklidova piščal

Katastrska številka	10396
Dolžina	2063 m
Globina	429 m
Nadmorska višina vhoda	1550 m

During the fall of 2010, we discovered a small blowing hole in the forests above the plateau Pokljuka in the Julian Alps of Slovenia. The air flow was impressive, but it appeared that a lot of work would be needed in order to make it human size. A little less than a year later, we returned to the site to try a bit of digging and see what we could find. On five different days during fall of 2011 we returned to the blowing hole to dig. Most of the work simply required removal of loose rocks and debris that had likely filled the hole as a result of frost shatter. Our biggest challenge was that the unstable walls of debris were frequently collapsing back into the dig, requiring us to remove much more material than would otherwise be necessary. We were beginning to wonder whether the effort was sustainable, when on the fifth digging effort we made an initial breakthrough into a small chamber and a narrow meander passage beyond.

The cave continued as a narrow meander with a few small free climbs for about 100 m before we reached the first pitch. From there, the cave began to descend rapidly, but at the bottom of every pit we found

another narrow meander that we had to negotiate before reaching the next shaft. Over a few months of exploration, the cave reached a depth around 150 m, where it became more horizontal. Exploration beyond this point was initially quite challenging due to narrow passages, but eventually we found a way through to a nearly kilometer-long fossil meander passage that gradually descended into the mountain. Currently, the cave is 429 m deep and 2150 m long. The current bottom of the cave is at a sump. Ongoing efforts in 2013 identified a potential bypass that has a substantial portion of the airflow. However, it leads to a narrow passage where it appears that much digging will be required to progress forward. Climbing and digging leads remain throughout the cave, but recent energy in the area has been devoted to easier leads in other nearby caves. Though Evklidova piščal is no longer the deepest or longest cave in the Viševnik area, it is arguably the most difficult due to the continual squeezes and contortions necessary to traverse its passage.

Matt Covington

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Covington M., 2015. Beginnings: The discovery of Evklidova piščal and early exploration on Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 4–9.
- Covington E., Covington M., Di Batista M., Elor G., Heltsley W., Miller B., 2015. Return to Viševnik: Summer 2013 Expedition. NSS News 2015 73/1, str. 9–18.

Polica s plitvo vodno kotanjo na začetku brezna Politeia, Platonovo šepetanje.
Avtor fotografije: Uroš Kunaver

Platonovo šepetanje

Katastrska številka	10905
Dolžina (neuraden podatek)	1401 m (2300 m)
Globina	566 m
Nadmorska višina vhoda	1861 m

Odkritja v Evklidovi piščali so naše zanimanje za območje pod Viševnikom večala z vsakim metrom. To je privedlo do številnih poletnih in zimskih terenskih ogledov, na katerih smo našli kar nekaj zanimivih lukenj, jih raziskali in izmerili, vendar na žalost nobena jama ni dosegla pričakovanj in so se vse zaprle po največ 60 m globine.

Na prvem poletnem taboru leta 2013 so se stvari spremenile. Na enem izmed terenskih ogledov smo našli manjši vhod prav na robu podov pod Viševnikom: Platonovo šepetanje, ne daleč stran pa še špranjo, ki je kasneje dobila ime Trubarjev dah. – Ime jame je nastalo zaradi zanimive menjave prepaha v vhodnih delih ter zaradi besedne igre (Plato – ang. pomeni Platon, mi pa smo tako poimenovali pode).

Jama je že na prvem poletnem taboru dosegla globino 300 m. Na jesenskem izletu pa smo ugotovili, da ima tudi odprto nadaljevanje. To nam je dalo zagon in smo sredi zime, po novem letu, organizirali tedensko ekspedicijo v jamo. Ekspedicija je bila kljub obupnim vremenskim razmeram (nov sneg in dež, ki je padal po njem), precej uspešna. Jama smo poglobili do globine 560 m ter jo »raztegnili«
prek kilometra. V jami je

pripravljen tudi raziskovalni bivak, ki je že večkrat odlično služil.

Kasneje nam je večino časa vzelo raziskovanje v sosednji jami, tako da se do letošnjega poletja v Platonovem šepetanju ni veliko delalo. Letos smo večinoma raziskovali v času poletnega tabora pod Viševnikom. Delalo se je na iskanju možne povezave z jamo Trubarjev dah ter nekaj malega na dnu jame, kjer bi lahko bilo nadaljevanje. Iskanje slednjega nam je precej oteževalo deževje na površju. Povezavi smo se približali na nekaj metrov, vendar na koncu vseeno obstali pred preozkim prehodom. Prav tako se je pregledalo stranski odcep na globini približno 150 m, ki se je kasneje povezal nazaj v znane dele jame.

V jami še vedno ostaja kar nekaj odprtih nadaljevanj. Z novimi odkritji v Trubarju smo spoznali, da obstaja možnost povezave tudi v nižjih delih Platonovega šepetanja, in sicer nekje v predelu, kjer je sedaj lociran bivak. To nam je dalo nov zagon in v prihodnosti upamo, da bomo s plezanjem in pregledovanjem odcepov jami tudi uspešno povezali.

Matic Di Batista

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Dvojčka pod Viševnikom. Glas Podzemlja 2014, str. 4–7.
- Covington E., Covington M., Di Batista M., Elor G., Heltsley W., Miller B., 2015. Return to Viševnik: Summer 2013 Expedition. NSS News 2015 73/1, str. 9–18.
- Elor G., 2015. January 2014 Expedition to Platonovo šepetanje, NSS News 2015 73/1, str. 18–20.
- Di Batista M., Borko Š., Krajnc T., 2015. Twins under Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 23–25.

Detajl Pussy Riot, ki nas je v jami Trubarjev dah pripeljal v Černij meander, ta pa v dele Via Voje.
Avtor fotografije: Matic Di Batista

Trubarjev dah

Katastrska številka	10904
Dolžina (neuraden podatek)	2743 m (4500 m)
Globina (neuraden podatek)	599 (613 m)
Nadmorska višina vhoda	1853 m

Skupinica zagretilih jamarjev je, leta gospodovega 2013, na dan praznovanja upora proti katoliški cerkvi, protestno zagrabila majzle in macole in šla reformirat. Entuziazem je naredil svoje in odprl se je vhod v dandanes najboljšo jamo v tem in onem stranstvu – Trubarjev dah. Seveda je to zgolj moje nadvse subjektivno mnenje. A ker mu nihče, vsaj v pričo mene, ne nasprotuje, zdrava pamet kaže k pravilnosti le tega.

Za obdelave potrebnim vhodom se nam je odprl svet drugačnih, jamarju prijaznih, dimenzij. Vhodu je sledilo brezno, manjša galerija, stopnja z dvorano pod njo in meander ravno prave širine, ki se je zopet odprl v brezno. Jama nam je z vsako akcijo bolj darežljivo razkrivala svoje skrivnosti in navdušenje je raslo. Glavni navdušenci Garmin, Diba in Špela smo, z bolj ali manj navdušenimi občasnimi obiskovalci, praktično celo zimo 2014 gazili, odkopavali sneg in prodirali vse globlje. Spodobno kratka brezna so se izmenjevala s spodobno kratkimi meandri, dokler nismo prišli do točke, ki je zahtevala inovativnost. Na -200m nas je pričakal Tuš, brezno kjer v najboljšem primeru vedno vsaj malo kaplja. Sledi mu meander, kjer voda vztrajno in trmasto čemi po stenah vsenaokrog in čaka na mimo plazeči se jamarski kombinezon. Z uvedbo modne muhe, vrečk za smeti, smo spomladi 2014 dosegli Černij meander, kjer v grozovitem prepihu trgaš opremo na nadvse strateško postavljenih cvetačah. A trud je bil poplačan, saj mu je sledila ogromna galerija Via Voje ter po nekaj brezni tudi globina 500 m. V tem obdobju smo zasvojili novega Trubaša, Flisa. Tečajniško sekcijo pa še danes zaskeli pri srcu, ker je na 23-urni akciji zgrešila očitno nadaljevanje v največjo dvorano v jami – Final destination.

V dvorani očitnega nadaljevanja navzdol nismo našli, zato smo začeli plezati kamin nad njo. Nadvse mokro delovišče in nadvse mokro poletje pa sta avgusta botrovala preusmeritvi energije v širjenje odcepa na -250m in kmalu smo imeli razlog, da dani del poimenujemo Križišče. Prikopali smo se namreč do množice brezen. Očitno tu sledimo nadvse ognjevitemu prelomu, morebiti celo dvema. Glavno brezno Republika skozi moker lijak vodi v Anarhijo, le ta pa nas pripelje do novega veličanstva – 180 m globokega brezna Ruski

vohun, z dnom na globini nekaj čez 600 m. Da bi bila situacija bolj zabavna, vzporedni niz brezen skoraj nakazuje na možno nadaljevanje, a zopet pripelje na dno Rusa. V dano brezno se izlivajo ogromne količine vode, čemur smo bili priča ob nenadejani nevihti, ko smo čepeli na skalnatem čepu 100m nad tlemi, slapovi pa so bučali v nezaslišanih jakostih.

»Staro« in »novo« dno jame, po besedah dežurnega geologa, morebiti predstavljata isti paleo nivo kraške vode znotraj prelomne cone. Ta nam predstavlja ozko grlo in zaenkrat nam še ni uspelo najti prehoda čez »zabasane« dele. A ker vse kaže na to, da današnjih freatičnih delov še zdaleč nismo dosegli, nismo obupali. Nadaljevali smo s plezanjem kaminov in se lotili tudi bolj eksotičnih tehnik – z dišečimi palčkami in dimnimi signali smo sledili vetru. Močan prepah je namreč prisoten v obeh delih jame, a se na Križišču zanimivo zasuče - v nižjih delih sta si prepiha namreč nasprotna. Julija 2015 smo uspešno prilezli na vrh Final destinationa. Mogočnost 100 metrskega kamina se nam je razkrila, ko smo na vrhu trije viseli na Y pritrdišču, z 200 metri razopremljene vrvi in preišljevali, kako bomo prišli dol če izgubimo vrtalko... Plan je namreč bil, spustiti se po drugi strani dvorane in najti nadaljevanje. In smo ga. Sicer ne v globine, smo pa našli 400m novih galerij ogromnih dimenzij v višjem nivoju, ki so bolj ali manj vzporedne z doslej znanimi »starimi« deli.

Med vsemi opisanimi dogodivščinami smo pregledali še mnogo stranskih odcepov, zlezli praktično vsak, vsaj malo zanimiv kamin in končno prišli na sled tudi bonusu – z ekipo iz Platona se namreč že da komunicirati in le mala ožina nas loči od sistema.

V slabih dveh letih smo nanizali čez 50 akcij, kar je v povprečju ena akcija na 14 dni. V jami je bilo okoli 25 jamarjev, vsak od glavnih treh odvisnikov pa je bil v jami vsaj 25x. In nismo se naveličali. Popotovanje čez jamo je postalo rutina in z izkušnjami nam motivacija ob vedno težje dosegljivih zmagah le narašča. V najbolj kratkoročnem planu imamo plezanje do okna v Ruskem vohunu, plezanje obetavne sledi v Final destination, pa povezavo s Platonom in Evklidom.

Špela Borko

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Dvojčka pod Viševnikom. Glas Podzemlja 2014, str. 4–7.
- Di Batista M., Borko Š., Krajnc T., 2015. Twins under Viševnik. NSS News 2015 73/1, str. 23–25.

Roši na pobočju pred Najino jamo.
Avtor fotografije: Tomaž Krajnc

Najina jama

Katastrska številka	10634
Dolžina	750 m
Globina	147 m
Nadmorska višina vhoda	1950 m

Najina jama se nahaja v Kamniških Alpah, na poti s Kokrskega sedla na Grintovec. Vhod v jamo je šolski primer vhoda, saj se nahaja pod lepo, gladko steno, nekaj metrov na planinsko potjo. Prav zato je čudno, da jama ni bila prej odkrita.

Vhod v jamo smo prvič opazili že pred kakšnimi 10 leti, vendar se v jamo nismo spustili vse do leta 2012. Takrat smo se na sicer planinskem pohodu na Grintovec ustavili tudi pri vhodu, ga razširili in raziskali jamo do prve ožine.

Jama se za naslednjo ožino nadaljuje nekaj 100 m horizontalno in v precej velikih dimenzijah. Horizontalni, fosilni rovi nekajkrat presekajo brezna, ki v enem pripeljejo v spodnji, aktivni nivo. Na koncu zgornjega nivoja je podor, ki bi se ga morda v prihodnosti splačalo poskusiti prekopati.

Razen enega brezna se ostala zaprejo s preozkim nadaljevanjem, ali s podornim gruščem. Brezno, ki se ne zapre, pa predstavlja precej lep prehod v spodnji

nivo jame, ki ves čas poteka v isti smeri kot zgornji. Večinoma je spodnji nivo visok meander s tekočo vodo. Širina meandra sicer variira, vendar je večinoma povsod prehod.

Spodnji nivo pripelje do brezna, ki je ob vseh obiskih imelo tekočo vodo. Nekaj metrov nad dnem smo našli okno, sicer preozko za prehod, vendar smo ga do letošnjega leta uspeli prekopati in se prebiti nekaj 10 m naprej do nove ožine. Prepah je tam prisoten, glede na videno pa tudi širjenja ne bo potrebno veliko.

Jama je zanimiva predvsem zaradi velikih horizontalnih galerij ter prepaha, ki je močno prisoten po vseh delih jame. Prav tako ima jama kar precejšen globinski potencial, vendar pa trenutno ni popolnoma jasno, kje se splača nadaljevati z raziskavami in kam vložiti največ truda. Podor na koncu zgornjega nivoja še ni bil povsem pregledan, spodaj bi bila potrebna pa še vsaj ena akcija s širjenjem.

Matic Di Batista

Več o jami lahko preberete tudi v naslednjih člankih:

- Di Batista M., 2014. Najina jama. Glas Podzemlja 2014, str. 13–14.

Prekova jama, 2014.
Avtor fotografije: Simon Primožič

Nagrada Viljema Puticka v prihodnje

Teo Delić

Ideja o Nagradi Viljema Puticka se je razvila v času, ko so se slovenski jamarji dodobra zagrizli v hribe in si s tem utrli poti do globokih visokogorskih brezen. Znana je bila že večina brezen, ki jih danes najdemo v ospredju popisa najglobljih brezen v Sloveniji, npr. Čehi 2, Črnelsko brezno, Vandima, Skalarjevo brezno, Brezno pod velbom itd. Spet druga brezna z istega popisa, ki so v postala tudi Putickovi nagrajenci, npr.: Renejevo brezno, Bela Griža, sistem Tolminski Migovec, pa so bila v večji ali manjši meri še vedno prizorišča raziskovanja. V teh se je še vedno lahko slišal ropot kladiva in odmev veselja ob odkritju novih brezen, ki so vodila še globlje.

Nagrada je nastala kot poskus spodbujanja slovenskega jamarstva. Temelji na miselnosti, da je tiste, ki trdno delajo, in še bolj tiste, ki to vestno in kakovostno dokumentirajo, treba nagraditi in s tem tudi spodbuditi k nadaljnjemu delu. Pa naj gre za simbolično spodbudo, nekaj deset metrov novih vrvi, ali pa gmotno spodbudo, ki bo vestnim raziskovalcem podzemlja nekoliko olajšala raziskave v prihodnje. A podelitev nagrade ni le oznanjanje tega, kdo je največ pomeril in najgloblje prispel. Je tudi družabni dogodek, ki omogoča utrjevanje vezi med ljubitelji podzemnega sveta, ne glede na to, od kod prihajajo.

Nagrada je vsako leto nekaj posebnega, prijave pa se na letni ravni razlikujejo. Tako kot imamo vsi slabše in boljše dneve, so tudi letine v jamarstvu slabše ali boljše. Pomembno je, da je nagrada postala stalnica, da se je prijavitelji zavedajo ter se vedno znova potegujejo zanjo. V dokaz je lista sodelujočih prijaviteljev in tudi prejemnikov za preteklih deset Putickovih nagrad. Zavedamo se, da gre del odmevnih raziskav na žalost še vedno mimo Nagrade Viljema Puticka, kljub temu pa

upamo, da se bo v prihodnje tudi to spremenilo v obojestransko veselje. Morda bo drugače že letošnje leto, morda v naslednjem, ali v letu po tem. – Le upamo lahko, da bo nekega dne Putickova nagrada resnično postala vseslovenska nagrada za dosežke v jamarstvu.

Jam, v katerih bi si nagrado lahko prislužili je veliko, prav tako tudi posameznikov, ki bi lahko bili gonilo raziskav v njih. Prav tako se nihče ne bi otepal dodatnega sponzorstva, saj se do dandanes za glavno nagrado lahko zahvalimo le podjetju Treking šport in lastniku Gregorju Pintarju, ki je sam tudi idejni začetnik podeljevanja nagrade.

Z novimi sponzorji bi se povečal nagradni fond, s tem pa bi nagrada postala še bolj atraktivna in odmevna. Pričakovati je, da bi z rastjo vrednosti nagrade naraščalo tudi število prijaviteljev, saj bi se naporno delo še toliko bolj obrestovalo. A kaj, ko je to za enkrat le misel o tem, kaj bi bilo, če bi bilo. – Dodatno breme je zagotovo skorajda zanemarljiva medijska prepoznavnost podelitve. Navkljub slovenski vpetosti v kras in kraški svet, v širšo javnost prispe komaj kakšna informacija o podelitvi, kar bi bilo potrebno v prihodnje spremeniti.

Do takrat lahko upamo le, da bomo nagrado podeljevali do dneva, ko bodo raziskovalci Lanskega vrha za nove jame uporabili vse samoglasnike v različicah imena Lipertove jame. – Torej, ko bomo spoznali: Lapertovo, Lupertovo, Lepertovo itd., ali pa bomo našli edino pravo Lipertovo jamo. Z najdbo omenjane se bo izgubil smisel podeljevanja nagrade, kajti dobili bomo najlepšo, največjo in najboljšo jamo ... Našli bomo Putickov višji cilj!

Razpis Nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2015

Viljem Putick (1856–1929), rojen v vasi Poputki na Moravskem, je bil eden od pionirjev sistematičnega raziskovanja in dokumentiranja kraškega podzemlja pri nas. Bil je med pobudniki za ustanovitev Društva za raziskovanje jam v Ljubljani, ustanovljenega leta 1910. Leta 2005 je Društvo za raziskovanje jam Ljubljana ob svoji 95-letnici prvič razpisalo natečaj in podelilo nagrado Viljema Puticka za najboljši jamarski raziskovalni dosežek leta. Nagrada je v tem času postala tradicionalna, letošnji razpis je namreč že deseti po vrsti. Društvo za raziskovanje jam Ljubljana tudi letos objavlja **razpis za nagrado Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek v letu 2015**.

Vabimo vse, ki so sodelovali pri jamarskih odkritjih v letu 2015, da s svojimi prispevki kandidirajo za nagrado Viljema Puticka. Razglasitev dobitnika nagrade v višini 1000 evrov bo na prireditvi 1. marca 2016.

Pogoji za sodelovanje na razpisu so:

1. Za nagrado Viljema Puticka lahko kandidirajo jamarska društva ali druge pravne osebe.
2. Če je jamarski dosežek rezultat raziskav (1) skupine jamarjev, ki jo sestavljajo člani različnih jamarskih društev, ali (2) skupine članov jamarskih društev in članov drugih pravnih oseb, ali (3) skupine neformalno povezanih posameznikov, se lahko taka skupina na razpis prijavi kot raziskovalna skupina fizičnih oseb. Raziskovalna skupina mora vključevati vse osebe, ki so sodelovale pri raziskavah.
3. Za jamarski dosežek šteje raziskovanje nove jame ali pomembno odkritje novih delov že znane jame, ki ima vhod na ozemlju Republike Slovenije.
4. Kandidati lahko prijavijo jamarske dosežke, ki so rezultat raziskav, opravljenih med 1. januarjem in 31. decembrom 2015.
5. Kras in še posebej jame so občutljivo okolje, zato morajo vse raziskave potekati ob upoštevanju ustrezne zakonodaje in pravil jamam prijaznega raziskovanja.
6. Rok za oddajo prijav na razpis je **31. januar 2016**. Naslov za oddajo prijav je nagrada@speleo.net. Zadeva v elektronskem sporočilu z ustrezno pripravljeno dokumentacijo mora vsebovati ime prijavitelja ter biti označena z **imenom organizacije prijavitelja, Nagrada Viljema Puticka – prijava**.
7. Prijava mora vsebovati:
 - Ime dosežka.
 - Opredelitev, ali gre za prijavo društva ali za prijavo skupine posameznikov.
 - Naziv prijavitelja (jamarsko društvo ali pravna oseba) oziroma osebna imena vseh raziskovalcev v skupini, če je prijavitelj skupina fizičnih oseb. Priloženi morajo biti kontaktni poštni in elektronski naslov ter telefonska številka.
 - Opis jamarskega dosežka, ki naj vsebuje kratko, jedrnato in razumljivo predstavitev dosežka, lokacijo, zgodovino in udeležence raziskav ter obrazložitev kandidature za najboljši jamarski dosežek leta. Besedilo naj ne presega 4000 znakov (vključno s presledki). Opisu so lahko priloženi načrti in druge grafične priloge. Dosežek mora biti predstavljen v obliki članka, ki je neposredno uporaben za objavo v tiskanem ali elektronskem mediju.
 - Popolno dokumentacijo jamarskega dosežka najmanj v obsegu in kakovosti, potrebni za popolno registracijo jame (osnovni »A« zapisnik jamskih ogledov s prilogami – karte, načrti, profili, meritve). Razpisni prispevek lahko dopolnjujejo tudi priloge, kot so: 3D modeli, računalniške simulacije, film, slikovni material ... Iz gradiva o raziskavah v že znanih jamah mora biti jasno razvidno, katere raziskave so bile izvedene v letu 2015 in katere so starejše. Zaradi boljše preglednosti novo raziskanih rogov je obvezni del gradiva tudi tabela meritev z jasno označenimi meritvami v letu 2015.
 - Izjavo, da je prijavljeni jamarski dosežek izključno rezultat raziskav prijaviteljev in da so podatki v prijavi resnični, točni in popolni.

8. S prijavo na razpis prijavitelj dovoljuje Društvu za raziskovanje jam Ljubljana uporabo predloženega besedila z opisom jamarskega dosežka za namen promocije jamarskega raziskovanja, objave v poročilih in na spletnih straneh ter v sredstvih javnega obveščanja in drugih promocijskih gradivih. Pri tem gre za nekomercialno uporabo z jasno izpostavljenostjo imena prijavitelja, prijavitelj pa ohrani vse materialne in moralne avtorske pravice.

Komisija in merila za ocenjevanje prijav:

Izbor najboljšega jamarskega dosežka bo opravila petčlanska komisija z uporabo naslednjih meril:

- pomembnost odkritja v slovenskem in mednarodnem prostoru;
- dolžina, globina in zahtevnost odkrite jame ali dela jame;
- Trud, vložen v raziskovanje;
- upoštevanje pravil jamam prijaznega raziskovanja;
- kakovost dokumentacije.

Če se na razpis ne bo prijavil nihče, ali če bo komisija ugotovila, da nobena od prispelih prijav ne ustreza pogojem razpisa, ali če bo komisija ocenila, da nobena od prispelih prijav ne obravnava jamarskega dosežka, ki bi se lahko ponašal z nazivom jamarski dosežek leta, se bo nagrada prenesla v nagradni sklad za naslednje koledarsko leto.

Odločitev komisije je dokončna in je ni mogoče izpodbijati.

Rezultati izbora najboljšega jamarskega dosežka leta ostanejo tajni do podelitve nagrade.

Jamarske dosežke v letu 2015 bo ocenjevala komisija v sestavi:

- dr. Franci Gabrovšek, Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
- dr. Uroš Herlec, Univerza v Ljubljani, NTF – Oddelek za geologijo
- dr. Bojan Otoničar, Inštitut za raziskovanje krasa ZRC-SAZU
- Mihael Rukše, Jamarski klub Novo Mesto
- Bogomir Remškar, Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Datum podelitve nagrade:

Nagrada Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek leta 2015 bo podeljena 1. marca 2016 na javni prireditvi, na kateri bodo prijavitelji petih najvišje ocenjenih dosežkov predstavili svoje raziskave.

Dodatna obvestila:

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana ne bo kandidiralo na razpisu.

Prosimo vas, da morebitna dodatna vprašanja o razpisu naslovite

- po e-pošti na: nagrada@speleo.net

Sponzor nagrade je Treking šport d. o. o. z blagovnimi znamkama Petzl in Tendon.

Announcing the Wilhelm Putick Award for the best caving achievement in Slovenia in 2015

Wilhelm Putick (1856-1929), born in the village of Popůvky in Moravia in the Czech Republic, was one of the pioneers of the systematic exploration and documentation of Slovenian Karst. He was also one of the founding members of the Društvo za raziskovanje jam Ljubljana or Speleological Society of Ljubljana in 1910. In 2005 Društvo za raziskovanje jam Ljubljana celebrated its 95th anniversary and took the opportunity to launch the first open competition for the best achievement in cave exploration, named after Wilhelm Putick. Društvo za raziskovanje jam Ljubljana is pleased to announce **the annual Wilhelm Putick Award (nagrada Viljema Puticka) for the best achievement in cave exploration in Slovenia in 2015.**

We cordially invite all who took part in cave exploration in Slovenia in 2015 to send their entries for the Wilhelm Putick Award. The value of the award is 1000 €, given by DZRJL for contributions to cave exploration and surveying. The award winner will be announced on March 1st 2016.

Rules of Entry and Eligibility:

1. The entries must be submitted by a speleological society or other legal entity (an individual cannot submit the proposal alone).
2. If the exploration was done by a group of cavers who are members of different caving clubs, or by an informal group of individual cavers, only the entire team can compete in this competition as a team of individuals. Such a team has to comprise everyone who took part in the exploration that is the subject of the submission.
3. Any exploration of a new cave or new part of a known cave with the entrance located in Slovenia is eligible and can be submitted for the award.
4. Only the results of exploration carried out between January 1st and December 31st 2015 can be submitted for the award.
5. Karst and caves in particular are very vulnerable, therefore each exploration has to be conducted respecting the legal framework, and the rules of cave-friendly caving.
6. Deadline for submission of documents is **January 31st 2016. The documents should be sent to: nagrada@speleo.net.** An e-mail with application documentation has to have clearly visible subject that includes competitors name and marking **Caving club name, Wilhelm Putick Award - application.**
7. All submissions for the competition must include:
 - The title of your work/achievement.
 - A statement explaining whether the entry is submitted by a speleological society or a group of individuals (from different speleological societies).
 - The name of the entrant (a speleological society or a legal entity) or the names of the entire team of cavers. You must include a contact surface mail and email addresses and a telephone number.
 - The description of the achievement, which must include a brief and clearly written presentation of the achievement, the location of the cave, the history of the achievement, the names of all the participants, and an explanation of why this should be considered the best caving achievement of 2015. The text should not exceed 4000 characters (including spaces). The documentation can include maps and other graphic items. The text has to be written as an article, so that it can be used without substantial editing for publication in a printed or online journal.
 - Full documentation of the caving achievement embracing at least all elements of registration documentation required to register a cave (basic data, map, plan, profile, table of surveys). Additional appendices can be added in the form of a 3D model, computer simulation, movie, pictures etc. If the exploration was done in an already known cave, it must be clear from the documentation what section(s) of the cave was explored and surveyed in 2015 and which parts were explored and surveyed in previous years. For this reason, table of

survey made in 2015 must be included to provide a clear distinction of which surveys were done in 2015.

- A statement that the submitted caving achievement was done by none other but the speleological society or the group of individuals competing for the award. And a statement that all the submitted data are truthful, correct and complete.
8. By entering the Wilhelm Putick Award, entrants are expressly authorizing DZRJL to use the text submitted during the course of the competition for the purpose of promoting cave exploration, in reports for publication, on a web site and through the media as well as all other forms of promotional/publicity materials. The material will not be used for commercial purposes.

The award committee:

The evaluation will be done by a committee that will base its decision and rank the submissions according to the following criteria:

- importance of the exploration in the territory of Slovenia and on a worldwide scale,
- length and depth of the explored cave and grade of difficulty of the cave or its sections,
- endeavours invested in this exploration,
- how strictly the rules of cave-friendly caving were followed,
- quality of the submitted documentation.

If there are no entries or the committee decides that none of the submissions can be announced as “the best caving achievement of the year”, the award will not be awarded and the money will be transferred into the fund for next year's award.

The decision of the committee is final. The shortlist will be announced at the award ceremony.

The award committee has 5 members:

- Franci Gabrovšek, PhD, Speleological Society of Ljubljana,
- Uroš Herlec, PhD, Department of Geology, University of Ljubljana,
- Bojan Otoničar, PhD, Karst Research Institute, ZRC-SAZU,
- Mihael Rukše, Caving Club Novo Mesto,
- Bogomir Remškar, Caving Club Danilo Remškar Ajdovščina.

The award ceremony:

The award ceremony will be held in Ljubljana on March 1st 2016. The committee will choose 5 finalists who will each make a presentation, before the winner of the Wilhelm Putick Award for 2015 is announced.

Additional announcements:

DZRJL will not participate in the competition.

For additional information, please contact:

- By email: nagrada@speleo.net

The Wilhelm Putick Award is donated by Treking šport d.o.o. with trademarks Petzl & Tendon.

Sponzor Nagrade Viljema Puticka za najboljši jamarski dosežek

TREKING-ŠPORT Šport in športna oprema d. o. o.

<http://www.treking-sport.si/>

z blagovnima znamkama:

ob 105. obletnici delovanja Društva za raziskovanje jam Ljubljana

